

bulletin slovenskej advokácie

POZVÁNKA

Slávnostný
galavečer 2018

Vzťah sudcu a advokáta
ako dôvod
na vylúčenie sudcu
z rozhodovania vecí

Niektoré aspekty
nového zákona
o obetiach
trestných činov

Výmena daňových
informácií medzi
členskými štátmi EÚ:
Červená karta
pre „fishing expeditions“

Európska prokura-
túra – štruktúra
a právomoc

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Moje predstavy, ambície a vízie sú maximalistické
Mgr. Ján Kutan
- 5 **DISKUSIA**
Kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania
podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 7 Blíži sa Deň advokácie
(Tradičný šachový turnaj a odborný seminár)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Vzťah sudcu a advokáta ako dôvod
na vylúčenie sudcu z rozhodovania veci
JUDr. Ivan Syrový, PhD.
- 14 Niektoré aspekty nového zákona o obetiach trestných činov
doc. JUDr. Margita Prokejinová, PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
- 19 Výmena daňových informácií medzi členskými štátmi EÚ:
Červená karta pre „fishing expeditions“
JUDr. Jozef Kubala
- 26 Európska prokuratúra – štruktúra a právomoc
JUDr. Anna Ondrejová, LL.M.
- JUDIKATÚRA**
- 34 Predaj ready-made spoločností vo svetle problematiky
prania špinavých peňazí a financovania terorizmu
- 37 K zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím
o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia.
K premlčaniu nároku na náhradu škody

ADVOKÁCIA**SAK**

- 40 Z februárového zasadnutia P SAK
- 42 Slávnostný galavečer 2018 (Pozvánka)
- 44 Povinnosť advokáta odovzdať klientovi doklady a zasláť mu
vyúčtovanie právnych služieb po skončení zastupovania
- 46 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 48 Maďarská advokácia – spoločné historické korene
a dobré vzťahy s našim južným susedom
- 53 Advokátska stáž v Paríži 2018
- 54 Umelá inteligencia a jej útok na sektor právnych služieb
(Správa z Otvorenia súdneho roka 2018 v Miláne)
- 57 E-JUSTICE: Európsky portál elektronickej justície (1. časť)
Obchodné registre, konkurzné registre a katastre
- 58 Porušenie povinnosti advokáta konať vo veci klienta
a vydanie rozsudku pre uznanie
- 60 *Bulletin advokácie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

- 62 Advokát Vladimír Clementis (4. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 69 **LITERATÚRA**
Vina sudce Brennera
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

**Ctené kolegynie,
ctení kolegovia,**

dovoľujem si využiť priestor, ktorý mi Bulletin slovenskej advokácie poskytol, a informovať Vás o aktuálnom vývoji obhajoby ex offa, resp. ustanovovaní advokátov v trestnom konaní ako ex offa obhajcov. Riešenie niektorých úskalí, ktorým advokáti zapísaní v zozname ex offa advokátov vedenom komorou čelia v praxi, je jedným z podstatných programových bodov nového predsedníctva.

Veľa kolegov sa často sťažuje, že ustanovovanie advokátov je v niektorých okresoch neproporčné a niektorí advokáti zapísaní v zozname ex offa advokátov nie sú ustanovení počas kalendárneho roka ani v jednej trestnej veci. O tejto skutočnosti bolo informované aj ministerstvo spravodlivosti, ktoré predmetný problém rovnako eviduje.

Komora vedie s ministerstvom spravodlivosti aktívny dialóg o konkrétnych legislatívnych riešeniach, ktoré ideovo pripravuje aj samotné ministerstvo. Ideou novej právnej úpravy ustanovovania obhajcov ex offa, ktorá sa premietne v novele Trestného poriadku, bude náhodný výber advokáta zo zoznamu ex offa advokátov vedeného komorou na základe tzv. rotačného princípu. Podľa informácií z pracovného stretnutia v rámci pracovnej skupiny na ministerstve spravodlivosti možno predpokladať, že software, ktorý budú jednotlivé súdy používať na ustanovovanie advokátov v trestných veciach by mal dokonca zohľadňovať aj náročnosť predmetnej trestnej veci (napríklad, či ide o prečin alebo obzvlášť závažný zločin a pod.). Podľa plánov ministerstva bude nové fungovanie ustanovovania ex offa obhajcov efektívne aj v praxi do konca roka 2018. Samozrejme, pri nastavovaní nových systémových a legislatívnych riešení treba v rámci odborných dialógov s ministerstvom prebrať všetky detaily tak, aby to v praxi fungovalo.

Ďalšou témou, ktorú aktívne komora komunikuje s ministerstvom spravodlivosti je úprava vyhlášky MS SR o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v časti vymeriavacieho základu pre jednotlivé úkony v trestných veciach a tiež, aby sa rozšíril rozsah úkonov právnych služieb v rámci ex offa obhajoby, ktorý je v súčasnosti značne limitovaný.

Som presvedčený, že podmienky výkonu obhajoby ex offa sa v dohľadnej dobe pre advokátov vylepšia a prispejú tak k dôstojnému výkonu nášho povolania, ktoré je pre demokratický a právny štát veľmi dôležité.

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
podpredseda SAK

K fotografii na obálke

Z Galavečera v roku 2017 v Prešove.
Dňa 27. apríla 2018 sa uskutoční Galavečer
v Bratislave. Viac na s. 42. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Moje predstavy, ambície a vízie sú maximalistické

Aj v tomto vydaní bulletinu dostal priestor na rozhovor nový člen predsedníctva Slovenskej advokátskej komory. **Mgr. Ján Kután** vyjadruje svoj pohľad predovšetkým na problémy a riešenia pripravenosti advokátov na „elektronický spôsob výkonu advokácie“.

■ Čo Vás motivovalo k tomu, aby ste sa angažovali v oblasti advokátskej samosprávy?

Som advokátom od roku 2008. Na prvej konferencii advokátov som sa zúčastnil v roku 2010. Vtedy sa odohrala vo vedení komory na vtedajšie pomery zásadná zmena. Na tejto konferencii som pocítil pozitívne emócie a odhodlanie. Veril som, že toto je smer k modernej komore a potrebným zmenám v nej. Po voľbách reálne došlo k hmatateľným a ci-

teľným posunom a zmenám, ale po nejakom čase vyprchal počiatočný entuziazmus, a vôľa pokračovať v nastolených krokoch a tempe začala stagnovať. Konferencia advokátov v roku 2013 bola pokojná, bez emócií, bez odpočtov, bez ďalšej vízie. Advokáti z môjho pohľadu prestali konferenciu vnímať ako svoje právo a možnosť niečo zmeniť. Po tejto konferencii som si povedal, že treba niečo urobiť pre rásnejšie napredovanie a zmenu. Odvtedy som začal viac premýšľať nad stavovskými vecami, zúčastňovať sa na viacerých odborných, spoločenských, ako aj kultúrnych a športových akciách organizovaných komorou a zoznamovať sa s advokátskou obcou, rozprávať a počúvať potreby a problémy advokátov, diskutovať o budúcich témach, zaujímať sa o veci ohľadne komory. Bol to dlhší vnútorný proces, kedy som si začal uvedomovať potenciál nášho stavu a komory ako takej. Urobil som si určité názory a vytvoril myšlienky, ktoré som si vedel predstaviť ako priechodné a presadzovateľné. Vzhľadom na to, že na najbližšej konferencii advokátov malo byť prvýkrát uplatnené pravidlo dvakrát a dosť aj do predsedníctva (7 z 12 dovtedajších členov už nemohlo kandidovať), rozhodol som sa za predpokladu, že by ma kolegovia navrhli, súhlasiť s kandidatúrou. Koncom roku 2016 som sa začal angažovať a spoločne s kolegami sme vytvorili webovú stránku, prostredníctvom ktorej sme prezentovali program a témy, ktorým sme sa chceli po zvolení venovať. Výsledkom volebného procesu bolo okrem iného aj moje zvolenie do predsedníctva SAK. Svoje členstvo v predsedníctve vnímam ako veľký záväzok a zodpovednosť z pohľadu budúceho smerovania SAK.

■ Aké sú Vaše ambície, pokiaľ ide o pôsobenie v predsedníctve SAK?

Moje predstavy, ambície a vízie sú maximalistické (touto zásadou sa riadim aj v súkromnej advokátskej praxi). Mám vnútorne nastavené štyri priority, ktoré by som chcel z titulu pozície člena predsedníctva SAK presadzovať, a to vzde-

lávania, socializácia advokátov, imidž advokátskeho stavu a elektronizácia. Dovoľte mi podrobnejšie sa venovať týmto ambíciám. Pokiaľ ide o vzdelávanie, od konca roku 2016 sa spolu s ďalšími kolegami venujem vzdelávaniu advokátov a advokátskych koncipientov v oblasti elektronizácie, v čom aktívne pokračujeme. Podporujem vo všeobecnosti zavedenie celoživotného vzdelávania advokátov, kde je potrebné nastaviť udržateľnú koncepciu a stratégiu. Som za zmenu nastavenia spôsobu a formy vzdelávania advokátskych koncipientov. Cítime, že koncipienti sú naša budúcnosť a treba sa im náležite venovať, a preto predsedníctvo SAK vytvorilo komisiu pre veci koncipientske, ktorej členmi budú aj koncipienti a dostanú možnosť aktívne sa vyjadrovať k zásadnejším témam, napríklad aj k vzdelávaniu.

Aj z titulu regionálneho zástupcu pre Bratislavský kraj cítim potrebu podpory väčšej angažovanosti komory v regiónoch. Som za čiastočnú decentralizáciu a prenesenie určitých kompetencií do regiónov. Budem sa zasadzovať o rozšírenie a zintenzívnenie regionálnych spoločenských podujatí – športových, kultúrnych, odborných, v rámci ktorých bude prioritou najmä vzájomný networking medzi advokátmi. S kolegom Karasom sme v Bratislavskom kraji začali so získavaním informácií od kolegov formou rozosielenia dotazníkov, kedy sa snažíme lepšie poznať kolegov, ich nálady a potreby. Veľmi milo nás prekvapila ochota väčšiny oslovených aktívne sa zúčastňovať na veciach komory, preto hľadáme platformu, ako ich čo najviac zapojiť, pretože v Bratislavskom kraji je podľa mojich informácií vyše 2000 registrovaných advokátov.

V poslednej dobe advokátsky stav čelí spoločenskému pranierovaniu, niekedy oprávnene, niekedy neoprávnene. Aby sme mohli mať silnú a stabilnú pozíciu v spoločnosti a byť rešpektovaní ako odborníci a mienkotvorná elita, musíme pracovať na vybudovaní a dlhodobom udržaní svojho pozitívneho imidžu. Je nevyhnutné aktívne komunikovať a zapájať sa do spoločenských tém, ale predovšetkým si témy aj aktívne hľadať. Je dôležité byť nielen reaktívny (kedy už nie je vždy čas a možnosť usmerňovať veľakrát aj nie vďačnú tému), ale najmä byť proaktívny, tvorí si témy a tieto organizovane presadzovať a komunikovať. Pozitívne hodnotím v tejto súvislosti prácu hovorca Slovenskej advokátskej komory. Na pomoc budovania imidžu využívame tiež služby externej agentúry, ale v tomto ohľade vidím určité rezervy. Je potrebné vybudovať dlhodobú stratégiu a kampaň na propagáciu a vytváranie pozitívneho imidžu. Za silné a účinné, ale zatiaľ spiace nástroje prezentácie advokátskeho stavu považujem Rozhodcovský súd SAK a Nadáciu SAK. Sú to subjekty, ktoré treba lepšie uchopiť, aktívnejšie tlačíť do popredia ich činnosť a oveľa viac sa prezentovať na verejnosti.

■ **Predsedáte pracovnej skupine SAK pre elektronizáciu výkonu advokácie. Mohli by ste ozrejmiť jej ciele a aktivity?**

Pracovná skupina bola vytvorená na prvom zasadnutí nového predsedníctva v júni 2017. Od začiatku jej pôsobenia, aj cez letné prázdniny, pravidelne zasadá a je veľmi ak-

tívna aj mimo riadnych zasadnutí. Vzhľadom na to, že ide o tak širokú problematiku, museli sme zvoliť od začiatku koncepčný a riadený proces, pričom akýmsi rámcom alebo mantinelom je Pozičný dokument, ktorý bol schválený na Konferencii advokátov 2017. Prvým hmatateľným výsledkom činnosti pracovnej skupiny bolo predloženie na P SAK a následné schválenie Štandardov pre softvérové riešenia Slovenskej advokátskej komory a stratégia pre SW riešenia v advokácii. Ide o sériu dokumentov, zatiaľ odporúčacieho charakteru, ktorá má komoru, advokátov a aj dodávateľov rôznych (softvérových) riešení nasmerovať na správne nastavenie procesov pri a pre vykonávanie advokácie elektronicky. Viac sa môžete dočítať v BSA č. 10/2017, strana 48 – 55, alebo na nasledovnom linku (po prihlásení sa do advokátskej sekcie): <https://www.sak.sk/blox/cms/sk/-adv/electronic/cloud>.

Na januárovom zasadnutí predsedníctva naša skupina predložila a následne predsedníctvo schválilo sériu ďalších dokumentov s názvom „Priority SAK v oblasti elektronizácie“, ktoré považujeme za základ nášho ďalšieho fungovania a smerovania, pričom predstavujú koncepčné a strednodobo-dlhodobé výzvy. Viac sa môžete dočítať v BSA č. 1-2/2018, strana 43 a 44. V tejto súvislosti sme identifikovali štyri momenty, ktoré sú prierezové a potrebné na realizáciu týchto priorít, a to poznanie aktuálneho stavu IS SAK – v tejto súvislosti sa postupne pripravujeme na vykonanie auditu informačných systémov SAK; odborné znalosti a prevádzkovateľnosť – pripravujeme sa na vytvorenie pozície IT koordinátora a administratívno-výkonného pracovníka na efektívne zastrešenie prevádzkovania našej skupiny a jej činnosti; portál www.sak.sk, ktorého prebudovanie je mojou osobnou prioritou, kedy funkčná, moderná a prehľadná stránka pre odbornú a laickú verejnosť, privátna zóna pre advokátov, poskytujúca vstup do množstva zvýhodnených služieb pre advokátov slúžiacich na ich lepší výkon advokácie na jednom mieste, až po fungujúcu matriku a vnútorný správčovský a komunikačný nástroj pre komoru a advokátov, zabezpečí prierezové efektívne napĺňanie priorít SAK v oblasti elektronizácie; a vzdelávanie, o ktorom som viac už povedal vyššie. Členovia pracovnej skupiny si rozdelili jednotlivé body Priorít SAK v oblasti elektronizácie, na ktorých podrobnom vypracovaní priebežne pracujú a toto nás momentálne najviac zamestnáva. Krátkodobými a priebežnými výzvami sú napríklad elektronické formuláre na súde, ktoré spomenul kolega Karas v minulom čísle bulletinu, ďalej integrácia zoznamu advokátov do RPO (Registra právnických osôb), Dlhodobé úložisko dokumentov a zabezpečenie dlhodobej overiteľnosti platnosti certifikátov elektronických podpisov, koncipientske elektronické preukazy na uľahčenie elektronického výkonu advokácie, zapojenie sa do európskych projektov FAL (find-a-lawyer), e-justice a eCodex a pod.

Snažíme sa komunikovať s advokátskou obcou čo najširšie a nabádame ju na zasielanie podnetov na zlepšenie alebo noviniek. Aj touto cestou by som chcel vyzvať všetkých, ktorí majú akékoľvek postrehy a námety na zlepšenie alebo

len chcu prispieť svojou vedomosťou, aby nám o tom napísali na e-mail elektronizacia@sak.sk alebo na diskusné fórum na stránke www.sak.sk v advokátskej časti.

■ Považujete advokátsky stav za dostatočne pripravený na „elektronický spôsob výkonu advokácie“?

Z môjho pohľadu je to o osobnom nastavení a prístupe. Stretávam sa s mnohými kolegami a diskutujeme o tejto otázke. Ide najmä o to, že viacerí, najmä kolegovia v strednom a vyššom veku, nie sú ochotní sa uvedenou problematikou trpezlivo a dostatočne zaoberať. Hádzu flintu do žita a mávnu rukou nad tým slovami, *ja nie som „aj-tičkár“, čo ja s tým mám, prečo ma do toho nútia. S takýmto vnútorným nastavením ten-ktorý advokát nebude nikdy pripravený na elektronický spôsob výkonu advokácie. Až po prekročení tohto vnútorného pomyselného horizontu sa s tým-ktorým kolegom dá pracovať. Advokát jednoducho musí chcieť, nemôže sa vzdať, nemôže hľadať spôsob, ako sa tomu vyhnúť, ako to oddialiť, ako to obísť. Slovenská advokátska komora má ako jednu z priorít pripraviť advokátsky stav na nový trend, ktorý tu jednoducho už dlhšie je a do ktorého nás nezadržateľne tlačí najmä štát, ktorý vo veľa prípadoch nevytvára adekvátne podmienky týmto jeho „elektronickým“ požiadavkám. Hovoríme o prežití v dnešnej rýchlej elektronickej dobe, kedy čím ďalej tým viac čelíme pokútnym poskytovateľom právnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú anonymne cez internet a celkom sa tešia oblube. Aj naučenie sa a pri-*

pravenie sa komunikovať elektronicky je jedným z nástrojov na potieranie takýchto foriem „podnikania“. Kolegov advokátov školíme na elektronické minimum, premýšľame aj nad dištančnou formou vzdelávania (online aj offline), pripravujeme návody na stránke www.sak.sk. Jednoducho, robíme všetko preto, aby sme pomohli, no predovšetkým musia chcieť advokáti. Kde je vôľa, je aj cesta. Zároveň však konštatujem, že advokátsky elektronický preukaz v roku 2017, aj vďaka masívnemu školeniu zo strany komory a dotovaniu nákladov na jeho obstaranie vrátane certifikátov, použilo aspoň raz 1 355 advokátov, čo hodnotíme vysoko pozitívne. Ide o kolegov, ktorí sa plnohodnotne stotožnili s elektronizáciou a idú s dobou. Slovenská advokátska komora bude aj v roku 2018 (tak ako tomu bolo v roku 2017), preplácať náklady advokátov spojené s vydávaním prvých advokátskych elektronických preukazov, náklady advokátov na vydávanie certifikátov, ktoré sa nahrávajú na preukaz (komerčný a mandátny certifikát), náklady na licenciu pre vykonávanie zaručenej konverzie z listinnej do elektronickej, realizovať množstvo školení na elektronizáciu, ktoré komora organizuje len za svoje náklady. Toto sú „príspevky“, ktoré advokáti majú možnosť využívať a sú určené na to, aby bol advokátsky stav čím ďalej, tým viac dostatočne pripravený na „elektronický spôsob výkonu advokácie“.

■ Čo je podľa Vás pre advokátov najväčšou výzvou v súvislosti s elektronizáciou výkonu advokácie?

V slovenskom elektronickej svete od minulého roka došlo k rapidnému nárastu agendy, ktorú môže vykonávať takmer výlučne len advokát. Všetko to začali elektronicke schránky a komunikácia prostredníctvom portálu www.slovensko.sk, do ktorej orgány verejnej moci doručujú elektronicke úradné správy (EÚS), a prostredníctvom ktorého môže dôjsť k poskytnutiu tej-ktorej elektronickej služby. Medzi tieto služby patria najmä zastupovanie klienta v (elektronickej) upomínacom konaní, zastupovanie klienta v (elektronickej) katastrálnom konaní, poskytovanie služby ako oprávnenou osobou v (elektronickej) konaní o zápise subjektov do registra partnerov verejného sektora, zastupovanie klienta v konaní o oddelení fyzických osôb (malý konkurz), zastupovanie v (elektronickej) exekučnom konaní a pod. Medzi nesporne najvýraznejšiu (elektronickej) službu však patrí zaručená konverzia dokumentov.

Tieto služby advokát poskytuje prostredníctvom advokátskeho preukazu, na ktorom sa nachádza tzv. mandátny certifikát, ktorý ho v elektronickej svete identifikuje ako advokáta. Táto nesporne konkurenčná výhoda otvára advokátovi nové možnosti, ako sa odlíšiť od ostatných alternatívnych neregulovaných subjektov „poskytujúcich“ pokútne právne služby. Inak povedané, bez advokáta nie je možné uvedenie služby zrealizovať. Na druhej strane to však pre advokáta znamená novú výzvu, ktorej sa musí náležite zhostiť.

V neposlednom rade veľkou výzvou je príprava nového obchodného registra, kde sa komora vo veľkej miere angažuje a snaží sa „ukoristiť“ pre advokáta čo najväčšiu časť pomyselného koláča.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osovničku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osovničky do zoznamu osovnikov advokátskej komory uplynulo v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osovničku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

DISKUSIA

Kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Azda žiadneho advokáta neobišla súčasná polemika o eventuálnej kumulácii dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP, v nadväznosti na uznesenie veľkého senátu Najvyššieho súdu SR zo dňa 19. 4. 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 (ďalej len „rozhodnutie veľkého senátu“).

Rešpektujúc záväznosť právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu pre iné senáty najvyššieho súdu (§ 48 ods. 3 CSP) a bez ambície na odbornú analýzu danej problematiky možno pre úplnosť zdôrazniť, že a) kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP a § 421 CSP najvyšší súd neakceptuje (ods. 46.1), b) v prípade súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania podľa oboch uvedených ustanovení sa dovolací súd obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP (ods. 46.2), c) pri uplatnení viacerých väd zmätočnosti podľa § 420 CSP sa dovolací súd obmedzí iba na skúmanie tej z nich, ktorá je v zákone uvedená na prednejšom mieste (ods. 46.3).

Vzhľadom na to, že prezentované závery veľkého senátu Najvyššieho súdu SR budú aktuálne zrejme predmetom opätovného prehodnotenia v režime druhej vety § 48 ods. 3 CSP, je zameranie tohto príspevku do značnej miery odlišné.

Nová procesná koncepcia dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku, nepochybne kladie zvýšené nároky na odbornosť a profesionalitu advokáta, najmä ak v dovolacom konaní zastupuje dovolateľa. Nie je pritom nevyhnutné zdôrazňovať pravidlá pre povinné zastúpenie v zmysle § 429 CSP. Pozornosť si však vyžadujú pomerne striktné kritériá na účinné vymedzenie dovolacích dôvodov podľa § 431 až § 435 CSP, ktorými je súd vždy viazaný (§ 440 CSP). Na to nadväzuje sprísnený režim bezprostredného odmietnutia dovolania pre absenciu zákonných náležitostí podľa § 447 písm. d) CSP resp. pre vady vo vymedzení dovolacích dôvodov podľa § 447 písm. f) CSP.

Ale späť k téme – v intenciách rozhodnutia veľkého senátu sa nové podnety zo strany advokátov opakovane zame-

riavajú na prípadnú kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP písm. a) až c) CSP. Podľa tohto ustanovenia možno dovolaním napadnúť potvrdzujúce alebo zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ak toto rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Napriek tomu, že rozhodnutie veľkého senátu sa danej otázke osobitne nevenuje, pretože dovolateľ popri vade zmätočnosti uplatnil iba jeden z dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP [konkrétne § 421 ods. 1 písm. b) CSP], v odseku 36 je *obiter dictum* formulovaný záver, že zákaz kumulácie protichodných alebo logicky sa vylučujúcich dôvodov sa aplikuje aj „vo vnútri“ dotknutých ustanovení, teda vo vertikálnom usporiadaní jednotlivých dôvodov podľa § 420 ale aj § 421 ods. 1 CSP.

Zrejme táto naznačená teoretická konštrukcia viedla k odmietnutiu niektorých dovolaní okrem iného aj pre kumuláciu dôvodov prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP (porovnaj napr. sp. zn. 4 Cdo 125/2017, 3 Cdo 28/2017, 6 Cdo 27/2017), čo môže vytvárať priestor na ďalšiu odbornú polemiku.

V tomto prípade však treba dôsledne rozlišovať dve autonómne procesné situácie. Jednak stav, keď dovolateľ vo vzťahu ku konkrétnej (jednej) právnej otázke kumulatívne uplatňuje viac ako jeden dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP a jednak stav, keď je dovolaním legitímne nastolených viacero právnych otázok, od ktorých vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

Pri prvej alternatíve sa možno stotožniť s nastoleným interpretačným smerovaním najvyššieho súdu, keďže je z podstaty veci vylúčené, aby sa odvolací súd pri riešení konkrétnej právnej otázky odklonil od ustálenej judikatúry

a aby súčasne išlo o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi NS SR ešte nebola vyriešená alebo (dokonca kumulatívne) je rozhodovaná rozdielne. Za daných okolností je odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP opodstatnené, pretože vykazuje negatívne znaky, na ktoré bolo poukázané aj v ods. 24.2 rozhodnutia veľkého senátu (Dovolanie má byť „šité na daný prípad“, nie podávané „pre každý prípad“.).

Vyššie uvedené rozhodnutia dovolacieho súdu vychádzali práve z takejto procesnej situácie a k odmietnutiu dovolaní došlo z dôvodu, že pri jednej právnej otázke boli *ad absurdum* uplatnené dva alebo dokonca všetky vzájomne si konkurujúce dôvody prípustnosti podľa § 421 ods. 1 CSP.

Druhá alternatíva je však komplikovanejšia. Každé dovolaním napadnuté rozhodnutie je výsledkom riešenia viacerých procesných a hmotnoprávných otázok. To vyplýva z podstaty rozhodovacieho procesu a jeho výsledku. Pri zodpovedaní ktorejkoľvek z týchto právnych otázok sa môže odvolací súd dopustiť pochybenia. Súčasne platí, že k pochybeniu môže dôjsť aj pri posúdení viac než jednej právnej otázky, resp. že pochybenie pri posúdení jednej právnej otázky neznamená, že všetky ďalšie právne otázky sú zodpovedané správne. Takisto neplatí, že na vecnú správnosť rozhodnutia môže mať zásadný vplyv len posúdenie jedinej právnej otázky.

Na to intuitívne nadväzuje otázka, či možno dovolaním podľa § 421 ods. 1 CSP napadnúť rozhodnutie odvolacieho

súdu aj pre nesprávne vyriešenie viacerých právnych otázok. Pozitívna odpoveď by mala byť prirodzená, a to nielen vzhľadom na zákaz *denegatio iustitiae*. Nemožno totiž konštatovať, že len čo dovolateľ úspešne detekuje pri konkrétnej právnej otázke niektorý z dôvodov prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, musí z procesného hľadiska ponechať bez povšimnutia (a nesmie namietat) akékoľvek iné vady právneho posúdenia iných otázok, aj keby vykazovali znaky v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

Na tomto mieste sa možno argumentačne vrátiť k rozhodnutiu veľkého senátu, v rámci ktorého bolo dokonca v súvislosti s vadami zmätočnosti zdôraznené, že dovolací súd „musí zvážiť, či sú jednotlivé aspekty tvrdených dôvodov prípustnosti dovolania kompatibilné alebo či sa snád navzájom nevylučujú“ (ods. 37.2).

Vzhľadom na to, že každá samostatná právna otázka môže byť individuálne právne posúdená a porovnaná s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu podľa kritérií § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, môžu pri sebe tieto právne otázky obstať aj pokiaľ ide o spôsobilý predmet dovolacieho prieskumu. Každá takáto právna otázka, ak je kvalifikovane a zrozumiteľne vymedzená, má prirodzene vlastný režim aj pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania.

Ak je pri prvej z nich argumentované odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe [písm. a)], možno pri druhej samostatnej právnej otázke argumentovať napríklad absenciou rozhodovacej praxe [písm. b)] alebo iným dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Vždy však nevyhnutne musí ísť o právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

Z doterajších rozhodnutí Najvyššieho súdu SR zatiaľ nie je známy prípad, kedy by dovolací súd odmietol dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP iba z dôvodu, že dovolateľ vymedzil viac ako jednu právnu otázku od vyriešenia ktorej záviselo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo iba z dôvodu, že pri každej zo samostatných právnych otázok dovolateľ uplatnil iný z dôvodov prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP.

Tieto závery je, samozrejme, nevyhnutné aplikovať v intenciách aktuálnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, zatiaľ najmä k § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorej „Ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť, od ktorých rozhodnutí dovolacieho súdu predstavujúcich ustálenú súdnu prax sa odvolací súd pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, odklonil.“ (uznesenie NS SR zo dňa 27. 9. 2017 sp. zn. 6 Cdo 149/2017); obdobne aj uznesenie NS SR zo dňa 6. 3. 2017 sp. zn. 3 Cdo 6/2017, publikované v Bulletine Slovenskej advokácie č. 9/2017 na str. 41. ■

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Blíži sa Deň advokácie

Tradičný šachový turnaj a odborný seminár

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA

v spolupráci s partnermi
organizuje

odborný seminár

pri príležitosti prijatia prvého zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii

a

XI. ročník
medzinárodného šachového turnaja
ADVOKÁT CHESS OPEN
BRATISLAVA 2018
Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

20. a 21. apríla 2018

vo veľkej zasadačke SAK, Kolárska 4, Bratislava

Právo na účasť majú advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia na výkon ostatných právnických povolání, kolegovia z právnickej akademickej obce a študenti právnických fakúlt, podnikoví právnici a pozvaní hostia – registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa. Zúčastní sa prvýkrát, prosíme, aby pripojili k prihláške **doklad o právnickom vzdelaní, resp. o štúdiu na právnickej fakulte.**

Prihlášky posielajte **do 13. apríla 2018.**

Formulár prihlášky a propozície nájdete na www.sak.sk v časti **Správy**. Odborná prednáška je vyhradená pre účastníkov prihlásených na šachový turnaj. **Kontakt:** Katarína Marečková, mareckova@sak.sk, tel.: 02 2042 2728, fax: 02 52961 554

PROGRAM

Piatok, 20. apríla 2018

- 14.00 – 14.30 Prezencia
- 14.30 Slávnostné otvorenie
- 14.45 – 15.30 Odborná prednáška spojená s diskusiou
- 15.45 – 16.15 1. kolo
- 16.25 – 16.55 2. kolo
- 17.05 – 17.35 3. kolo
- 17.45 – 18.15 4. kolo
- 18.30 Spoločenské posedenie v priestoroch SAK

Sobota, 21. apríla 2018

- 9.30 – 10.00 5. kolo
- 10.10 – 10.40 6. kolo
- 10.50 – 11.20 7. kolo
- 11.30 – 12.00 8. kolo
- 12.10 – 12.40 9. kolo
- 13.00 – 13.20 Vyhlásenie výsledkov a slávnostné ukončenie turnaja

DISKUSIA

Vzťah sudcu a advokáta ako dôvod na vylúčenie sudcu z rozhodovania vecí

JUDr. Ivan Syrový, PhD.

V *Bulletine slovenskej advokácie* 11/2017 bol uverejnený príspevok poukazujúci na tri rozhodnutia v otázke vylúčenia sudcu pre jeho pomer k právnenému zástupcovi jednej zo strán.¹ Autor správne uviedol, že: „Sudcovia a advokáti sa navzájom jednoducho poznajú a tento stav určite pretrvá.“² Ak sa čitateľ oboznámi s autorom v ďalšom texte spomenutými tromi rozhodnutiami (rozsudok veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 27. 4. 2017 sp. zn. 1VCdo 1/2017, rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR z 24. 5. 2017 sp. zn. 16Kss 1/2017 ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. 6. 2017 vo veci Ramljak proti Chorvátsku sťažnosť č. 5856/13), môže získať dojem, že v otázke posudzovania vylúčenia sudcov existuje značná nejednotnosť v rozhodovacej praxi najvyšších súdnych inštitúcií.

Preto je na mieste bližšie priblížiť význam ustanovení, ktoré upravujú vylúčenie z rozhodovania sudcu pre jeho pomer k advokátovi.

Dôveryhodnosť justície

„V tomto spore som nemal šancu, výsledok bol vopred daný, lebo sudca a advokát protistrany sa poznali.“ „Mal si si nájsť advokáta, ktorý sa pozná so sudcom.“ Aj týmito vetami účastníci sporu môžu zdôvodniť svoj neúspech na súde. Nie právo, ale vzťah k sudcovi je podľa nich dôležitý. Ak už sudcu nepoznajú sami, musí ho poznať aspoň ich advokát. Ideálne ak je s ním rodina,

ale postačí aj keď sú dobrí kamaráti, susedia, spolužiaci z krúžku na právnickej fakulte.

Na dôveryhodnosti súdnictva nepridávajú ani články v médiách, ktoré poukazujú na nimi zistené vzťahy medzi sudcom a advokátom v konkrétnej kauze. Vnímanie takýchto príspevkov zo strany čitateľov len umocňuje dojem, že právo je až druhoradé, že výsledok sporu bol vopred daný. „Podľa seba súdim teba“ vedie verejnosť k tomu, že nepripúšťa nezávislosť a nestrannosť sudcu v rozhodovaní.

Máme pocit, že za nízkou dôveryhodnosťou súdov³ nie je ani tak ich činnosť ako skôr postoj ľudí, ktorí neveria v to, že sudca dokáže

JUDr. Ivan Syrový, PhD.

je advokátom od roku 2008. Doktorandské štúdium ukončil na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Od roku 2015 je

členom I. disciplinárneho odvolacieho senátu sudcov. Venuje sa publikačnej ako aj lektorskej činnosti. V roku 2017 vydal publikáciu *Môj domáci právnik*.

byť nezávislý a riadi sa len právom, hľadajúc spravodlivosť. Potvrdzujú to dôvody, pre ktoré ľudia strácajú vieru v nezávislý a nestranný súd. Hlavným dôvodom, prečo ľudia neveria súdom je podľa oslovených respondentov miera korupcie (85,6%), nasleduje dĺžka konania (80,7%), spravodlivosť rozsudkov (78,4%) a **nasleduje osoba sudcu – jeho nezávislosť a odbornosť (68,4%)**.

1 Sedlačko, F.: Vylúčenie sudcu pre jeho pomer k advokátovi. *Bulletin Slovenskej advokácie* 11/2017, s. 4.

2 Sedlačko, F.: Vylúčenie sudcu pre jeho pomer k advokátovi. *Bulletin Slovenskej advokácie* 11/2017, s. 4.

3 Podľa prieskumu, ktorý si nechala vypracovať Súdna rada Slovenskej republiky spolu s VIA IURIS zverejneného na <http://www.sudnarada.gov.sk/vysledky-prieskumu-doveveryhodnosti-obcanov-k-sudom/> až 60% občanov slovenským súdom stále nedôveruje.

Pre nás je ale dôležité zvýrazniť, že názor si väčšina opýtaných vytvorila nie na základe vlastnej skúsenosti, ale cez sprostredkované informácie (85,4%). To len potvrdzuje, že ľudia viac veria informáciám z druhej ruky a z médií.

Za a proti rozhodnutiu o vylúčení sudcu z rozhodovania konkrétnej veci

Ako už bolo naznačené vyššie, pochybnosť o nezávislosti sudcu je jedným z hlavných problémov brániacich vyššej dôveryhodnosti súdnictva. Pri posudzovaní nezávislosti sa dá hovoriť o nezávislosti vzhľadom na pomer k veci alebo o nezávislosti vzhľadom na účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

My sa v ďalšom budeme zaoberať nezávislosťou sudcu z pohľadu jeho vzťahu k advokátovi. Kvôli prehľadnosti v nasledujúcej tabuľke uvedieme argumenty, ktoré podporujú alebo na druhej strane oslabujú dôvod na vylúčenie sudcu pre jeho vzťah s advokátom.⁴

4 Aj keď spravidla hovoríme o zaujatosti sudcu pre jeho vzťah k strane sporu, nemožno vylúčiť ani zaujatost pri konaní upravenom zákonom č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok., kde v zmysle § 19 ods. 2 sa ustanovenia Civilného sporového poriadku o vylúčení sudcov a iných osôb použijú primerane.

5 § 50 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok:
(1) Ak sudca, ktorý má spor prejednať a rozhodnúť, zistí skutočnosť, pre ktoré je vylúčený, bezodkladne ich oznámi predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Predseda súdu oznamuje svoje vylúčenie podpredsedovi súdu.
(2) O vylúčení sudcu rozhoduje bezodkladne predseda súdu. O vylúčení predsedu súdu bezodkladne rozhoduje podpredseda súdu.
(3) Ak je sudca vylúčený, prideliť predseda súdu spor inému sudcovi. Ak je vylúčený celý senát, prideliť spor inému senátu. Ak nie je možné zabezpečiť pridelenie podľa osobitného predpisu, predloží predseda súdu vec na rozhodnutie podľa § 39 ods. 3.
(4) Na opakované oznámenia tých istých skutočností súd neprihliada.

Nevylúčenie sudcu	Vylúčenie sudcu
Nezávislosť sudcu je vyslovená v ústave a štát prijal primerané garancie.	Sudca nielenže je nezávislý, ale sa aj musí tak javiť navonok.
Sudca dokáže byť nezávislý aj keď rozhoduje spor, kde sa osobne pozná s advokátom strany.	Blízky a priateľský vzťah sudcu a advokáta vylučuje možnosť nestranného rozhodovania.
Dôvodom na nevyklúčenie sudcu nie je jeho procesný postup a rozhodovacia činnosť.	Odišný prístup k stranám sporu sponchybňuje nestrannosť súdu.
Na vylúčenie sudcu nestačí subjektívny pocit účastníka, potrebné je zistiť konkrétny dôvod.	Sudca neoznámil predsedovi súdu okolnosť, ktorá by mohla byť dôvodom jeho vylúčenia.

Prečo vylúčiť sudcu – účel právnej normy

Predtým, ako sa pristúpi k posudzovaniu, či sú naplnené dôvody na vylúčenie sudcu, teda k aplikácii § 50 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (CSP),⁵ treba skúmať účel danej právnej normy. Cieľ treba vidieť v snahe po spravodlivom rozhodnutí, kde súd bude mať rovnaký meter na všetkých, nebude nadržovať jednej zo strán, ale ich spor nestranné prerokuje. Súd tak dospeje k rovnakému výsledku, k akému by dospel aj vtedy, ak by na mieste účastníkov a ich právnych zástupcov stáli iné osoby. Asi najlepšie to vyjadruje socha justície s previazanými očami. Aj keď v očiach laikov má justícia previazané oči, pretože sa už nemôže pozeráť na to, ako sa právo „ohýba“, v skutočnosti socha starorímskej bohyne spravodlivosti držiacej v jednej ruke váhy a v druhej meč stelesňuje niečo iné. Previazané oči vyjadrujú to, že justícia nevidí moc, postavenie ani majetok účastníkov konania. Justícia nemá strach a neočakáva prospech z toho, ako rozhodne spor. Zobrazenie justície s previazanými očami, ako symbol nestrannosti pri rozhodovaní sporov sa datuje od roku 1543, pri zobrazení „fontány spravodlivosti“ v Berne. Dovtedy sa bežne justícia zobrazovala s odkrytými očami, čo zas symbolizovalo to, že vďaka otvoreným očiam jasne preniká do situácie.

Porovnanie úpravy CSP a OSP

Cez porovnanie právnych úprav (skoršej a aktuálnej) môžeme skúmať záujem zákonodarcu, či došlo k posilneniu tendencie v prospech vylučovania sudcov alebo práve naopak, či tendencia má byť skôr sudcov z rozhodovania veci nevyklučovať. Ak racionálny legislatívca mení právnu

úpravu, mal by na to existovať legitímny dôvod vyvolaný snahou po lepšej a dôslednejšej právnej úprave. V otázke vylúčenia sudcu platí, že platný CSP neprevzal doslovne znenie z pôvodného Občianskeho súdneho poriadku (ďalej OSP).

Platné a účinné znenie § 50 ods. 1 CSP: *Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.*

Porovnanie so znením účinným pred 1. 7. 2015: § 14 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok: *Sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.*

Na prvý pohľad je zrejmé, že rozdielnosť právnych úprav je daná v pridaní výrazu „odôvodnené“. Bez hlbšieho skúmania sa tak javí, že zákonodarca sprísnil podmienky, za ktorých má dôjsť k vylúčeniu sudcu, pretože doterajšie pochybnosti o nezaujatosti sprísnil na úroveň **odôvodnených** pochybností o nezaujatosti. Bližšie skúmanie súdnych rozhodnutí nás ale utvrdzuje v tom, že aj za účinnosti pôvodnej úpravy nebolo postačujúce tvrdiť, že existujú pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale ten, kto ich tvrdil, ich musel odôvodniť konkrétnymi skutočnosťami, z ktorých táto zaujatosť mohla vyplývať.

Zložitosť rozhodovania o vylúčení sudcu

Na prvý pohľad by sa mohlo javiť, že otázka vylučovania sudcu by nemala byť zložitá. Ak aj existuje čo i len nepatrná pochybnosť, je lepšie sudcu vylúčiť a vec rozhodne sudca, u ktorého žiadna taká pochybnosť neexistuje. Nie je tomu tak, účastník by účelovo podával trestné oznámenie na konajúceho sudcu (resp. sudcov) za účelom dosiahnutia jeho vylúčenia z prerokovania a rozhodovania vecí s kalkuláciou, že týmto postupom dosiahne, že jeho vec prerokuje a rozhodne iný sudca (resp. sudcovia), ktorý podľa jeho subjektívneho názoru sa javí ako „vhodnejší“.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prerokovania a rozhodovania pridelených vecí len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu – napriek jeho vnútornému úsiliu – zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Musíme si uvedomiť, že zákonný sudca bol ten, ktorému bola vec pridelená v súlade so zákonom č. 757/2004 Z. z. o súdoch, teda spravidla vec pridelená náhodným výberom alebo náhodne prerozdelená.⁶ Teda odňatie veci takémuto sudcovi a pridelenie veci inému sudcovi odníma účastníkom právo na prerokovanie veci sudcom, ktorého náhodne vybral program. Dôležité je, aby aj v prípade vylúčeného sudcu sa následne vec pridelať náhodným výberom tak, ako to predpokladá § 51 ods. 4 písm. d) zákona o súdoch.

Obstoja slovenské rozhodnutia v teste ESĽP?

Na posúdenie, či rozhodnutia slovenských súdov v otázke vylúčenia sudcu obstoja v teste Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESĽP“), treba rozvíeť kritériá, ktoré kladie ESĽP na sudcu s ohľadom na jeho vzťah k advokátovi. Rovnako tak nestačí oboznámiť čitateľa s jedným vyššie uvedeným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale je vhodné spraviť aspoň stručný prehľad ďalších rozhodnutí, kde súd rozhodol o nevylúčení sudcu, a to aj so širším záberom na iné dôvody na vylúčenie sudcu ako jeho vzťah s advokátom.

Rozhodnutia slovenských súdov

NS SR 8Nc/12/2014:⁷ Žalobca a predseda senátu sú obaja poľovníci, ale v iných združeníach, sťažovateľ tvrdil, že žalobca sa zúčastnil na oslave 50-ky sudcu, čo sudca poprel a sťažovateľ nepreukázal.

6 § 51 ods. 1 prvá veta zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch: Ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

7 „Vzťahom priateľským sa vo všeobecnosti chápe hlboký (až emocionálny) vzťah založený na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, ale aj účasti na spoločnom duševnom i duchovnom živote a pod. Je preto dôležité odlišovať priateľstvo od iných medziľudských vzťahov.“

8 „Nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti.“

9 „Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.“

10 „Len samotná skutočnosť, že účastníka konania zastupuje v konaní advokát, ktorého sudca pozná z profesionálneho hľadiska, nesvedčí ešte sama o sebe

o tom, že sudca má k advokátovi pomer, so zreteľom na ktorý je bez ďalšieho vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.“

- 11 „Obava z nedostatku nestrannosti sa zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.“
- 12 „Predpokladom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je taký vzťah k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom, ktorého intenzita by aj pri maximálne vynaloženej snahe sudcu o nezaujatosť v konaní a rozhodovaní jednoznačne ovplyvňovala jeho objektívny postoj k spravodlivému riešeniu veci. Dôvody pre vylúčenie však nemôžu byť všeobecné, vylúčenie musí byť podložené konkrétnymi skutočnosťami.“
- 13 „Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nekoná a nerozhoduje podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.“
- 14 „Podanie trestného oznámenia na konajúceho sudcu (resp. sudcov) účastníkom konania alebo jeho zástupcom vo všeobecnosti automaticky nezakladá dôvod, pre ktorý by sudca mal byť vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.“

NS SR 1Nc/30/2012:⁸ Sudca a právny zástupca pôsobili ako členovia disciplinárneho senátu, sudca uviedol, že nemajú žiadne osobné, priateľské alebo kolegiálne vzťahy.

NS SR 5Cdo/140/2011:⁹ Sťažovateľ že ide priamo o nenávisť a nevráživosť sudcu voči žalovanej a jej právnenému zástupcovi, namietané presvedčenie žalovanej, že sudca sa priamo podieľa na likvidácii osoby jej právneho zástupcu, prehliada trestné činy spolu s iným sudcom, sudca má protichodný záujem na prejednávanej veci, správanie sa sudcu na jednotlivých pojednávaniach.

NS SR 7Nc/50/2011:¹⁰ Sudca poznal advokáta ako manžela bývalej kolegyne, žiadny osobnejší vzťah neudržiavajú, nemajú nadštandardné vzťahy, len profesionálny styk.

NS SR 5NdoB/45/2010:¹¹ Sťažovateľ namietal, že osoba z advokátskej kancelárie protistrany sa mala vyjadriť, že sa osobne pozná s celým senátom Krajského súdu, ktorý bude rozhodovať v predmetnej veci o odvolaní, a že žalobca nemá šancu na úspech v konaní, no nekonkretizoval kto to uviedol, kde, komu a pred kým a ako sa o tom dozvedel.

6Ndz/2/2011:¹² Právna zástupkyňa žalobcov vystupovala ako právna zástupkyňa účastníkov v konaniach, v ktorých vystupoval sudca v procesnom postavení protistrany, resp. ako iniciátor disciplinárneho konania voči jej klientom.

1NC/20/10:¹³ Námietku zaujatosti odôvodnil žalovaný 2/ tým, že žalobca si v konaní uplatňuje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť pri odpočúvaní jeho telefonických rozhovorov s JUDr. P. P. JUDr. P. P. v prvostupňovom konaní vypovedal ako svedok, a právna zástupkyňa žalobcu JUDr. T. P. je manželkou JUDr. P. P.. Nakoľko JUDr. P. P. je v súčasnosti sudcom Krajského súdu v Žiline, žalovaný 2/ má za to, že existuje pochybnosť o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Žiline.

NS SR 2Ndob/39/2010:¹⁴ Odporcovia uplatnili námietku zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Prešove, a to (menovite uvedení) pre ich vzťah k právnenému zástupcovi navrhovateľa. Na odôvodnenie uviedli, že menovaní sudcovia sa veľmi dobre poznajú s právneným zástupcom navrhovateľa, pričom ide o vzťah sudcov k advokátovi takej intenzity, že je spôsobilý vyvolať pochybnosti o ich nezaujatosti pri rozhodovaní vo veci. Ďalej uviedli, že menovaní sudcovia sa pri rozhodovaní vo veciach, v ktorých ako účastník konania vystupuje JUDr. J. V. (odporca 1/) nevedia odosobniť, sú závislí na kolegiálnosti sudcov-kolegov v senáte, do ktorého sú zaradení a nedokážu sa vysporiadať ani s ktorýmkoľvek účastníkom konania, ktorý využil svoje právo a na sudcu podal sťažnosť, podnet na disciplinárne konanie alebo trestné oznámenie.

Pokúsime sa rozviesť, či rozhodnutia slovenských súdov ako aj Najvyššieho správneho súdu Českej republiky obstoja pred ESLP. Máme za to, že práve rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 16Kss 1/2017 z 24. 5. 2017 posunul prípustné medze vzťahu sudca – advokát ešte ďalej, ako dovtedajšia rozhodovacia činnosť. Podľa daného rozhodnutia ani priateľský vzťah, tykanie a spoločné posedenia pri káve či víne, spoločné športové či kultúrne aktivity nie sú takou skutočnosťou, ktorá by zakladala dôvod na vylúčenie sudcu. Zjavne tu už ale podľa nás ide o veľmi priateľské väzby daných osôb. Podľa českého súdu vzťah musí mať ešte vyššiu úroveň, napríklad vzťah prospechárstva, závislosti. Akoby sa teda rozhodovacia prax posúvala v prospech nevylučovania sudcov.

Česká autorka prehľadne uviedla kritériá, ktoré by sa mali aplikovať v rámci testu na konkrétny príklad rozhodovania o vylúčení:¹⁵

- procesné postavenie oboch osôb (prísnejšie treba posudzovať vzťah sudcu a účastníka konania ako vzťah sudcu a právneho zástupcu, nakoľko tí nemajú osobný záujem na výsledku sporu),
- povaha vzťahu (blízky priateľský, rodinný, osobný alebo profesijný vzťah (napr. obaja sú učiteľia na vysokej škole),
- intenzita vzťahu (ako dlho spolupracujú a ako intenzívne spolupracujú a stretávajú sa, vzťah nadriadenosti a podriadenosti – vedúci katedry a prednášajúci),
- druh súdu (napr. pri sudcoch ústavného súdu s obmedzeným počtom sudcov hrozí zablokovanie rozhodovania, rovnako ako pri najvyššom súde nemožno vec prerokovať na inom súde).

Rozhodovacia prax ESLP

Začnime pri rozhodnutí Delcourt c. Belgicko (č. 11 z 17. 1. 1970), kde súd vyslovil známu myšlienku: „Justice must not only be done: it must be seen to be done“.

Nestrannosť je subjektívna a objektívna. Subjektívna nestrannosť sa posudzuje podľa prejavov sudcu vo vzťahu k prípadu a účastníkom konania (napr. sudca sa už pred rozhodnutím vo veci zverenia dieťaťa vyjadril pre médiá o tom, že otec mal deštruktívny vplyv na psychologickú rovnováhu dieťaťa). Subjektívna nestrannosť sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností so zreteľom, na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu.

Objektívna nestrannosť je založená na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch previazanosti sudcu s prerokovaným prípadom či vzťahom k účastníkom konania.¹⁶ Pri objektívnej nestrannosti stačí, ak existuje pochybnosť o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti – spravodlivosť nelenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je, či **obava** účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda, či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.¹⁷ Pochybnosť o nestrannosti sudcu videl ESLP v prípade Dorozhko a Pozharskiy c. Estónsko (sťažnosť č. 14659/04, 16855/04), kde sťažovatelia namietli osobu sudkyne, ktorá bola manželkou vedúceho vyšetrovacieho tímu vyšetrovateľov v danej trestnej veci. Zaujímavosťou daného prípadu je, že sťažovatelia namietali subjektívnu nestrannosť sudkyne, ktorá sa mala prejaviť v tom, že sudkyňa zamietla viacero ich žiadostí. To, že by žiadosti sudkyňa zamietla z dôvodu nepriateľstva alebo nedobromyseľnosti, sa nepreukázalo. Napriek tomu súd konštatoval porušenie práv sťažovateľov na nezávislý súd, pretože sudkyňa podľa ich názoru neobstojí z objektívneho hľadiska, kde zistený rodinný vzťah s ohľadom na pomer k veci bol dostatočný na vyslovenie dôvodných pochybností o nestrannosti.

Veľká komora v prípade Micallef c. Malta (sťažnosť č. 17056/06) uviedla, že úzke príbuzenské vzťahy medzi advokátom protistrany a predsedom senátu dostatočne objektívne odôvodnili obavy, že sudca nie je nestranný.

A napokon už spomínané rozhodnutie Ramljak c. Chorvátsko (sťažnosť č. 5856/13), kde podstatou sťažnosti bola skutočnosť, že syn predsedu odvolacieho senátu pracoval ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii protistrany. Subjektívna stránka nestrannosti nebola sporná, no skúmala sa prísnejšia, objektívna stránka. Súd odkázal na svoje skoršie rozhodnutie Morice c. Francúzsko (sťažnosť č. 29369/10), kde sú zhrnuté zásady posudzovania sudcovskej nezávislosti s ohľadom na subjektívnu a objektívnu stránku. Súd zvýrazňuje požiadavku neexistencie predpojatosti, predsudku (prejudice and bias). Súd zdôraznil, že pokrvné príbuzenstvo nie je automaticky dôvodom na vylúčenie sudcu. No v danej veci sudca si mal byť vedomý toho, že jedna strana sporu je zastúpená advokátskou kanceláriou, kde pracuje jeho syn. Napriek tomu neoznámil prezidentovi súdu túto skutočnosť. Súd zvýraznil, že síce syn sudcu ako koncipient nezastupoval v danej konkrétnej veci na súde, no zvýraznil to, že bol vo vzťahu podriadenosti k advokátom v danej kancelárii a dostával od nich plat. Jeho pracovný pomer bol na dobu určitú a jeho pokračovanie záviselo od postoja advokátov.

Záver

Je strach strany z rozhodovania daného sudcu objektívne opodstatnený? Mohol by mať každý v jeho postavení obavu, či si sudca bude svedomito plniť svoje povinnosti, bude neutrálny, nebude mať predsudky? Túto otázku si treba zodpovedať pri rozhodovaní o vylúčení sudcu. Nestačí odpoveď, že sudca to dokáže, že sudca dokáže rozhodovať bez animozity, pristupovať

15 Rosinová, A. N.: Objektivní test nestrannosti v případech vztahu soudce k účastníkům řízení a jejich zástupcům.

Jurisprudence. 6/2017, s. 38.

16 Svák, J.: Ochrana lidských práv v troch zväzkoch, II. zväzok. Bratislava, 2011, s. 87.

17 *Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. mája 2012, sp. zn. 1 Nc 30/2012.*

k účastníkom ako k rovným, nepozerať sa na to, kto pred ním stojí tak, ako to zobrazuje socha justície s previazanými očami.

Máme za to, že niektoré prípady, ktoré sme spomenuli medzi rozhodnutiami slovenských súdov, ktoré nerozhodli o vylúčení sudcu by nemuseli obstáť pred ESLP. Rovnako tak by nemusela obstáť ani argumentácia českého Najvyššieho správneho súdu (tu úmyselne nehovoríme o výroku, pretože rozhodnutie sa týkalo disciplinárnej veci a samotná skutočnosť, že sudca mohol byť vylúčený z rozhodnutia veci, podľa nášho názoru, nezakladá dôvod jeho disciplinárnej zodpovednosti).

Plne si uvedomujeme dôležitosť zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Vzhľadom na teóriu zdania sa nám javia prípady, ak je preukázaný blízky priateľský vzťah sudcu a advokáta založený nielen na tykaní, ale na opakovaných priateľských stretnutiach pri víne, navštevovaní sa v rámci rodín ako niečo, čo už navodzuje dojem, že sudca nemusí byť nestranný.

Prečo sme zdržanliví? Odpoveď dáva samotný Najvyšší správny súd Českej republiky, keď na jednej strane píše, že osoba v talári disponuje dostatočnou mierou zdravého sebedomia, uváženia, zdržanlivosti a je si vedomá odborných noriem, ktoré treba zachovávať, no súčasne uznáva, že sudca miluje aj nenávidí, má rád, hnevá sa, má bežné ľudské predsudky. Teda požadovať od sudcu to, aby ako robot sa dokázal odosobniť od toho, že jednu stranu zastupuje jeho výborný kamarát, blízky priateľ je podľa nás veľmi ťažké. Netvrdíme, že to sudca nedokáže, ale ESLP vyžaduje viac, vyžaduje, aby druhá strana nemusela mať ani strach z toho, či to sudca dokáže. ■

RESUMÉ

Vzťah sudcu a advokáta ako dôvod na vylúčenie sudcu z rozhodovania veci

Autor predkladá čitateľovi svoj postoj na otázku rozhodovania o vylúčení sudcu pre jeho pomer k advokátovi sporovej strany. Cez účel právnej normy a rešpektujúc právo na rozhodovanie veci zákonným sudcom poukazuje na kritériá, ktoré stanovil Európsky súd pre ľudské práva. Podľa názoru autora niektoré z rozhodnutí slovenských súdov by v teste nemuseli obstáť, pretože pri nich strana sporu môže mať objektívnu obavu, či sudca dokáže byť nestranný.

SUMMARY

Relationship between a Judge and a Lawyer as a Reason for the Recusal

The author expresses his opinion on the issue of ruling on the disqualification of a judge due to his/her relationship to a lawyer representing the other litigant. Through the purpose of the legal norm, and respecting the right to have the case decided by an assigned judge designated by law, the author points to the criteria set by the European Court of Human Rights. In the author's opinion, some decisions made by Slovak courts might not stand the test because the litigant may have an objective concern whether the judge can be impartial.

ZUSAMMENFASSUNG

Verhältnis zwischen Richter und Rechtsanwalt als Grund für die Ausschließung des Richters von der Entscheidungstätigkeit in der Sache

Der Autor unterbreitet dem Leser seine Stellungnahme zur Frage der Entscheidung über die Ausschließung eines Richters wegen seines Verhältnisses zum Rechtsanwalt der Prozesspartei. Durch den Zweck der Rechtsnorm und bei Wahrnehmung des Rechtes auf die Entscheidung in der Sache durch einen gesetzlichen Richter verweist er auf Kriterien, die vom Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte festgehalten worden sind. Der Auffassung des Autors nach könnten einige Entscheidungen slowakischer Gerichte im Test auch nicht standhalten, weil die Prozesspartei dabei objektiv Befürchtungen haben kann, ob der Richter unparteiisch sein kann.

Niektoré aspekty nového zákona o obetiach trestných činov¹

doc. JUDr. Margita Prokeinová, PhD.

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

Národná rada Slovenskej republiky schválila vládny návrh zákona o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o obetiach trestných činov“) 12. októbra 2017, s účinnosťou od 1. januára 2018.² Predmetný zákon už podpísal aj prezident Slovenskej republiky 2. novembra 2017. Týmto zákonom sa vykonáva úplná transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV do právneho poriadku Slovenskej republiky (ďalej aj „smernica o obetiach trestných činov“). Zákonom o obetiach trestných činov sa takisto vykonáva úplná transpozícia smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o náhradách obetiam trestnej činnosti do právneho poriadku Slovenskej republiky.³

V zmysle § 1 Zákona o obetiach trestných činov sú predmetom jeho úpravy práva, ochrana, podpora obetí trestných činov, vzťahy medzi štátom a subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam a finančné odškodňovanie obetí násilných trestných činov. Z hľadiska pojmového vymedzenia predmetný zákon upravuje v § 2 ods. 1 písm. b) definíciu obeť⁴ v dvoch bodoch:

1. obeťou je fyzická osoba, ktorej bolo alebo malo byť trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková škoda, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené, či ohrozené jej zákonom chránené práva alebo slobody;
2. príbuzný v priamom rade, osvojitel, osvojenec, súrodenec, manžel a osoba, ktorá žila v čase smrti v spoločnej domácnosti s osobou, ktorej bola trestným činom spôsobená smrť, ako aj osoba závislá od osoby, ktorej bola trestným činom spôsobená smrť, ak utrpeli v dôsledku smrti tejto osoby škodu a ak odsek 2 neustanovuje inak; ak je týchto osôb viac, považuje sa za obeť každá z nich.

Zákon o obetiach trestných činov v § 2 ods. 1 písm. k) zároveň upravuje pojem subjektu poskytujúceho pomoc obetiam a je ním subjekt poskytujúci alebo zabezpečujúci pomoc a podporu obetiam, ktorý je zapísaný v registri subjektov poskytujúcich pomoc obetiam. Registrácii ešte predchádza udelenie akreditácie, ktorá predstavuje štátne overenie spôsobilosti subjektu poskytujúceho pomoc obetiam poskytovať odbornú pomoc. Podmienky udelenia akreditácie upravuje § 24 Zákona o obetiach trestných činov.

Práva obetí trestných činov sú upravené v druhej časti zákona v § 4 až § 9. Policajt je povinný poskytnúť obeti pri prvom kontakte s ňou okrem iného aj informácie o

- subjektoch poskytujúcich pomoc obetiam, kontaktných údajoch na tieto subjekty a forme odbornej pomoci a
- prístupe k právnej pomoci.

Policajt alebo prokurátor je povinný poskytnúť obeti súčinnosť pri kontaktovaní subjektov poskytujúcich pomoc obetiam, ak o to obeť požiada.

Subjekty poskytujúce pomoc obetiam poskytujú alebo zabezpečujú odbornú pomoc, ktorá môže spočívať aj:

1 Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV 16-0471.

This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the contract No. APVV 16-0471.

2 Znenie Zákona o obetiach trestných činov je dostupné na: <https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551, 2. 11. 2017>

3 Dôvodová správa k Zákona o obetiach trestných činov. Dostupné na: <https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551, 2. 11. 2017>

4 Zákon o obetiach trestných činov zavádza aj pojmy „obzvlášť zraniteľná obeť“ a „obeť násilného trestného činu“.

5 Dôvodová správa k Zákonom o obetiach trestných činov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551>, 2. 11. 2017

6 Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

7 Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

8 Dôvodová správa k Zákonom o obetiach trestných činov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551>, 2. 11. 2017

9 Dôvodová správa k Zákonom o obetiach trestných činov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551>, 2. 11. 2017

10 HOLCR, K. a kol.: Kriminológia. Bratislava : Iura Edition. 2008, s. 104.

- a) v právnej pomoci na uplatnenie práv obete, ktoré jej patria podľa tohto zákona, alebo
- b) v právnej pomoci na uplatnenie práv obete, ktorá má postavenie poškodeného alebo svedka v trestnom konaní.

V § 7 Zákona o obetiach trestných činov je vymedzené, čo sa rozumie právnou pomocou. Ide o poskytovanie právnych informácií a o právne zastupovanie obete v trestnom konaní a v civilnom procese, ak si obeť uplatnila nárok na náhradu škody v trestnom konaní a o jej nároku nebolo rozhodnuté. Ďalší dôvod na poskytovanie právnej pomoci obetiam trestných činov možno vyvodiť z čl. 47 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ktorý zaručuje právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi.⁵ Právnu pomoc poskytujú obetiam:

- Centrum právnej pomoci za podmienok a v rozsahu ustanovenom v osobitnom predpise,⁶
- subjekt poskytujúci pomoc obetiam a
- advokát za podmienok a v rozsahu ustanovenom podľa Trestného poriadku.⁷

Na margo Centra právnej pomoci je potrebné uviesť, že platná právna úprava vyplývajúca zo zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov neumožňuje Centru právnej pomoci poskytovanie právnej pomoci v trestných veciach.⁸

Odbornú pomoc má poskytovať odborne spôsobilá osoba, ktorá získala vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo, psychológia alebo sociálna práca a vykonávala prax najmenej počas troch rokov v príslušnom odbore. V študijnom odbore právo sa uplatňuje výnimka v tom smere, že za odborne spôsobilú na poskytovanie odbornej pomoci sa považuje aj osoba, ktorá získala vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa v študijnom odbore právo (§ 24 ods. 3 Zákona o obetiach trestných činov). Dôvodová správa k tomuto uvádza, že je potrebné umožniť študentom právnických fakúlt získať prax, ktorá je nevyhnutná pri výkone ich budúceho povolania.⁹

Hlavným zmyslom Zákona o obetiach trestných činov je posilniť postavenie obetí trestných činov a zabezpečiť im kompletný servis pri zorientovaní sa v situácii, v ktorej sa ocitli. Narážame však na zásadný problém, ktorý spočíva v diferencii používania pojmov v rámci Zákona o obetiach trestných činov a zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“ alebo „Tr. por.“). Zákon o obetiach trestných činov narába s pojmom „obeť“, pričom Trestný poriadok takýto pojem nepozná, pretože používa pojem „poškodený“. V zmysle § 46 ods. 1 Tr. por. je poškodeným osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda, alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. Táto definícia je takmer totožná s § 2 ods. 1 písm. b) v bode 1 Zákona o obetiach trestných činov, ktorý však osobitne rozlišuje ešte aj obzvlášť zraniteľnú obeť a obeť násilného trestného činu. Obeť (viktima) je kriminologický pojem a používa sa aj v medzinárodných dokumentoch. Kriminológia člení obeť na:

- primárne – priame obete trestných činov,
- sekundárne – priami príbuzní obete trestných činov,
- terciárne obete trestných činov – predstavujú konkrétnu komunitu.¹⁰

Doc. JUDr. Margita Prokeínová, PhD.

pôsobí na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Pôsobila v Stredisku pre obeť trestných činov so sídlom v Bratislave a. v súčasnosti je zodpovednou riešiteľkou projektu APVV na tému „Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb“.

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

je podpredseda Slovenskej advokátskej komory. Zároveň je advokátom so zameraním na slovenské a európske trestné právo, so špecializáciou aj na trestnú zodpovednosť právnických osôb a compliance. Pôsobí aj na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Je členom orgánu predsedníctva Európskej komory obhajcov (European Criminal Bar Association – ECBA) a ad hoc sudcom Európskeho súdu pre ľudské práva.

Oba pojmy – obeť i poškodený – majú v niečom širší význam a v niečom, naopak, užší význam. Pojem poškodený má širší význam napríklad v tom, že práva a povinnosti poškodeného sa priznávajú fyzickým i právnickým osobám. Pri pojme obeť si predstavíme len fyzickú osobu. Širší význam obeť zasa môžeme badať v tom, že obeťou môže byť osoba aj vtedy, keď utrpela ujmu v nepriamej súvislosti s trestným útokom. Za obeť sa môžu teda považovať aj najbližší členovia rodiny priamej obeť trestného činu i osoby, ktoré boli na jej starostlivosť odkázané.¹¹ Svedčí o tom i § 2 ods. 1 písm. b) v bode 2 Zákona o obetiach trestných činov. Vo viktimologickej literatúre sa môžeme stretnúť s nejednotným chápaním pojmu obeť. V najširšom ponímaní sa za obeť považuje *človek, resp. skupina osôb*, ktorí utrpeli akúkoľvek ujmu spôsobenú trestným činom alebo inou okolnosťou (napr. živelnou pohromou, vojnou atď.). V širšom poňatí sú obeťou *fyzické osoby a právnické osoby*, ktorým bola trestným činom spôsobená škoda na majetku alebo na iných právach. V najužšom poňatí je obeťou *človek*, ktorý utrpel trestným činom akúkoľvek ujmu (na živote, zdraví, majetku, cti a iných právach).¹² Vzhľadom na to, že už máme v účinnosti osobitný Zákon o obetiach trestných činov, smerodajné je chápanie a vnímanie obeť z pohľadu tohto zákona.

Práva obetí verzus právo na obhajobu obvinených osôb

Práva obeť – poškodeného môžu ale istým spôsobom byť také silné, že na druhej strane zasahujú do obhajobných práv obvineného, inými slovami, do práva na obhajobu. Novela Trestného poriadku, ktorá išla ruka v ruku s novým zákonom o obetiach trestných činov napríklad pozmenila aj ustanovenie o konfrontácii ako jedným z dôkazných prostriedkov trestného konania. Ideou novelizácie § 125 Trestného poriadku malo byť znemožnenie vykonania konfrontácie, ak ide o svedka mladšieho ako 18 rokov. Hoci ochrana „zraniteľných“ (v práve Európskej únie používaný termín „vulnerable“) svedkov, resp. poškodených má svoj význam, veľakrát môže takáto procesnoprávna limitácia realizácie konfrontácie spôsobiť dôkaznú komplikáciu a obmedziť obvineného v jeho práve na obhajobu. Obdobná novelizácia ustanovenia o konfrontácii bola do Trestného poriadku inkorporovaná aj pri svedkoch starších ako 18 rokov. V trestnom konaní o trestných činoch proti ľudskej dôstojnosti, o trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby alebo o trestnom čine obchodovania s ľuďmi nemožno vykonať konfrontáciu, ak ide o svedka, na ktorom bol takýto trestný čin spáchaný. Konfrontáciu nemožno podľa novelizovaného § 125 Trestného poriadku vykonať ani v prípade svedka, na ktorom bol spáchaný trestný čin násilím alebo hrozbou násilia, ak hrozí nebezpečenstvo spôsobenia druhotnej viktimizácie alebo opakovanej viktimizácie, najmä s ohľadom na vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu, rasu, národnosť, náboženské vyznanie, rozumovú vyspelosť alebo na vzťah k páchatelovi trestného činu alebo závislosti od neho. Novelizovaná právna úprava odseku 5 v § 125 Trestného poriadku upravuje široký záber trestných vecí, resp. trestných činov, kde nebude môcť byť konfrontácia vykonaná, hoci by za iných okolností bola žiaduca. Súčasné zákonné znenie § 125 Trestného poriadku akoby vychádzalo z absolútnej premisy, že svedkovia vypovedajú vždy 100-percentnú pravdu a ich výpovede sú nespochybniteľné. Takáto prizma ale nie je správna a zásadným spôsobom obmedzuje právo na obhajobu obvineného, ktorý za každých okolností požíva prezumpciu neviny. Obmedzenie vykonania konfrontácie je teda pri trestných stíhaniach za trestný čin znásilnenia podľa § 199 Trestného zákona, trestný čin sexuálneho násilia podľa § 200 Trestného zákona, trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201, § 201a, § 201b a § 202 Trestného zákona a za trestný čin súložie medzi príbuznými podľa § 203 Trestného zákona, ako aj v trestných stíhaniach pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona a za trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona. Možno povedať, že trochu vágne je upravené obmedzenie realizácie konfrontácie v prípade svedkov, na ktorých bol (resp. mal byť) spáchaný trestný čin násilím alebo hrozbou násilia, ak by hrozilo nebezpečenstvo spôsobenia druhotnej viktimizácie alebo opakovanej viktimizácie, teda opätovnému vystaveniu obeť trestného činu emocionálnej situácii, ktorá by pripomenula moment spáchania trestného činu, najmä s ohľadom na vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu, rasu, národnosť, náboženské vyznanie, rozumovú vyspelosť alebo na vzťah k páchatelovi trestného

11 TURAYOVÁ, Y. a kol. Vybrané kapitoly z kriminológie. 2. vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2005, s. 81.

12 TURAYOVÁ, Y. a kol. Vybrané kapitoly z kriminológie. 2. vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2005, s. 80.

13 Pozri aj články 19 a 20 a 23 smernice:

Článok 19: Právo na zamedzenie kontaktu medzi obeťou a páchatelom

1. Členské štáty vytvoria potrebné podmienky, aby sa zamedzilo kontaktu medzi obeťou a v prípade potreby jej rodinnými príslušníkmi a páchatelom v priestoroch, v ktorých prebieha trestné konanie, pokiaľ sa takýto kontakt nevyžaduje na účely trestného konania.

2. Členské štáty zabezpečia, aby nové budovy súdov mali osobitné čakárne pre obeť.

Článok 20: Právo obeť na ochranu počas vyšetrovania trestného činu

Bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov členské štáty zabezpečia, aby počas vyšetrovania:

- a) sa výsluch obeť uskutočnil bez zbytočného odkladu po podaní trestného oznámenia príslušnému orgánu;
- b) bol počet výsluchov obeť čo najmenší a aby sa uskutočňovali iba vtedy, ak je to nevyhnutné na účely vyšetrovania trestného činu;
- c) obeť mohol sprevádzať ich právny zástupca a osoba, ktorú si vyberú, pokiaľ sa neprijalo odôvodnené rozhodnutie, ktoré by to znemožňovalo;
- d) lekárske vyšetrovanie bolo minimálne a aby sa uskutočňovalo iba vtedy, ak

je to nevyhnutné na účely trestného konania.

Článok 23: Právo obetí s osobitnou potrebou ochrany počas trestného konania

1. Bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov členskej štáty zaistia, aby sa na obeť s osobitnou potrebou ochrany, na ktoré sa vzťahujú osobitné opatrenia identifikované v rámci individuálneho posúdenia ustanoveného v článku 22 ods. 1, mohli vzťahovať opatrenia ustanovené v odsekoch 2 a 3 tohto článku. Osobitné opatrenie plánované na základe individuálneho posúdenia sa nesmie prijať, ak to znemožňujú operačné alebo praktické prekážky, alebo v prípade, že je naliehavo potrebný výsluch obeť, a skutočnosť, že by sa tak nestalo, by mohla obeť alebo ďalšiu osobu, alebo konanie poškodiť alebo ovplyvniť.

2. Obetiam s osobitnou potrebou ochrany identifikovaným v súlade s článkom 22 ods. 1 sú počas vyšetrovania trestného činu k dispozícii tieto opatrenia:

- a) výsluch obeť sa uskutoční v priestoroch určených alebo prispôbených na tento účel;
- b) výsluch obeť vedú odborníci, ktorí sú na tento účel vyškolení, alebo sa uskutoční s ich účasťou;
- c) všetky výsluchy obeť vedú tie isté osoby, pokiaľ to nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti;
- d) všetky výsluchy obeť sexuálneho násillia, rodovo motivovaného násillia alebo násillia páchaného blízkou osobou, pokiaľ ich nevedie prokurátor alebo sudca, vedie osoba rovnakého pohlavia ako obeť, ak si to obeť želá a ak sa tým nenaruší priebeh trestného konania.

činu alebo závislosti od neho. Takáto právna úprava dáva dosť široké možnosti obmedziť vykonanie konfrontácie orgánom činným v trestnom konaní. Skutkových podstat trestných činov spáchaných násillím alebo hroznou násillia je naozaj veľmi veľa upravených v Osobitnej časti Trestného zákona (napríklad trestný čin vydierania podľa § 189 Trestného zákona, trestný čin hrubého nátlaku podľa § 190 Trestného zákona, ale aj trestný čin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona, a iné). Máme za to, že takáto právna úprava, ktorá vykonanie širokej škály dôkazov necháva výlučne na úvahu orgánov činných v trestnom konaní, nie je správna a môže viesť k výrazným obmedzeniam v obhajobnom práve obvinených osôb. Sme toho názoru, že by bolo v súlade s ideou smernice o obetiach trestných činov v prípadoch, ak je možno dôvodne predpokladať, že osoba v procesnom postavení poškodeného (obeť), bola skutočne poškodenou jedným z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti, použiť pri konfrontácii zvukovo-obrazový prenos, ako je to napríklad pri výsluchu utajeného svedka.

Vo všeobecnosti sa konfrontácia vykonáva v prípravnom konaní v prípade, ak výpoveď obvineného v závažných okolnostiach nesúhlasí s výpoveďou spoluobvineného alebo svedka a rozpor nemožno vyjasniť inak. Konfrontácia je v podstate postavenie obvineného alebo svedka druhej osobe (svedkovi) tvárou v tvár. Navrhnuť konfrontáciu je vo všeobecnosti právom obvineného, ktoré je súčasťou práva na obhajobu.

Znemožnenie vykonania konfrontácie môže byť v niektorých prípadoch obmedzením práva na obhajobu obvineného. Pôjde najmä o trestné stíhania napr. vo veci trestného činu znásilnenia, kde bude osoba v procesnom postavení poškodeného vypovedať nedôveryhodne a zmätočne a vykonanie konfrontácie by mohlo prispieť k objasneniu veci. Zákon však absolútne konfrontáciu v takýchto trestných veciach zakazuje. Na jednej strane je potrebné ochrániť skutočnú obeť trestného činu pred sekundárnou viktimizáciou a jej kontakt s osobou, ktorá sa vo vzťahu k nej dopustila sexuálneho alebo násilného trestného činu, čo je v skutku traumatizujúce, no na strane druhej je potrebné vytvoriť procesné možnosti na odhalenie klamstiev a krivých obvinení, ktoré nie sú úplne zriedkavé. Súčasné zákonné znenie pri vyššie uvedených trestných veciach takéto obmedzenie zavádza. V praxi sa vyskytlo nemálo prípadov, keď práve konfrontácia priniesla svetlo do prípadov aj v trestných stíhaniach pre trestné činy proti ľudskej dôstojnosti a preukázalo sa, že osoba v procesnom postavení poškodeného nevytvorila pravdu a išlo o krivé výpovede, resp. krivé obvinenia z rôznych pohnútok (napr. pomsta nevernému manželovi). Vyšetrovanie v takýchto trestných veciach je vždy náročné aj pre osobu vyšetrovateľa, ktorý musí vždy citlivo zvážiť taktiku jednotlivých procesných úkonov. Nepovažujeme ale za správne, aby zákon bral možnosť vykonania niektorého z dôkazných prostriedkov, ktoré môžu preukazovať alebo vyvracať spáchanie skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania. Na dôvažok je na mieste povedať, že v tomto smere išla transpozícia smernice o obetiach trestných činov do slovenského právneho poriadku nad rámec tejto smernice. V článku 18 smernice o obetiach trestných činov¹³ sa vyslovene akcentuje dodržiavanie práva na obhajobu. V tomto článku sa vyslovene konštatuje, že bez toho, aby bolo dotknuté právo na obhajobu, členské štáty zabezpečia, aby boli dostupné opatrenia na ochranu obeť a ich rodinných príslušníkov pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zastrášaním a pomstou vrátane ochrany pred rizikom emocionálnej alebo psychickej ujmy spôsobenej obeť a na ochranu ich dôstojnosti počas výsluchu a svedeckej výpovede. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť aj účel trestného konania upravený v § 1 Trestného poriadku, teda, aby boli trestné činy náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb. Vyššie naznačené procesné situácie môžu spôsobiť to, že aj keď pôjde o reálnu obeť závažnej trestnej činnosti, môže prísť k tomu, že tým, že bude právo na obhajobu obvineného výrazne obmedzené, môžu súdy (národné alebo nadnárodné – napríklad Európsky súd pre ľudské práva) konštatovať porušenie práva na obhajobu obvineného, účel trestného konania sa nenaplní a obvinený z násilnej trestnej činnosti, ktorý by bol za iných okolností pravdepodobne uznaný za vinného, ostane nepotrestaný. Rešpektovanie procesných práv všetkých procesných strán je jediný spôsob, ako dosiahnuť účel trestného konania akcentujúci pri tom právo na spravodlivý proces (*fair trial*).

Na záver treba konštatovať ešte jednu výhradu vo vzťahu k smernici o obetiach trestných činov. Hoci predmetná smernica upravuje procesné práva obeť, namiesto pojmu podozrivý, resp. obvinený, používa pojem páchatel, čo z procesnoprávneho hľadiska nie je prinajmenšom systémové, dokonca možno povedať, že aj rozporné s inou právnou normou práva Európskej

únie – so smernicou č. 2016/343 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní.¹⁴ Obdobné nekonzistencie často následne spôsobujú nie vždy ideálnu transpozíciu do právnych poriadkov členských štátov Európskej únie, v našom prípade do právneho poriadku Slovenskej republiky. ■

Použitá literatúra

HOLCR, K. a kol.. Kriminológia. Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-206-1

TURAYOVÁ, Y. a kol. Vybrané kapitoly z kriminológie. 2. vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2005. ISBN 80-7160-196-9

Normatívne právne akty

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vládny návrh zákona o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551>

Dôvodová správa k návrhu zákona o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2017-551>

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012 ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV

RESUMÉ

Niektoré aspekty nového zákona o obetiach trestných činov

Nový zákon o obetiach trestných činov zavádza zvýšenú ochranu obetí trestných činov, ktorá sa prejavuje zavedením niektorých nových prvkov v právnom poriadku Slovenskej republiky. V istej miere tento zákon upravuje aj procesné práva subjektov trestného konania. Cieľom tohto článku je akcentovať niektoré prvky novej právnej úpravy, ktoré autori považovali za relevantné.

SUMMARY

Some Aspects of the New Act on Victims of Crime

The new Act on Victims of Crime introduces more protection for victims of crime, which is reflected in the introduction of some new elements into the Slovak legislation. To a certain extent, this Act also governs and regulates procedural rights of entities involved in criminal proceedings. The aim of this article is to put an emphasis on some new elements of the new legislation that the authors considered relevant.

ZUSAMMENFASSUNG

Einige Aspekte des neuen Gesetzes über die Opfer von Straftaten

Durch das neue Gesetz über die Opfer von Straftaten wird ein höherer Schutz für die Opfer der Straftaten, bestehend in der Einführung von einigen neuen Elementen in der Rechtsordnung der Slowakischen Republik, eingeführt. In einem bestimmten Maß werden mit diesem Gesetz auch die Prozessrechte der Subjekte im Strafverfahren geregelt. Das Ziel dieses Artikels ist die Akzentuierung von einigen Einzelheiten der neuen Rechtsregelung, die die Autoren für relevant halten.

3. Obete s osobitnou potrebou ochrany identifikované v súlade s článkom 22 ods. 1 majú počas súdneho konania k dispozícii tieto opatrenia:

a) opatrenia na zamedzenie vizuálnemu kontaktu medzi obeťami a páchatelmi, a to aj počas vykonávania dôkazov prostredníctvom vhodných prostriedkov vrátane využitia komunikačných technológií;

b) opatrenia na výsluch obeť v súdnej sieni bez toho, aby bola osobne prítomná, najmä s využitím vhodných komunikačných technológií;

c) opatrenia na zamedzenie zbytočnému kladeniu otázok týkajúcich sa súkromného života obeť, ktoré nesúvisia s trestným činom, a

d) opatrenia, ktoré umožnia, aby súdne pojednávanie bolo neverejné.

14 Nesystémovosť a nesprávnosť použitia slova páchatel' v predmetnej smernici neuberá ani bod 12 preambuly smernice: *Právami ustanovenými v tejto smernici nie sú dotknuté práva páchatel'a. Pojem „páchatel'“ odkazuje na osobu, ktorá bola usvedčená z trestného činu. Avšak na účely tejto smernice tento pojem odkazuje tiež na podozrivú alebo obvinenú osobu pred akýmkoľvek uznaním jej viny alebo pred jej odsúdením a nie je tým dotknutá prezumpcia neviny.*

Výmena daňových informácií medzi členskými štátmi EÚ: Červená karta pre „fishing expeditions“

JUDr. Jozef Kubala

*Mechanizmus vzájomnej spolupráce medzi členskými štátmi Únie v daňových veciach zavedený smernicou Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušením smernice 77/799/EHS (ďalej len ako „smernica 2011/16/EÚ“) predstavuje právny nástroj, ktorého cieľom je zefektívniť boj proti daňovým podvodom a únikom v právnom priestore Európskej únie. Aplikáciou postupov administratívnej spolupráce pri výmene informácií pre daňové účely na základe smernice 2011/16/EÚ dochádza v zmysle čl. 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“)¹ k vykonávaniu práva Únie,² v dôsledku čoho sú členské štáty Únie v tomto procese viazané ustanoveniami Charty. Čoraz častejšie využívanie uvedeného mechanizmu tak vytvára otázku rovnováhy medzi administratívnou účinnosťou tohto právneho nástroja na jednej strane a dodržiavaním základných práv, medzi ktoré patrí aj právo na účinný prostriedok nápravy upravené v čl. 47 Charty, na strane druhej. Tieto otázky boli stredobodom pozornosti Súdneho dvora v konaní vo veci Berlioz Investment Fund C-682/15. Z odpovedí na prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom sa dajú vyvodiť **všeobecnejšie závery**, ktoré je potrebné rešpektovať pri ochrane základných práv dotknutých jednotlivcov. Cieľom príspevku je priblíženie týchto záverov na pozadí skutkového a právneho stavu predloženého vnútroštátnym súdom.*

1. Skutkový a právny rámec

Luxemburská akciová spoločnosť Berlioz Investment Fund SA (ďalej len ako „Berlioz“) dostala od svojej dcérskej spoločnosti Cofima SAS založenej podľa francúzskeho práva vyplatené dividendy, ktoré boli oslobodené od zrážkovej dane. Francúzska daňová správa chcela preveriť, či oslobodenie od zrážkovej dane poskytnuté spoločnosti Cofima SAS spĺňalo zákonné podmienky stanovené francúzskym právom, a preto (v rámci skúmania daňovej situácie spoločnosti Cofima SAS) zaslala luxemburskej daňovej správe v súlade so smernicou 2011/16/EÚ žiadosť o informácie týkajúce sa spoločnosti Berlioz.³

Na základe tejto žiadosti vydal riaditeľ luxemburskej správy pre priame dane (ďalej aj ako „riaditeľ daňovej správy“) rozhodnutie, ktorým uložil spoločnosti Berlioz povinnosť oznámiť mu určitý počet informácií súvisiacich, okrem iného,⁴ aj s vlastníčkou štruktúrou tejto spoločnosti (ďalej len „rozhodnutie o uložení povinnosti“). Spoločnosť Berlioz vo svojej odpovedi odmietla poskytnúť vyžiadané informácie o menách a adresách jej akcionárov, ako aj o výške podielu každého akcionára na základnom imaní a o percentu-

1 Charta základných práv Európskej únie bola najprv slávnostne vyhlásená 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1) a potom znova 12. decembra 2007 v Štrasburgu (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 1, a Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 389).

2 Bližšie pozri body 39 až 42 rozsudku zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.

3 K tomu pozri návrhy generálneho advokáta prednesené dňa 10. januára 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:2, body 22 a 23.

JUDr. Jozef Kubala

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2010), od roku 2014 pôsobí a vykonáva prax ako advokát so sídlom v Košiciach.

V rámci postgraduálneho štúdia pôsobí aj ako interný doktorand na katedre občianskeho práva na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Je autorom viacerých odborných a vedeckých článkov publikovaných v domácich a zahraničných časopisoch a pravidelne sa zúčastňuje a prednáša na vedeckých konferenciách.

álnom podiele každého akcionára s odôvodnením, že tieto informácie nie sú v zmysle smernice 2011/16/EÚ predvídateľne relevantné z hľadiska účelu daňovej kontroly vykonávanej francúzskou daňovou správou.⁵ Spoločnosť Berlioz v podstate nepriamo namietala, že riaditeľ luxemburskej daňovej správy sa svojím rozhodnutím o uložení povinnosti vybral na zakázanú „fishing expedition“.⁶ V rozhodnutí nadväzujúcom na odmietnutie poskytnúť všetky požadované informácie uložil riaditeľ daňovej správy spoločnosti Berlioz pokutu vo výške 250 000 eur (ďalej len ako „rozhodnutie o uložení pokuty“). Prvostupňový správny súd uloženie pokuty na základe žaloby podanej spoločnosťou Berlioz síce znížil, súčasne však odmietol rozhodovať o subsidiárnom žalobnom návrhu na preskúmanie dôvodnosti rozhodnutia o uložení povinnosti a jeho zrušenie. Nosným argumentom odvolania spoločnosti Berlioz proti tomuto rozhodnutiu bolo tvrdenie, podľa ktorého prvostupňový správny súd tým, že odmietol overiť dôvodnosť rozhodnutia o uložení povinnosti, porušil jej právo na účinné súdne preskúmanie zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd⁷ (ďalej len „Dohovor“).⁸ Odvolací správny súd usúdil, že na vydanie rozhodnutia vo veci samej je nevyhnutný výklad práva Únie, a preto prerušil konanie a podal Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania.⁹

2. K pôsobnosti Charty na členské štáty v zmysle čl. 51 ods. 1 Charty

Členské štáty Únie sa často snažia udržať režimy sankcií uplatňovaných v spojitosti s právom Únie pod svojou vnútroštátnou kontrolou¹⁰ mimo dosahu Charty, čo sa potvrdilo aj v tomto prípade.¹¹ Súdny dvor však v odpovedi na prvú prejudiciálnu otázku týkajúcu sa aplikácie Charty¹² nedal takýmto snahám žiadnu šancu. Súdny dvor potvrdil svoju predchádzajúcu judikatúru¹³ keď konštatoval, že situácia, kedy členský štát ukladá vo svojej právnej úprave peňažnú sankciu účastníkovi správneho konania, ktorý odmieta poskytnúť informácie v rámci výmeny medzi daňovými orgánmi, založenej najmä na ustanoveniach smernice 2011/16/EÚ, predstavuje vykonanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.¹⁴ Nie je pritom relevantné, že vnútroštátny právny predpis zavádzajúci takýto sankčný mechanizmus nebol prijatý na prebratie smernice 2011/16/EÚ, pretože jeho účelom je zabezpečiť účel uvedenej smernice.¹⁵

3. Výklad pojmu „predvídateľná relevantnosť“ požadovaných informácií

Jedným z kľúčových záverov rozsudku Súdného dvora vo veci *Berlioz* je objasnenie pojmu „predvídateľná relevantnosť“ požadovaných informácií. Súdny dvor výkladom čl. 1 ods. 1¹⁶ v spojení s čl. 5¹⁷ smernice 2011/16/EÚ dospel k týmto záverom:¹⁸

- a) cieľom pojmu „predvídateľná relevantnosť“ je umožniť dožadujúcemu orgánu získať všetky informácie, ktoré považuje za odôvodnené pre svoje zisťovanie bez toho, aby sa mu súčasne umožnilo zjavne prekročiť rámec tohto zisťovania alebo nadmerne zaťažiť dožiadaný orgán;
- b) pojem „predvídateľná relevantnosť“ opisuje vlastnosť, ktorou musia informácie požadované v rámci výmeny medzi daňovými správami členských štátov Únie disponovať;
- c) „predvídateľná relevantnosť“ vyžadovaných informácií predstavuje:
 - i) podmienku, ktorú musí žiadosť o informácie spĺňať, aby dožiadanému orgánu členského štátu vznikla povinnosť vyhovieť tejto žiadosti;
 - ii) podmienku zákonnosti rozhodnutia o uložení povinnosti adresovanej orgánom dožiadaného členského štátu účastníkovi správneho konania;
 - iii) podmienku zákonnosti sankčného opatrenia uloženého tomuto účastníkovi správneho konania za nesplnenie rozhodnutia o uložení povinnosti;
- d) aj keď dožadujúci orgán disponuje mierou voľnej úvahy na posúdenie „predvídateľnej relevantnosti“ informácií požadovaných od dožiadaného orgánu, nemôže vyžadovať informácie, ktoré nie sú relevantné na účely daňového konania.

4 K presnému výpočtu požadovaných informácií bližšie pozri rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 23.

5 Účelom tejto daňovej kontroly bolo posúdenie, či rozdelenie dividend spoločnosťou Cofima SAS jej materskej spoločnosti Berlioz spĺňalo podmienky na oslobodenie od zrážkovej dane stanovené v tejto oblasti francúzskym právnym poriadkom.

6 V zmysle odôvodnenia č. 9 smernice 2011/16/EÚ sa pojmom „fishing expeditions“ označujú situácie, kedy sa členský štát Únie prostredníctvom mechanizmu výmeny informácií v daňových záležitostiach angažuje v nenáležitom vyhľadávaní informácií.

7 Uverejnený pod oznámením č. 209/1992 Zb.

8 V tejto súvislosti je dôležité spomenúť, že luxemburské právo umožňovalo účastníkovi správneho konania v postavení, v akom bol Berlioz, podať opravný prostriedok len proti rozhodnutiu o uložení pokuty, nie však proti rozhodnutiu riaditeľa daňovej správy o uložení povinnosti poskytnúť informácie na základe žiadosti iného členského štátu v rámci mechanizmu spolupráce zavedeného smernicou 2011/16/EÚ.

9 Podrobnejšie k skutkovým okolnostiam sporu vo veci samej pozri rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, body 23 až 28 a návrhy generálneho advokáta prednesené dňa 10. januára 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:2, body 24 až 29.

10 Lyons, T.: *Berlioz: challenges to information orders – fair or fantastic?* 2017, str. 11. [online 9. 12. 2017]

Dostupné online na:
http://www.39essex.com/content/wp-content/uploads/2017/07/TJ_2017_Is-sue1359_LyonsQC.pdf.

- 11 Luxemburská a fínska vláda vo svojich písomných pripomienkach tvrdili, že v konaní vo veci samej nie je Charta aplikovateľná z dôvodu, že smernica 2011/16/EÚ výslovne neupravuje požiadavku zavedenia sankčného mechanizmu za účelom dodržiavania jej ustanovení, a preto uloženie pokuty na základe vnútroštátneho zákona zavádzajúceho takýto sankčný mechanizmus nepredstavuje vykonávanie práva Únie. K tomu bližšie pozri návrhy generálneho advokáta prednesené dňa 10. januára 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:2, body 41 až 47.
- 12 Obsahom prvej prejudiciálnej otázky bola požiadavka na výklad článku 51 ods. 1 Charty v tom zmysle, či členský štát vykonáva právo Únie a teda dochádza k aplikácii Charty v prípade, keď tento členský štát ukladá vo svojej právnej úprave peňažnú sankciu účastníkovi správneho konania, ktorý odmieta poskytnúť informácie v rámci výmeny informácií medzi daňovými orgánmi, založenej najmä na ustanoveniach smernice 2011/16/EÚ.
- 13 Pozri rozsudok z 26. februára 2013, Åklagaren proti Hans Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105.
- 14 K problematike pôsobnosti Charty na členské štáty v zmysle čl. 51 ods. 1 Charty bližšie pozri napr. Mazák, J. – Jánošíková, M. a kolektív: Charta základných práv Európskej únie v konaniach pre orgánmi súdnej ochrany v Slovenskej republike. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafaříka v Košiciach, 2016, s. 30 – 36.

Odpoveď Súdneho dvora na štvrtú prejudiciálnu otázku¹⁹ potvrdzuje, že požiadavka „predvídateľnej relevantnosti“ informácií vyžiadanych v rámci administratívnej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ založenej na smernici 2011/16/EÚ predstavuje podmienku *sine qua non* pre vznik povinnosti dožiadaného orgánu vyhovieť tejto žiadosti. Rešpektovanie tejto požiadavky je súčasne jedným z hlavných predpokladov zákonnosti nadväzujúcich rozhodnutí dožiadaného orgánu (o uložení povinnosti poskytnúť vyžiadané informácie, prípadne o uložení sankcie za nesplnenie povinnosti) vydaných v správnom konaní. Na strane dožadujúceho orgánu uvedená požiadavka predstavuje významné hranice uplatnenia voľnej úvahy pri výbere informácií vyžadovaných v rámci administratívnej spolupráce založenej na smernici 2011/16/EÚ.

4. Účinný prostriedok nápravy proti rozhodnutiu o uložení sankcie v správnom konaní

V druhej prejudiciálnej otázke hľadal vnútroštátny súd odpoveď na otázku, či sa má článok 47 Charty vykladať v tom zmysle, že účastník správneho konania, ktorému bola uložená peňažná sankcia za nesplnenie rozhodnutia o uložení povinnosti poskytnúť vyžiadané informácie, má právo napadnúť zákonnosť tohto rozhodnutia (o uložení povinnosti).²⁰ Opodstatnenosť tejto prejudiciálnej otázky vyplývala z pochybností vnútroštátneho súdu o súlade právnej úpravy Luxemburska s článkom 47 Charty, ktorá neposkytovala prostriedok nápravy proti správnomu rozhodnutiu o uložení povinnosti, ale len proti rozhodnutiu o uložení sankcie za nesplnenie správneho rozhodnutia o uložení povinnosti.

Na porovnanie, v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky by sme obdobný problém hľadali márne. Bráni tomu článok 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,²¹ v zmysle ktorého „Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.“ Citovaná ústavná norma garantuje právo na prístup k súdu, a to ako *lex specialis* pre prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy.²²

Ako uviedol vo svojich návrhoch generálny advokát, išlo o základnú otázku, ktorá mala viesť Súdny dvor k spresneniu pôsobnosti článku 47 Charty.²³ Súdny dvor sa k tomuto kroku podujal, keď vo vzťahu k čl. 47 ods. 2 Charty najskôr uviedol „(...) tento odsek stanovuje, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Dodržanie tohto práva predpokladá, že rozhodnutie správneho orgánu, ktoré samo osebe nespĺňa podmienky nezávislosti a nestrannosti, podlieha následnému preskúmaniu súdnym orgánom, ktorý musí mať okrem iného právomoc skúmať všetky relevantné otázky.“²⁴ Následne v kontexte položenej prejudiciálnej otázky v bode 59 rozsudku upresnil, že z článku 47 Charty vyplýva účastníkovi správneho konania, ktorému bola uložená peňažná sankcia za nesplnenie správneho rozhodnutia ukladajúceho povinnosť poskytnúť informácie v rámci výmeny medzi vnútroštátnymi daňovými správami na základe smernice 2011/16/EÚ, právo napadnúť zákonnosť tohto rozhodnutia o uložení povinnosti. Súdny dvor šiel ešte ďalej, keď konštatoval, že takémuto účastníkovi správneho konania musí byť priznané aj právo domáhať sa pred súdom nezlučiteľnosti samotnej žiadosti o informácie adresovanej medzi vnútroštátnymi daňovými správami s požiadavkou „predvídateľnej relevantnosti“ požadovaných informácií upravenou v čl. 5 v spojení s čl. 1 ods. 1 smernice 2011/16/EÚ.²⁵

Okrem toho Súdny dvor výslovne odmietol argumentáciu členských štátov, podľa ktorej čl. 47 Charty nie je možné aplikovať z dôvodu, že smernica 2011/16/EÚ neposkytuje žiadne práva jednotlivcom. Vo vzťahu k (ne)existencii „práva a slobody zaručeného právom Únie“ v zmysle čl. 47 Charty poukázal na požiadavku ochrany proti svojvoľným alebo neprímeraným zásahom verejnej moci do oblasti súkromnej činnosti, či už právnickej alebo fyzickej osoby, ktorú vo svojej judikatúre rozpoznal v podobe všeobecnej právnej zásady.²⁶ Ako v tejto súvislosti upresnil, právo (na ochranu), ktoré z tejto zásady vyplýva pre jednotlivca, nepochybne spadá do podmnožiny „práv a slobôd zaručených právom Únie“, ktoré je možné ochraňovať prostredníctvom práva na účinný prostriedok nápravy reglementovaného článkom 47 Charty.²⁷

5. Obmedzenie kontrolných právomocí dožiadaného orgánu a súdnej ochrany vo vzťahu k „fishing expeditions“?

Vzťah medzi dožadujúcim a dožiadaným orgánom existujúci v rámci mechanizmu vytvoreného smernicou 2011/16/EÚ je postavený na pravidlách určených na vybudovanie vzájomnej spolupráce a dôvery. Dožiadateľ nemá, a ani nemôže mať hlbokú znalosť skutkového a právneho stavu existujúceho v dožadujúcom štáte. V rámci pravidiel spolupráce zavedených smernicou 2011/16/EÚ má dožiadateľ orgán v zásade povinnosť dôverovať dožadujúcemu orgánu a predpokladať, že žiadosť o informácie, ktorá mu bola predložená, je v súlade s vnútroštátnym právom dožadujúceho orgánu a zároveň nevyhnutná pre potreby jeho zisťovania.²⁸ Napriek tomu z odpovedí Súdneho dvora na tretiu a piatu prejudiciálnu otázku²⁹ plynie záver, že táto **dôvera nemá byť absolútna**. Súdny dvor vymedzil, že pri aplikácii mechanizmov spolupráce zavedených na základe smernice 2011/16/EÚ nespočíva úloha dožiadaného orgánu len v „bezhlavom“ plnení žiadostí o poskytnutie informácií vyžadovaných iným členským štátom Únie. Práve dožiadateľ orgán je ten, ktorý má ešte pred prijatím rozhodnutia o uložení povinnosti v prvej línii preskúmať, či požadované informácie môžu súvisieť s výpočtom dane, ktorý chce uskutočniť dožadujúci orgán, a zabrániť tak prípadným snahám o „fishing expeditions“. Preto nad rámec formálnej kontroly žiadosti o informácie vykonávanej dožiadaným orgánom, ktorú predpokladá článok 7 ods. 4 prvá veta smernice 2011/16/EÚ,³⁰ je dožiadateľ orgán povinný overiť, či požadované informácie nie sú **úplne zbavené predvídateľnej relevantnosti** na účely vyšetrovania vykonávaného v rámci daňového konania vedeného dožadujúcim orgánom.^{31, 32}

V kontexte súdneho preskúmania bol Súdny dvor konfrontovaný s otázkou, či má vnútroštátny súd rozhodujúci o žalobe účastníka správneho konania proti sankčnému opatreniu uloženému z dôvodu nesplnenia povinnosti poskytnúť informácie neobmedzenú právomoc skúmať zákonnosť rozhodnutia o uložení povinnosti a súčasne, či je tento súd povinný overiť splnenie podmienky predvídateľnej relevantnosti vo všetkých jej aspektoch. Súdny dvor vo svojej odpovedi potvrdil, že do právomoci vnútroštátneho súdu rozhodujúceho o takejto žalobe patrí, okrem právomoci zmeniť uloženie pokutu, aj právomoc preskúmať zákonnosť rozhodnutia o uložení povinnosti. Do pozornosti je však potrebné dať druhú časť odpovede Súdneho dvora, v ktorej vymedzil, že obmedzenia uplatniteľné na kontrolu vykonávanú dožiadaným orgánom sa uplatňujú rovnako aj na súdne preskúmanie. V tomto zmysle je súdne preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o uložení povinnosti týkajúce sa predvídateľnej relevantnosti požadovaných informácií obmedzené len na overenie **zjavnej neexistencie takejto relevantnosti**.³³ Zo záverov Súdneho dvora vyplýva, že na určenie protiprávnej povahy rozhodnutia o uložení povinnosti ako aj sankčného opatrenia uloženého za nedodržanie tohto predchádzajúceho rozhodnutia je potrebné, no zároveň postačujúce preukázať zjavnú neexistenciu predvídateľnej relevantnosti (hoci aj len niektorých) informácií požadovaných v rámci vyšetrovania vedeného dožadujúcim orgánom vzhľadom na totožnosť dotknutého platiteľa dane a daňový účel, na ktorý sa informácie požadujú.³⁴

6. Zásada kontradiktórnosti: (ne)prípustná limitácia?

V práve Únie nachádza zásada kontradiktórnosti svoje vyjadrenie predovšetkým³⁵ v judikatúre Súdneho dvora. Jej obsahové vymedzenie ponúkol Súdny dvor napríklad³⁶ v rozhodnutí vo veci ZZ,³⁷ v ktorom konštatoval: „(...) vzhľadom na zásadu kontradiktórnosti, ktorá je súčasťou práva na obhajobu zakotveného v článku 47 Charty, **účastníci konania musia mať právo oboznámiť sa so všetkými dôkazmi alebo vyjadreniami predloženými pred súdom, aby mohli jeho rozhodnutie ovplyvniť alebo sa k týmto dôkazom vyjadriť**. Bolo by v rozpore so základným právom na účinný prostriedok nápravy, pokiaľ by súdne rozhodnutie vychádzalo zo skutočností a z dokumentov, s ktorými sa účastníci konania alebo ktorýkoľvek z nich nemohli oboznámiť, a teda ku ktorým sa nemohli vyjadriť.“³⁸ Pre úplnosť je však potrebné uviesť, že v tom istom rozhodnutí Súdny dvor s poukazom na čl. 52 ods. 1 Charty súčasne pripustil možnosť obmedzenia tejto zásady.³⁹

- 15 Bližšie pozri body 39 až 42 rozsudku zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.
- 16 Článok 1 ods. 1 smernice 2011/16/EÚ znie „*Touto smernicou sa ustanovujú pravidlá a postupy vzájomnej spolupráce členských štátov s cieľom vymieňať si informácie, ktoré sú predvídateľne relevantné pre správu a vynucovanie vnútroštátnych právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní uvedených v článku 2.*“
- 17 Smernica 2011/16/EÚ v článku 5 stanovuje „*Na žiadosť dožadujúceho orgánu dožiadateľ orgán oznamuje dožadujúcemu orgánu všetky informácie uvedené v článku 1 ods. 1, ktoré má alebo ktoré získa na základe administratívnych zisťovaní.*“
- 18 Bližšie pozri body 61 až 74 rozsudku zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.
- 19 Pozri rozsudok zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 60.
- 20 Porovnaj body 31 a 43 rozsudku zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.
- 21 Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
- 22 Pozri Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky – Komentár. Šamorín: Heuréka, 2007, s. 464.
- 23 Návrhy generálneho advokáta prednesené dňa 10. januára 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:2, bod 51.
- 24 Bod 55 rozsudku zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.
- 25 K tomu pozri bod 73 rozsudku zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.

- 26 Pozri bod 51 rozsudku zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373 a tam citovaný judikatúru.
- 27 Rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 52.
- 28 Rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 77.
- 29 Pozri bod 75 rozsudku zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373.
- 30 Článok 7 ods. 4 prvá veta smernice 2011/16/EÚ upravuje podmienky formálnej kontroly žiadosti o informácie dožiadaným orgánom nasledovne: „Do jedného mesiaca od prijatia žiadosti dožiadaný orgán oznámi dožadujúcemu orgánu všetky nedostatky v žiadosti a potrebu poskytnúť akékoľvek dodatočné súvisiace informácie.(...)“
- 31 V rámci takejto kontroly musí dožiadaný orgán v prvom kroku preskúmať informácie poskytnuté dožadujúcim orgánom v súlade s čl. 20 ods. 2 smernice 2011/16/EÚ v samotnej žiadosti o informácie, súčasťou ktorých musí byť aj primerané odôvodnenie dožadujúceho orgánu, pokiaľ ide o účel požadovaných informácií v rámci vyšetrovania vedeného v spojitosti s daňovým konaním. V druhom kroku je dožiadaný orgán oprávnený vyžadovať od dožadujúceho orgánu doplňujúce informácie, ktoré sú potrebné na vylúčenie zjavnej neexistencie predvídateľnej relevantnosti požadovaných informácií z hľadiska určenia dotknutého platiteľa dane a určenia tretej osoby, ktorá bola prípadne informovaná, ako aj z hľadiska potreby predmetného daňového vyšetrovania.

Práve zásada kontradiktórnosti bola stredobodom šiestej prejudiciálnej otázky, v ktorej Súdny dvor (okrem iného)⁴⁰ odpovedal na otázku, či má byť žiadosť o informácie adresovaná dožiadanému orgánu oznámená (sprístupnená) v celom rozsahu adresátovi rozhodnutia o uložení povinnosti. Súdny dvor vo svojej odpovedi⁴¹ najskôr potvrdil prípustnosť obmedzenia zásady kontradiktórnosti, keď konštatoval: „Na tento účel **nie je pre dotknutého účastníka správneho konania potrebné** na to, aby bola jeho záležitosť spravodlivo prejednaná v súvislosti s podmienkou predvídateľnej relevantnosti, **mať prístup k celej žiadosti o informácie**. Stačí, aby mal prístup k minimu informácií uvedených v článku 20 ods. 2 smernice 2011/16, konkrétne k totožnosti dotknutého platiteľa dane a daňovému účelu, na ktorý sa informácie požadujú (...)“.⁴² Súčasne však Súdny dvor ako kompenzáciu nerovnováhy medzi účastníkmi konania vytvorenú obmedzením zásady kontradiktórnosti definoval podmienky, za ktorých je vnútroštátny súd povinný poskytnúť dotknutému účastníkovi konania doplňujúce informácie, keď uviedol: „Ak sa však súd dožiadaného členského štátu domnieva, že uvedené minimum informácií v tejto súvislosti nepostačuje a ak žiada od dožiadaného orgánu doplňujúce informácie v zmysle uvedenom v bode 92 tohto rozsudku, tento súd má povinnosť poskytnúť tieto doplňujúce informácie dotknutému účastníkovi správneho konania, pričom náležite zohľadní prípadnú dôvernosť určitých týchto prvkov.“⁴³ Z citovanej odpovede Súdneho dvora vyplývajú pre právnu prax dva podstatné závery.

Po prvé, Súdny dvor prostredníctvom slovného spojenia „jeho záležitosť v súvislosti s podmienkou predvídateľnej relevantnosti“ obmedzil účinky svojho rozhodnutia na úzky okruh súdnych konaní, v ktorých sa účastník konania dovoľáva neexistencie predvídateľnej relevantnosti informácií vyžadovaných v rámci mechanizmu spolupráce založenom na smernici 2011/16/EÚ. Vyššie špecifikované obmedzenie záruk priznaných článkom 47 Charty nie je teda možné aplikovať všeobecne na akékoľvek konania pred vnútroštátnymi súdmi.

Po druhé, vnútroštátny súd má nielen možnosť, ale aj povinnosť sprístupniť účastníkovi konania širší okruh informácií, než len totožnosť dotknutého platiteľa dane a daňový účel, na ktorý sa informácie požadujú, a to v prípade kumulatívneho splnenia dvoch osobitných podmienok. Prvá podmienka je splnená v prípade, ak vnútroštátny súd žiada od dožiadaného orgánu ďalšie doplňujúce informácie, ktoré získal od dožadujúceho orgánu a ktoré sú podľa neho potrebné na vylúčenie zjavnej neexistencie predvídateľnej relevantnosti požadovaných informácií. Splnenie druhej podmienky závisí od subjektívneho posúdenia vnútroštátneho súdu, či minimum informácií, ktoré sa musia účastníkovi konania sprístupniť za každých podmienok, postačuje na spravodlivé prerokovanie jeho záležitosti súvisiacej s podmienkou predvídateľnej relevantnosti. Pokiaľ, podľa názoru vnútroštátneho súdu takéto minimum informácií nepostačuje, je povinný poskytnúť dotknutému účastníkovi konania vyžadované doplňujúce informácie, pričom musí súčasne náležite zohľadniť prípadnú dôvernosť niektorých týchto informácií.

7. Krátka úvaha namiesto záveru

Sme presvedčení, že rozsudok Súdneho dvora vo veci *Berlioz* a závery, ku ktorým sme pri jeho analýze dospeli, prispievajú k obmedzeniu praktík členských štátov vykazujúcich znaky tzv. „*fishing expeditions*“.

Napriek tomu by však bolo naivné sa domievať, že dožadujúce orgány členských štátov Únie po rozsudku Súdneho dvora vo veci *Berlioz* upustia od svojich vedomých alebo neúmyselných požiadaviek aj na informácie, ktoré nie sú relevantné na účely daňového konania, nech už je ich motív akýkoľvek. Úspech odporu voči takým žiadostiam preto závisí takmer v celom rozsahu od profesionality dožiadaných orgánov členských štátov EÚ.

Jedným z hlavných predpokladov ich úspešného pôsobenia v tomto mechanizme spolupráce je pochopenie obsahu a významu požiadavky „predvídateľnej relevantnosti“ vyžadovaných informácií, ako aj dôsledkov spojených s jej (ne)rešpektovaním pri rozhodovaní v nadväzujúcom správnom konaní. Vnútroštátne súdy dožiadaných členských štátov sú napriek obmedzeniu právomoci súdneho preskúmania (len) na overenie zjavnej neexistencie predvídateľnej relevantnosti požadovaných informácií povinné dozerať nad zákonnosťou procesu výmeny

informácií a garantovať požadovanú úroveň ochrany proti svojvoľným alebo neprímeraným zásahom verejnej moci do oblasti súkromnej činnosti právnickej alebo fyzickej osoby.

Domievame sa, že pochopenie a rešpektovanie záverov, ktoré sme v rámci analýzy rozhodnutia Súdneho dvora vo veci *Berlios* v tejto štúdii prezentovali, by mohlo napomôcť dosiahnutiu potrebnej rovnováhy medzi požiadavkami rýchlej a účinnej spolupráce pri výmene informácií medzi členskými štátmi Únie v daňových veciach na jednej strane, a potrebou ochraňovať základné práva jednotlivcov priznané právom Únie na strane druhej.

Používanie týchto záverov by sa malo stať prirodzenou súčasťou poskytovania právnych služieb; neskromne sa domnievame, že práve advokáti sú tí, ktorí dokážu kvalitnými podaniami na súdy alebo iné orgány ochrany práva (čl. 46 ods. 1 Ústavy) spustiť mechanizmus ochrany základných práv jednotlivcov, ktorých zastupujú v takých otázkach, o ktorých rozhodoval Súdny dvor vo veci *Berlios*. ■

RESUMÉ

Výmena daňových informácií medzi členskými štátmi EÚ: Červená karta pre „fishing expeditions“

Príspevok sa venuje analýze vybraných častí rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci *Berlios Investment Fund C-682/15*, v ktorom Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky týkajúce sa aplikácie mechanizmu spolupráce členských štátov Únie pri výmene informácií v daňových záležitostiach zavedenom na základe smernice 2011/16/EÚ. Závety, ktoré autor v príspevku prezentuje, majú za cieľ napomôcť pri dosiahovaní rovnováhy medzi požiadavkami rýchlej a účinnej spolupráce pri výmene informácií medzi členskými štátmi Únie v daňových veciach na jednej strane, a potrebou ochraňovať základné práva jednotlivcov priznané právom Únie na strane druhej. Súčasne autor vyjadruje presvedčenie, že pochopenie a rešpektovanie týchto záverov prispeje k obmedzeniu praktík členských štátov vykazujúcich znaky tzv. „fishing expeditions“ a zvýši požadovanú úroveň ochrany proti svojvoľným alebo neprímeraným zásahom verejnej moci do oblasti súkromnej činnosti právnických alebo fyzických osôb.

SUMMARY

Exchange of Tax Information between Member States of the European Union: Red Card to “Fishing Expeditions”

The article focuses on the analysis of selected parts of the Judgment of the Court of Justice of the European Union in Case No. C-682/15 *Berlios Investment Fund*, in which the Court answered the questions referred for a preliminary ruling concerning the application of the mechanism of cooperation of the Member States in the exchange of information in the field of taxation established by Directive 2011/16/EU. Conclusions presented by the author in the article aim to help strike a balance between the requirements for prompt and effective cooperation in the exchange of information between the EU Member States in tax matters on one hand, and the need to protect the fundamental rights of individuals conferred by the EU law on the other hand. At the same time, the author believes that understanding of and respect for these conclusions will contribute to limiting the practices of the Member States showing characteristics of the so-called “fishing expeditions”, and it will also increase the required level of protection against arbitrary or undue intervention of public authorities in the sphere of private activities carried out by legal entities or individuals.

- 32 Bližšie pozri rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlios Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, body 76 až 82.
- 33 Bližšie pozri rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlios Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, body 83 až 89.
- 34 Rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlios Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 99.
- 35 Príkladom iného prameňa práva Únie, ktorý upravuje aplikáciu (ale aj obmedzenia) zásady kontradiktórnosti v konaní pred Všeobecným súdom je rokovací poriadok Všeobecného súdu (Ú. v. EÚ, L 105, 23. apríla 2015, s. 1.).
- 36 K tomu pozri aj rozsudok Komisia/Irsko a i., C-89/08 P, EU:C:2009:742, body 50 a 52; rozsudok zo 14. februára 2008 *Varec*, C-450/06, ECLI:EU:C:2008:91, bod 45 alebo rozsudok Všeobecného súdu 5. novembra 2014, Komisia/Thomé, T-669/13 P, ECLI:EU:T:2014:929, body 31 a 32.
- 37 Rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363.
- 38 Rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, body 55 – 56.
- 39 K tomu bližšie pozri body 57 až 65 rozsudku ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363.
- 40 V šiestej prejudiciálnej otázke sa vnútroštátny súd pýtal, či druhý odsek článku 47 Charty vyžaduje, aby žiadosť o informácie adresovaná dožiadateľnému orgánu bola oznámená (sprístupnená) v rovnakom rozsahu tak adresátovi rozhodnutia o uložení povinnosti ako aj vnútroštátnemu súdu konajúcemu vo veci žaloby podanej proti sankčnému opatreniu, ktoré bolo tomuto adresátovi uložené v nadväznosti na odmietnutie odpovedať na rozhodnutie dožiadateľného

orgánu o uložení povinnosti. K tomu bližšie pozri rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 90.

41 Túto odpoveď je potrebné zasadiť aj do kontextu odpovedí na predchádzajúce prejudiciálne otázky, v ktorých Súdny dvor (okrem iného) potvrdil, že z článku 47 Charty vyplýva účastníkovi správneho konania, ktorý bol adresátom rozhodnutia o uložení povinnosti, po prvé, právo napadnúť zákonnosť tohto rozhodnutia o uložení povinnosti a súčasne aj právo domáhať sa pred súdom nezlučiteľnosti samotnej žiadosti o informácie adresovanej medzi vnútroštátnymi daňovými správami s požiadavkou „predvídateľnej relevantnosti“ vyžadovaných informácií upravenou v čl. 5 v spojení s čl. 1 ods. 1 smernice 2011/16/EÚ.

42 Rozsudok zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, ECLI:EU:C:2017:373, bod 100.

43 Tamže.

ZUSAMMENFASSUNG

Austausch von Steuerinformationen zwischen den Mitgliedstaaten der Europäischen Union: Rote Karte für „fishing expeditions“

Der Beitrag widmet sich der Analyse von ausgewählten Teilen im Urteil des Gerichtshofes der Europäischen Union in der Sache *Berlioz Investment Fund C-682/15*, in dem der Gerichtshof präjudiziale Fragen in Bezug auf die Anwendung des Mechanismus der Zusammenarbeit zwischen den Mitgliedstaaten der Europäischen Union beim Austausch von Informationen über steuerliche Angelegenheiten, eingeführt auf Grund der Richtlinie Nr. 2011/16/EU, beantwortet hat. Die vom Autor präsentierten Schlussfolgerungen haben zum Ziel, das Gleichgewicht zwischen den Anforderungen an eine prompte und wirksame Zusammenarbeit beim Austausch von Informationen zwischen den Mitgliedsstaaten der Europäischen Union in steuerlichen Angelegenheiten einerseits und dem erforderlichen Schutz von grundlegenden Rechten Einzelner, zuerkannt durch das Recht der Union andererseits, zu fördern. Der Autor äußert die Überzeugung, dass das Verstehen und die Wahrnehmung dieser Schlussfolgerungen zur Einschränkung von Praktiken der Mitgliedstaaten, die Merkmale des sogenannten „fishing expeditions“ ausweisen, beitragen kann und dass dadurch die gewünschte Stufe des Schutzes gegen eigenständige oder unangemessene Eingriffe durch die öffentliche Gewalt in den privaten Bereich juristischer oder natürlicher Personen erhöht wird.

Európska prokuratúra – štruktúra a právomoc

JUDr. Anna Ondrejová, LL.M

Dňa 31. októbra 2017 bolo v Úradnom vestníku Európskej únie pod č. Ú. v. L 283 uverejnené nariadenie Rady (EÚ) č. 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (ďalej len „nariadenie o EP“). Vzhľadom na to, že sa nepodarilo dosiahnuť jednomyselnú dohodu všetkých členských štátov EÚ, Európska prokuratúra bola zriadená formou posilnenej spolupráce v zmysle čl. 86 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). Na posilnenej spolupráci sa podľa doterajších vyhlásení zúčastní 20 členských štátov, vrátane Slovenska (ďalej len „zúčastnené štáty“). Zo susedných štátov sú medzi zúčastnenými štátmi Česko a Rakúsko. Nepripojili sa zatiaľ Poľsko a Maďarsko.¹

1. Na úvod

Európska prokuratúra podľa článku 120 ods. 2 nariadenia o EP prevezme plnenie úloh spojených s vyšetrovaním a trestným stíhaním v deň, ktorý sa určí rozhodnutím Európskej komisie (ďalej len „Komisia“), na návrh hlavného európskeho prokurátora. Dátum, ktorý určí Komisia, môže nasledovať až po zriadení Európskej prokuratúry de facto. Nesmie byť skorší ako tri roky odo dňa nadobudnutia účinnosti nariadenia o EP. Európska prokuratúra teda prevezme plnenie úloh spojených s vyšetrovaním a trestným stíhaním **najskôr 20. novembra 2020**.

Komisia, Rada EÚ (ďalej len „Rada“) a neskôr aj kolégium Európskej prokuratúry musia počas tejto doby fakticky zriadiť Európsku prokuratúru, zabezpečiť ju personálne, finančne, materiálne a vypracovať jej vnútornú legislatívu, predpokladanú nariadením o EP.

Členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na posilnenej spolupráci, čaká počas tejto doby množstvo zmien vnútroštátneho právneho poriadku, v prvom kroku legislatívna príprava a realizácia výberu kandidátov na pozície v Európskej prokuratúre, predovšetkým na pozíciu európskeho prokurátora a európskych delegovaných prokurátorov.

Sudcovia, prokurátori, advokáti, policajti a ostatní občania zúčastnených štátov môžu túto legisvakanciu využiť na zoznámenie sa s obsahom nariadenia o EP a s ním súvisiacimi zmenami právnych predpisov.

2. Štruktúra Európskej prokuratúry

Komisia, Rada a viaceré členské štáty vyvíjali maximálne úsilie, aby bolo nariadenie o EP prijaté čo najskôr a spoločne s Európskym parlamentom sa snažili, aby sa do jeho realizácie zapojili všetky, alebo aspoň čo najviac členských štátov. Niektoré organizačné, ale aj významné procesné otázky, ktoré ostali sporné medzi členskými štátmi, sa preto odsunuli na riešenie vo vnútor-
nom rokovačom poriadku Európskej prokuratúry (ďalej len „Rokovací poriadok“). Takou ostala napríklad aj otázka počtu a zloženia stálych komôr, ako jedného z najvýznamnejších orgánov Európskej prokuratúry, ktoré majú rozhodovať o spôsobe skončenia trestného stíhania v každom jednotlivom prípade, o pridelení a zmene pridelenia veci a pod.

¹ Podrobnejšie informácie o priebehu rokovaní a obsahu nariadenia o EP pozri Ondrejová, A.: **Európsky prokurátor. Komentár k nariadeniu Rady Európskej únie**. Bratislava, Wolters Kluwer, 2017

2 Nariadenie o EP nadobudlo účinnosť podľa čl. 120 ods. 1 nariadenia o EPO dvadsiatym dňom po jeho zverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie, teda 20. novembra 2017

Podľa čl. 21 ods. 2 nariadenia o EP hlavný európsky prokurátor bezodkladne po zriadení Európskej prokuratúry vypracuje návrh Rokovacieho poriadku, ktorý dvojtretinovou väčšinou schváli kolégium. Zriadením Európskej prokuratúry sa tu zjavne nerozumie jej zriadenie de jure, ku ktorému došlo v zmysle čl. 3 ods. 1 nariadenia o EP dňom nadobudnutia jeho účinnosti,² ale až faktické zriadenie Európskej prokuratúry konštituovaním jej orgánov, hlavného európskeho prokurátora a kolégia, ktoré pozostáva z európskych prokurátorov vymenovaných z nominantov zúčastnených členských štátov. Až potom bude možné pripraviť a prijať Rokovací poriadok a tiež vymenovať európskych delegovaných prokurátorov.

Vzhľadom na to, že prijatiu Rokovacieho poriadku musí predchádzať faktické vytvorenie orgánov Európskej prokuratúry, musia Komisia, Rada a zúčastnené členské štáty v prvom kroku vytvoriť legislatívne predpoklady na uskutočnenie výberu kandidátov na členov výberovej komisie, na funkciu hlavného európskeho prokurátora, na pozície európskych prokurátorov – členov kolégia a na pozície európskych delegovaných prokurátorov.

V súvislosti s kreovaním výberovej komisie, hlavného európskeho prokurátora, jeho zástupcov, administratívneho riaditeľa, ani zamestnancov Európskej prokuratúry, vrátane zodpovednej osoby pre ochranu osobných údajov, naradenie o EP nedáva členským štátom žiadne práva, ani neukladá žiadne právne povinnosti. Členské štáty majú možnosť ovplyvniť výber týchto osôb len formou politickej podpory, prostredníctvom ministrov spravodlivosti, ako členov Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci, u niektorých aj prostredníctvom poslancov Európskeho parlamentu alebo člena skupiny expertov.³ To nevyžaduje legislatívnu úpravu. Pre prípad, že by do niektorej z týchto pozícií bol vymenovaný prokurátor alebo sudca Slovenskej republiky je však potrebné vytvoriť legislatívne podmienky na ich dočasné uvoľnenie z výkonu funkcie sudcu či prokurátora.

Pri výbere európskych prokurátorov a európskych delegovaných prokurátorov majú členské štáty, naopak, významnú úlohu. Musia vytvoriť legislatívne podmienky na výber kandidátov na tieto funkcie, legislatívne podmienky na dočasné uvoľnenie vymenovaných európskych prokurátorov z výkonu funkcie prokurátora a legislatívne podmienky na pôsobenie európskych delegovaných prokurátorov, ktorí súčasne budú mať aj postavenie prokurátorov národných prokuratúr.

Európska prokuratúra má ústrednú a decentralizovanú úroveň. Jej ústrednú úroveň, so sídlom v Luxemburgu, tvorí

1. hlavný európsky prokurátor,
2. európski prokurátori z jednotlivých zúčastnených štátov, ktorí spoločne budú predstavovať kolégium a rozdelení do trojčlenných skupín budú pôsobiť aj v stálych komorách a dvaja z nich budú vymenovaní do pozícií zástupcov hlavného európskeho prokurátora a
3. personál Európskej prokuratúry, vrátane administratívneho riaditeľa.

Decentralizovanú úroveň Európskej prokuratúry budú tvoriť európski delegovaní prokurátori, sídlia v jednotlivých zúčastnených štátoch.

Podľa nariadenia o EP⁴ majú byť uchádzači o funkciu hlavného európskeho prokurátora, európskych prokurátorov a európskych delegovaných prokurátorov nominovaní z radov aktívnych členov „prokuratúr alebo súdnictva príslušného členského štátu“. Pri výklade tohto ustanovenia treba vziať do úvahy, že nariadenie o EP musí byť formulované tak, aby to vyhovovalo

JUDr. Anna Ondrejová, LL.M.

je absolventkou Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Titul LL.M. získala na Nottingham Trent University. Pôsobila na všetkých stupňoch

prokuratúry, ostatných 20 rokov je prokurátorkou medzinárodného odboru Generálnej prokuratúry SR. Je expertkou Európskej komisie pre trestné právo, členkou

Európskej siete akademikov pre trestné právo (ECLAN) a Slovenského združenia európskych právnikov. Prednášala na medzinárodných konferenciách a seminároch organizovaných Akadémiou európskeho práva (ERA) v Trieri, Radou Európskej únie, Európskou komisiou, OLAF a inými európskymi inštitúciami a vysokými školami. Tieto aktivity najčastejšie súviseli s problematikou vytvorenia Európskej prokuratúry, ktorej sa venuje už 20 rokov. Bola členkou pracovnej skupiny Rady EÚ, pripravujúcej nariadenie o zriadení Európskej prokuratúry.

3 Čl. 20 ods. 4 nariadenia o EP

4 Čl. 14, 16, 17 nariadenia o EP

rozličným právnym poriadkom členských štátov. To znamená, aj štátom, kde rozhodujúcu úlohu v predsúdnom trestnom konaní nemá prokurátor, ako je to napríklad v Slovenskej republike, ale vyšetrovací sudca, sudca pre prípravné konanie a pod. V právnom poriadku Slovenskej republiky túto podmienku nariadenia o EP treba vykladať tak, že uchádzačom má byť osoba, ktorá je aktívnym členom slovenskej prokuratúry.

2. 1. Výber a vymenúvanie členov Európskej prokuratúry

Podľa čl. 14 ods. 3 nariadenia o EP a s ohľadom na bod 41 preambuly, výber **hlavného európskeho prokurátora** sa uskutočňuje na základe verejnej výzvy pre uchádzačov, ktorá sa uverejní v Úradnom vestníku Európskej únie. O túto pozíciu sa môže uchádzať každý, kto spĺňa stanovené podmienky,⁵ bez ingerencie štátu.

Výberová komisia, na základe pravidiel jej fungovania, ktorých stanovenie by sa malo na návrh Komisie preniesť na Radu, vypracuje užší zoznam vybraných uchádzačov a predloží ho Európskemu parlamentu a Rade. Európsky parlament a Rada by mali na základe vzájomnej dohody vymenovať za hlavného európskeho prokurátora jedného z kandidátov, uvedených v užšom zozname. Jeho funkčné obdobie je sedem rokov.

Výberovú komisiu, ktorá vypracuje užší zoznam kandidátov bude tvoriť dvanásť osôb vybraných spomedzi bývalých členov Súdneho dvora a Dvora audítorov, bývalých národných členov Eurojustu, členov najvyšších súdnych orgánov členských štátov alebo prokuratúr členských štátov a uznávaných odborníkov v oblasti práva. Jednu z vybraných osôb navrhne Európsky parlament. Rada stanoví pravidlá fungovania výberovej komisie a prijme rozhodnutie, ktorým vymenuje jej členov na návrh Komisie.

Podľa čl. 15 ods. 1 nariadenia o EP kolégium vymenuje dvoch z európskych prokurátorov, aby vykonávali funkciu **zástupcu hlavného európskeho prokurátora**. Výberové konanie sa upraví vo vnútornom rokovacom poriadku Európskej prokuratúry. Zástupcovia hlavného európskeho prokurátora si ponechávajú svoje postavenie európskych prokurátorov.

Podľa čl. 16 ods. 1, s prihliadnutím na bod 42 preambuly nariadenia o EP, každý členský štát nominuje troch uchádzačov o funkciu **európskeho prokurátora**, z uchádzačov, ktorí

- a) sú aktívnymi členmi prokuratúr alebo súdництва príslušného členského štátu,
- b) ktorých nezávislosť je nespochybniteľná, a
- c) majú kvalifikáciu požadovanú na obsadenie najvyšších prokurátorských alebo sudcovských funkcií vo svojich členských štátoch a relevantné praktické skúsenosti z vnútroštátnych právnych systémov, finančného vyšetrovania a medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach.

Rada po doručení odôvodneného stanoviska výberovej komisie⁶ vyberie a vymenuje jedného z uchádzačov do funkcie európskeho prokurátora za daný členský štát. Ak výberová komisia zistí, že uchádzač nespĺňa podmienky, ktoré sa požadujú na výkon povinností európskeho prokurátora, jej stanovisko je pre Radu záväzné.

Vzhľadom na požiadavku, aby sa v budúcnosti nemenili všetci členovia kolégia (európski prokurátori) naraz, ale vždy len ich jedna tretina, na Radu by sa mala preniesť právomoc prijímať prechodné pravidlá pre vymenovanie európskych prokurátorov na ich prvé funkčné obdobie. Bude potrebné rozhodnúť, ktorí z európskych prokurátorov budú v prvom funkčnom období vykonávať svoju funkciu po celé funkčné obdobie (6 rokov), ktorí len počas dvoch tretín (4 roky) a ktorí len počas jednej tretiny (2 roky) funkčného obdobia.

Všetci európski prokurátori spoločne s hlavným európskym prokurátorom tvoria **kolégium**. Rokovací poriadok určí, akým spôsobom sa z členov kolégia vytvorí trojčlenné **stále komory** a určí ich pôsobnosť.

Podľa čl. 17 ods. 1 nariadenia o EP, s prihliadnutím na body 43 až 46 preambuly, každý zúčastnený členský štát nominuje uchádzačov o funkciu **európskeho delegovaného prokurátora**, ktorých nezávislosť musí byť nespochybniteľná a musia mať potrebnú kvalifikáciu a relevantné praktické skúsenosti v rámci svojich vnútroštátnych právnych systémov. Európskych delegovaných prokurátorov nominovaných členskými štátmi vymenúva kolégium na základe návrhu hlavného európskeho prokurátora. Kolégium môže zamietnuť osobu, ktorá bola nominovaná, ak nespĺňa stanovené kritériá.

5 Hlavný európsky prokurátor sa vyberá z uchádzačov:

- a) ktorí sú aktívnymi členmi prokuratúr alebo súdництва členských štátov;
- b) ktorých nezávislosť je nespochybniteľná;
- c) ktorí majú kvalifikáciu požadovanú na obsadenie najvyšších prokurátorských alebo sudcovských funkcií vo svojich členských štátoch a relevantné praktické skúsenosti z vnútroštátnych právnych systémov, finančného vyšetrovania a medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach alebo ktorí boli európskymi prokurátormi, a
- d) ktorí majú dostatočné riadiace skúsenosti a dostatočnú kvalifikáciu pre túto funkciu.

6 Tej istej výberovej komisie, ktorá sa podieľa aj na výbere hlavného európskeho prokurátora

Nariadenie o EP nepožaduje nomináciu viacerých kandidátov na jednu pozíciu. Členské štáty nominujú na každú pozíciu len jedného kandidáta.

Nariadenie o EP nestanovuje, koľko pozícií európskych delegovaných prokurátorov majú jednotlivé štáty obsadiť. To bude vecou dohody, ktorá sa bude odvíjať od počtu prípadov a od rozhodnutia, či európski delegovaní prokurátori príslušného štátu súbežne budú plniť aj úlohy vnútroštátneho prokurátora, čo nariadenie o EP umožňuje.

7 preambula nemá normatívny charakter

Podľa bodov 44 a 45 preambuly nariadenia o EP,⁷ v každom členskom štáte by mali byť dvaja alebo viacerí európski delegovaní prokurátori. Hlavný európsky prokurátor by po konzultácii s každým členským štátom mal schváliť počet európskych delegovaných prokurátorov na členský štát, ako aj funkčné a územné rozdelenie úloh medzi nimi.

Európski delegovaní prokurátori sa od vymenovania do funkcie európskeho delegovaného prokurátora až do odvolania považujú aj za aktívnych členov prokuratúr členských štátov, ktoré ich nominovali.

2. 2. Úlohy a postavenie orgánov Európskej prokuratúry

8 Čl. 8 ods. 3

Nariadenie o EP vymenúva⁸ a definuje⁹ jednotlivé orgány tvoriace štruktúru Európskej prokuratúry v hierarchii kolégium, stále komory, hlavný európsky prokurátor, zástupcovia hlavného európskeho prokurátora, európski prokurátori a administratívny riaditeľ.

9 Čl. 9 až 13

Veľmi stručne možno zhrnúť, že **kolégium** zodpovedá za všeobecný dohľad nad činnosťou Európskej prokuratúry. Rozhoduje o strategických záležitostiach a všeobecných otázkach, ktoré vyplývajú z konkrétnych vecí, predovšetkým s cieľom zabezpečiť súdržnosť, efektívnosť a konzistentnosť postupov Európskej prokuratúry v oblasti trestného stíhania. Prijíma rozhodnutia jednoduchou väčšinou. Nerozhoduje v konkrétnych veciach. Kolégium prijíma Rokovací poriadok, v ktorom podrobne upraví povinnosti členov kolégia a zamestnancov Európskej prokuratúry pri výkone funkcií. Kolégium na návrh hlavného európskeho prokurátora a v súlade s Rokovacím poriadkom zriadi stále komory, určí ich počet, zloženie, ako aj rozdelenie právomocí medzi nimi.

Stále komory prijímajú – v príslušných prípadoch po preskúmaní návrhu rozhodnutia, ktoré predložil konajúci európsky delegovaný prokurátor – rozhodnutia o podaní obžaloby, o odmietnutí veci, o uplatnení zjednodušeného postupu trestného stíhania, o postúpení veci vnútroštátnym orgánom alebo o pokračovaní vo vyšetrovaní na základe nových skutočností. Ak je to potrebné, môžu tiež vydať pokyn európskemu delegovanému prokurátorovi začať vyšetrovanie alebo uplatniť právo odňať vec, rozhodnúť o pridelení veci alebo zmene pridelenia, môžu súhlasiť s tým, aby európsky prokurátor sám viedol vyšetrovanie a tiež predložiť strategické záležitosti alebo všeobecné otázky, ktoré vyplývajú z konkrétnych vecí, na posúdenie kolégia.

Príslušná stála komora môže prostredníctvom dozorujúceho európskeho prokurátora vydávať v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom konajúcemu európskemu delegovanému prokurátorovi aj iné pokyny, ak je to potrebné na efektívne vedenie vyšetrovania alebo trestného stíhania, v záujme spravodlivosti alebo na zabezpečenie jednotného fungovania Európskej prokuratúry.

Stála komora prijíma rozhodnutia v príslušných prípadoch na základe návrhu rozhodnutia, ktorý predloží konajúci európsky delegovaný prokurátor. Na požiadanie sa jej sprístupní všetok spisový materiál.

Stále komory môžu viaceré svoje rozhodovacie právomoci delegovať na dozorujúceho európskeho prokurátora v súvislosti s trestným činom, ktorým bolo spôsobené alebo hrozí poškodenie finančných záujmov Únie nižšie ako 100 000 eur. Hlavný európsky prokurátor môže takéto rozhodnutie preskúmať. Rozhodnutie o delegovaní sa môže kedykoľvek odvolať. Vnútorý rokovací poriadok Európskej prokuratúry stálym komorám umožní, aby prijímali rozhodnutia písomnou procedúrou, ktorá sa podrobne upraví v Rokovacom poriadku.

Popri stálych členoch sa na porade stálej komory zúčastňuje európsky prokurátor, ktorý vykonáva dozor nad trestným stíhaním, s právom hlasovať s výnimkou prípadov, keď stála komora rozhoduje o delegovaní alebo odvolaní delegovania, o pridelení a zmene pridelenia a podaní obžaloby, ak má v danej veci právomoc viac ako jeden členský štát, ako aj za niektorých iných okolností. Stála komora môže na poradu prizvať aj iných európskych prokurátorov alebo európskych delegovaných prokurátorov, ktorých sa vec týka, bez práva hlasovať.

Hlavný európsky prokurátor organizuje prácu Európskej prokuratúry, riadi jej činnosti a prijíma rozhodnutia, ku ktorým ho oprávňuje nariadenie o EP a Rokovací poriadok. Zastupuje Európsku prokuratúru vo vzťahoch s inštitúciami Únie, členskými štátmi Únie a tretími stranami. Hlavný európsky prokurátor môže delegovať svoje úlohy v oblasti zastupovania na svojho zástupcu alebo na ktoréhokoľvek európskeho prokurátora.

Zástupcovia hlavného európskeho prokurátora ho zastupujú v jeho neprítomnosti alebo keď si svoje povinnosti nemôže plniť a inak mu pomáhajú pri výkone jeho povinností.

Európski prokurátori v mene stálej komory a v súlade s jej pokynmi vykonávajú dozor nad trestným stíhaním alebo vyšetrovaním, za ktoré sú zodpovední európski delegovaní prokurátori, konajúci vo veci v ich členskom štáte pôvodu. Predkladajú súhrnné správy o veciach, v ktorých vykonávajú dozor, a v relevantných prípadoch aj návrhy na rozhodnutia, ktoré má komora prijať, a to na základe návrhov rozhodnutí vypracovaných európskymi delegovanými prokurátormi. Európsky prokurátor môže výnimočne z dôvodu pracovného zaťaženia alebo osobného konfliktu záujmov požiadať, aby sa dozor nad jednotlivými stíhaniami, ktoré vedú európski delegovaní prokurátori v jeho členskom štáte pôvodu, postúpil iným európskym prokurátorom s výhradou ich súhlasu. Hlavný európsky prokurátor rozhodne o žiadosti na základe pracovného zaťaženia európskeho prokurátora. V prípade konfliktu záujmov, ktorý sa týka európskeho prokurátora, hlavný európsky prokurátor uvedenej žiadosti vyhovie.

Dozorujúci európski prokurátori môžu v konkrétnej veci vydávať v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom a pokynmi príslušnej stálej komory pokyny konajúcemu európskemu delegovanému prokurátorovi, a to vždy, keď je to potrebné na efektívne vedenie vyšetrovania alebo trestného stíhania alebo v záujme spravodlivosti alebo na zabezpečenie jednotného fungovania Európskej prokuratúry.

Keď sa v práve členského štátu ustanovuje vnútorné preskúmanie niektorých úkonov v rámci organizácie vnútroštátnej prokuratúry, preskúmanie takýchto úkonov európskeho delegovaného prokurátora patrí do dozornej právomoci dozorujúceho európskeho prokurátora v súlade s Rokovacím poriadkom, čím nie sú dotknuté právomoci stálej komory v oblasti dozoru a sledovania.

Európski prokurátori plnia funkciu styčného bodu a informačného kanálu medzi stálymi komorami a európskymi delegovanými prokurátormi vo svojich členských štátoch pôvodu. V úzkej spolupráci s európskymi delegovanými prokurátormi sledujú vykonávanie úloh Európskej prokuratúry vo svojich členských štátoch. V súlade s nariadením o EP a Rokovacím poriadkom zabezpečujú, aby si ústredie a európsky delegovaný prokurátor navzájom poskytovali všetky relevantné informácie.

Európski delegovaní prokurátori konajú v mene Európskej prokuratúry vo svojich členských štátoch a majú rovnaké právomoci ako vnútroštátni prokurátori, pokiaľ ide o vyšetrovanie, trestné stíhanie a podanie obžaloby na súd, a to popri osobitných oprávneniach a postavení, ktoré sa im priznávajú nariadením o EP, s ich výhradou a za podmienok stanovených v tomto nariadení. Európski delegovaní prokurátori plnia usmernenia a pokyny stálej komory príslušnej vo veci, ako aj pokyny dozorujúceho európskeho prokurátora.

Európski delegovaní prokurátori sú zodpovední za vyšetrovanie a stíhanie, ktoré začali, ktoré im bolo pridelené alebo ktoré prevzali na základe práva odňať vec. Sú tiež zodpovední za podanie obžaloby na súd, najmä majú právomoc predniesť procesné návrhy, zúčastňovať sa na dokazovaní a využívať dostupné opravné prostriedky v súlade s vnútroštátnym právom.

Európski delegovaní prokurátori môžu vykonávať aj úlohy vnútroštátnych prokurátorov, a to do takej miery, ktorá im nebráni v plnení ich povinností vyplývajúcich z nariadenia o EP. Ak v určitý moment nie je európsky delegovaný prokurátor schopný plniť si úlohy európskeho delegovaného prokurátora z dôvodu výkonu úloh vnútroštátneho prokurátora, oznámi to dozorujúcemu európskemu prokurátorovi, ktorý sa poradí s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi trestného stíhania s cieľom určiť, či sa majú uprednostniť jeho úlohy podľa nariadenia o EP. Európsky prokurátor môže stálej komore navrhnúť zmenu pridelenia veci inému európskemu delegovanému prokurátorovi v tom istom členskom štáte alebo že vyšetrovanie bude viesť osobne.

Podľa čl. 4 nariadenia o EP „Európska prokuratúra je zodpovedná za vyšetrovanie, trestné stíhanie páchatelov a spolupáchatelov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, ktoré sú ustanovené v smernici (EÚ) 2017/1371 a určené v tomto nariadení, a za podanie

obžaloby na nich. V tejto súvislosti Európska prokuratúra vedie vyšetrovania, vykonáva úkony trestného stíhania a vystupuje vo funkcii prokurátora **na príslušných súdoch členských štátov** až do konečného rozhodnutia vo veci.“

Európska prokuratúra bude v niektorých štátoch vykonávať aj vyšetrovanie a trestné stíhanie, v iných bude vykonávať len dozor nad zákonnosťou, ale aj účelnosťou vyšetrovania a trestného stíhania. Európska prokuratúra je zodpovedná nielen za zákonnosť vyšetrovania a trestného stíhania, ale „za vyšetrovanie a trestné stíhanie“ všeobecne, teda aj za jeho úspešnosť.

Podľa druhej citovanej vety Európska prokuratúra sama „vedie vyšetrovania, vykonáva úkony trestného stíhania“. Podľa prvej citovanej vety Európska prokuratúra len „je zodpovedná za vyšetrovanie, trestné stíhanie páchatel'ov a spolupáchatel'ov trestných činov.“

Podľa čl. 28 ods. 1 nariadenia o EP „Konajúci európsky delegovaný prokurátor môže v súlade s týmto nariadením a vnútroštátnym právom sám vykonať vyšetrovacie a iné opatrenia alebo nariadiť ich vykonanie **príslušným orgánom vo svojom členskom štáte.**“

Toto nejednoznačné vymedzenie úloh Európskej prokuratúry je dôsledkom skutočnosti, že pôvodný návrh nariadenia predpokladal, že európski delegovaní prokurátori budú vykonávať vyšetrovanie osobne, konečné znenie však od tejto požiadavky upúšťa, vzhľadom na to, že prokurátori niektorých štátov, medzi ktoré patrí aj Slovensko, vyšetrovanie nevykonávajú a nemajú na to ani potrebné technické vybavenie a kriminalistickú odbornosť. V niektorých štátoch, medzi ktoré patrí aj Slovenská republika, budú vyšetrovacie úkony a trestné stíhanie častejšie vykonávať vnútroštátne orgány, ktoré netvoria súčasť Európskej prokuratúry.

Podľa čl. 28 ods. 2 nariadenia o EP „... príslušné vnútroštátne orgány prijímú neodkladné opatrenia v súlade s vnútroštátnym právom potrebné na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania, aj keď nekonajú výslovne na základe pokynov konajúceho európskeho delegovaného prokurátora.“ Toto znenie nasvedčuje výkladu, že príslušné vnútroštátne orgány budú konať spravidla na základe pokynu európskeho delegovaného prokurátora a inak prijímú len „neodkladné opatrenia v súlade s vnútroštátnym právom potrebné na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania“. Slovné spojenie „neodkladné opatrenia potrebné na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania“ vyjadruje nepochybne širší okruh úkonov, než aký predstavujú „neodkladné úkony“ v zmysle § 10 ods. 17 Trestného poriadku. Nepôjde len o úkony, ktorých vykonanie neznesie odklad vzhľadom na nebezpečenstvo zmarenia alebo zničenia, ale všetky úkony, ktoré je potrebné vykonať na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania.

Dozor vykonávaný európskym delegovaným prokurátorom, pod dozorom európskeho prokurátora sledovaného a usmerňovaného príslušnou stálou komorou, má však byť v každom prípade aktívny, takpovediac „každodenný“.

Európska prokuratúra bude podávať obžaloby na príslušných vnútroštátnych súdoch. Je v právomoci vnútroštátnej legislatívy upraviť, či to budú miestne príslušné okresné sudy, alebo na prerokovanie trestných činov proti finančným záujmom Únie bude naďalej príslušný špecializovaný trestný súd.

Trestné činy, o ktorých bude konať Európska prokuratúra budú naďalej odhaľovať a vyšetrovať príslušné vnútroštátne orgány polície, colné, daňové a iné vnútroštátne orgány. Na ich odhaľovanie sa bude naďalej podieľať aj Európsky úrad na boj proti podvodom OLAF. V prípade, že trestné stíhanie sa skončí podaním obžaloby, Európska prokuratúra ju podá na vnútroštátny súd. Jediný a zásadný rozdiel oproti terajšiemu právnomu stavu spočíva v tom, že za vyšetrovanie a trestné stíhanie bude zodpovedať Európska prokuratúra.

3. Právomoc a príslušnosť Európskej prokuratúry

V súlade s čl. 86 ods. 1 ZFEÚ je právomoc Európskej prokuratúry obmedzená na predsúdne onanie o trestných činoch poškodzujúcich finančné záujmy Únie. Podrobne je právomoc a príslušnosť Európskej prokuratúry vymedzená v 1. oddiele IV. kapitoly nariadenia o EP, v článkoch 22 a 23.

Podľa pozitívneho vymedzenia v uvedených ustanoveniach nariadenia o EP do vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry patria trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie ustanovené v tzv. PIF smernici,¹⁰ ako je vykonaná vo vnútroštátnom práve.¹¹

10 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28. 7. 2017, s. 29 – 41)

11 Smernice, na rozdiel od nariadení, musia byť transponované do vnútroštátneho práva. Pre vymedzenie právomoci Európskej prokuratúry nie je záväzný text smernice, ale text, ktorým bude transponovaná do vnútroštátnych právnych poriadkov jednotlivých zúčastnených štátov

Únia nemá právomoc záväzne stanoviť konkrétne znenie skutkových podstát trestných činov. Skutkové podstaty trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, ktoré budú patriť do vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry budú preto definovať jednotlivé členské štáty vo svojich vnútorných právnych predpisoch (trestných zákonoch), ktorými budú transponovať PIF smernicu.¹² Z tohto dôvodu sa nebudeme podrobnejšie zaoberať znením jednotlivých ustanovení smernice PIF, ale len všeobecnými zásadami vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry, ako sú stanovené v nariadení o EP.

Európska prokuratúra má právomoc stíhať tieto tzv. PIF trestné činy bez ohľadu na to, či by sa trestná činnosť mohla podľa vnútroštátneho práva klasifikovať aj ako iný druh trestného činu.

Aj ak sú PIF trestné činy páchané zločineckou organizáciou, patria do právomoci Európskej prokuratúry, ak predstavujú trestné činy týkajúce sa účasti na zločineckej organizácii v zmysle rámcového rozhodnutia 2008/841/SVV,¹³ ako je vykonané vo vnútroštátnom práve.

Do právomoci Európskej prokuratúry patria aj trestné činy, ktoré sú s PIF trestnými činmi „neoddeliteľne spojené“.

Čl. 22 a 23 nariadenia o EP obsahujú aj negatívne vymedzenia vecnej príslušnosti Európskej prokuratúry.

Čl. 22 ods. 4 nariadenia o EP ustanovuje, že do právomoci Európskej prokuratúry nepatria trestné činy týkajúce sa vnútroštátnych priamych daní vrátane trestných činov, ktoré sú s nimi neoddeliteľne spojené. Nariadenie o EP nemá vplyv na štruktúru a fungovanie daňovej správy členských štátov.

Vo vzťahu k trestným činom uvedeným v článku 3 ods. 2 písm. d) smernice (EÚ) 2017/1371,¹⁴ ako je vykonaná vo vnútroštátnom práve, Európska prokuratúra má právomoc, len ak sa úmyselné konanie alebo opomenutie vymedzené v uvedenom ustanovení týkajú územia dvoch alebo viacerých členských štátov a spôsobujú celkovú škodu najmenej 10 000 000 eur.¹⁵

Podľa čl. 22 ods. 3 nariadenia o EP právomoc vo veciach trestných činov „neoddeliteľne spojených“ s PIF trestnou činnosťou, sa môže vykonávať len v súlade s článkom 25 ods. 3 nariadenia o EP.

Čl. 25 ods. 3 nariadenia o EP stanovuje, že Európska prokuratúra sa zdrží výkonu svojej právomoci v súvislosti s navzájom „neoddeliteľne spojenými trestnými činmi“, a po porade s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi im bez zbytočného odkladu postúpi vec, ak horná hranica trestnej sadzby stanovená za PIF trestný čin je rovnaká alebo nižšia ako horná hranica trestnej sadzby za trestný čin, ktorý je s týmto trestným činom „neoddeliteľne spojený“ (faktická konzumpcia). Výnimkou sú prípady, keď „neoddeliteľne spojený trestný čin“ mal zásadný význam pre spáchanie PIF trestného činu (smeroval k nemu, bol jeho cieľom).

Európska prokuratúra sa zdrží výkonu svojej právomoci v súvislosti s navzájom „neoddeliteľne spojenými trestnými činmi“, a po porade s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi im bez zbytočného odkladu postúpi vec aj vtedy, keď možno odôvodnene predpokladať, že škoda spôsobená alebo pravdepodobne spôsobená finančným záujmom Únie nepresahuje škodu spôsobenú alebo pravdepodobne spôsobenú inej obeti. To neplatí, ak ide o trestné činy uvedené v článku 3 ods. 2 písm. a), b) a d) smernice (EÚ) 2017/1371,¹⁶ ako je vykonaná vo vnútroštátnom práve.

Podľa bodov 54 až 56 preambuly nariadenia o EP pojem „neoddeliteľne spojené trestné činy“ by sa mal vykladať v kontexte relevantnej judikatúry, týkajúcej sa uplatňovania zásady *ne bis in idem*, ktorá považuje za identické skutkové okolnosti (alebo okolností, ktoré sú v podstate rovnaké) tie, ktoré sú spolu navzájom neoddeliteľne spojené v čase a priestore. Európska prokuratúra by potom mala mať právo vykonávať právomoc vtedy, keď sú trestné činy „neoddeliteľne spojené“ (identické, totožné) a trestný čin poškodzujúci finančné záujmy Únie prevláda z hľadiska závažnosti dotknutého trestného činu zohľadnenej v najvyššej sadzbe sankcie, ktorú zaň možno uložiť. Európska prokuratúra by tiež mala mať právo vykonávať právomoc v prípade „neoddeliteľne spojených trestných činov“, keď trestný čin poškodzujúci finančné záujmy Únie neprevláda z hľadiska sadzby sankcie, ale s ním neoddeliteľne spojený trestný čin sa považuje svojou povahou za vedľajší, pretože má zásadný význam jedine vo vzťahu k trestnému činu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie, najmä ak bolo hlavným cieľom spáchania takeého trestného činu vytvoriť podmienky na spáchanie trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, ako napríklad trestný čin zameraný výlučne na zabezpečenie hmotných alebo právnych prostriedkov na spáchanie trestného činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie alebo na zaistenie prospechu z neho alebo z veci získanej jeho spáchaním.

12 Na Slovensku to budú obdobné trestné činy, aké sú v súčasnosti definované v ustanoveniach § 261, 262, 276, 277a Trestného zákona

13 Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanej trestnej činnosti

14 Čl. 3 ods. 2 písm. d) smernice PIF vymedzuje podvody s DPH

15 Podmienenie právomoci Európskej prokuratúry stanovením tak vysokej dolnej hranice celkovej škody spôsobenej podvodom na DPH je odôvodnené tým, že len nepatrná časť DPH (okolo 0,3 %) je zdrojom (sa odvádza do) rozpočtu EÚ. Pri DPH preto vždy výrazne prevyšuje škoda spôsobená členskému štátu. Pri celkovej škode 10 miliónov eur predstavuje škoda spôsobená finančným záujmom Únie 30000 eur.

16 V čl. 3 ods. 2 písm. d) sú vymedzené podvody s DPH, pri ktorých škoda spôsobená členskému štátu vždy prevyšuje škodu na finančných záujmoch Únie. V čl. 3 ods. 2 písm. b) sú vymedzené podvody týkajúce sa výdavkov súvisiacich s verejným obstarávaním, aspoň pokiaľ k nemu došlo v úmysle získať pre páchatelä alebo inú osobu neoprávnený prospech poškodením finančných záujmov Únie a v čl. 3 ods. 2 písm. a) sú vymedzené podvody týkajúce sa výdavkov nesúvisiacich s verejným obstarávaním.

Európska prokuratúra nemá vecnú príslušnosť na konanie o všetkých trestných činoch proti finančným záujmom Únie, ako sú definované v smernici PIF. Nariadenie o EP vymedzuje vecnú príslušnosť EPPO užšie. Trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie menšej závažnosti prenecháva na trestné stíhanie vnútroštátnym orgánom.

Územná príslušnosť Európskej prokuratúry je stanovená v čl. 23 písm. a) nariadenia o EP tak, že Európska prokuratúra má právomoc, ak trestné činy patriace do jej vecnej príslušnosti boli celkom alebo sčasti spáchané na území jedného alebo viacerých členských štátov. Členským štátom sa podľa čl. 2 ods. 1 nariadenia o EP na účely nariadenia o EP rozumie – pokiaľ nie je ustanovené inak, len zúčastnený členský štát, teda členský štát, ktorý sa zúčastňuje na posilnenej spolupráci na účely zriadenia Európskej prokuratúry.

Osobná príslušnosť Európskej prokuratúry je stanovená v čl. 23 písm. b) a c) nariadenia o EP tak, že Európska prokuratúra má právomoc, ak trestné činy patriace do jej vecnej príslušnosti boli spáchané štátnym príslušníkom (zúčastneného) členského štátu, za predpokladu, že členský štát má právomoc v súvislosti s takýmito trestnými činmi, ak boli spáchané mimo jeho územia, alebo tiež vtedy, ak trestné činy boli spáchané mimo území jedného alebo viacerých (zúčastnených) členských štátov osobou, na ktorú sa v čase spáchania trestného činu vzťahoval služobný poriadok úradníkov alebo podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Únie, za predpokladu, že (zúčastnený) členský štát má právomoc v súvislosti s takýmito trestnými činmi, ak boli spáchané mimo jeho územia. ■

RESUMÉ

Európska prokuratúra – štruktúra a právomoc

Problematika Európskej prokuratúry je pre slovenskú odbornú verejnosť nová. Aj keď táto idea má už dvadsať rokov, až koncom minulého roka bolo prijaté nariadenie o zriadení Európskej prokuratúry. Dotýka sa práv a povinností advokátov, sudcov, prokurátorov, polície, ďalších štátnych orgánov, ale aj fyzických osôb a právnických osôb. Článok poskytuje základné informácie o štruktúre a právomociach Európskej prokuratúry a jej jednotlivých orgánov.

SUMMARY

European Public Prosecutor's Office - Structure and Powers

The issue of the European Public Prosecutor's Office is new to Slovak legal experts. Although this idea has been dealt with for twenty years, Council Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office was adopted only in the end of the last year. It affects the rights and duties of lawyers, judges, prosecutors, police, other public authorities, as well as individuals and legal entities. The article provides basic information about the structure and powers of the European Public Prosecutor's Office and its individual bodies.

ZUSAMMENFASSUNG

Europäische Staatsanwaltschaft – Struktur und Kompetenzen

Die Problematik der Europäischen Staatsanwaltschaft ist für die slowakische Fachöffentlichkeit neu. Auch wenn diese Idee schon zwanzig Jahre alt ist, erst Ende des vergangenen Jahres ist die Verordnung über die Errichtung der Europäischen Staatsanwaltschaft angenommen worden. Es betrifft die Rechte und Pflichten der Rechtsanwälte, Richter, Staatsanwälte, der Polizei sowie weiterer Staatsbehörden aber auch natürlicher und juristischer Personen. Im Artikel sind grundlegende Informationen über die Struktur und Kompetenzen der Europäischen Staatsanwaltschaft und deren einzelne Organe enthalten.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Predaj ready-made spoločností vo svetle problematiky prania špinavých peňazí a financovania terorizmu

Článok 2 ods. 1 bod 3 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v spojení s článkom 3 bodom 7 písm. a) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že do pôsobnosti týchto ustanovení patrí osoba, ktorej obchodná činnosť spočíva v predaji spoločností, ktoré sama bez akejkoľvek predchádzajúcej žiadosti svojich potenciálnych klientov založila na účely ich predaja týmto klientom, prostredníctvom prevodu svojich podielov na základnom imaní predávanej spoločnosti.¹

Rozsudok Súdneho dvora zo 17. januára 2018 vo veci C-676/16, CORPORATE COMPANIES – ECLI:EU:C:2018:13.

Aj keď sa výklad Súdneho dvora týka smernice, ktorá už v súčasnosti nie je platná, nemá táto skutočnosť vplyv na použiteľnosť záverov Súdneho dvora v budúcnosti. Smernica 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu (ďalej len „smernica 2015/849“) síce zrušila smernicu 2005/60 z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (ďalej len „smernica 2005/60“), obsahuje však identické ustanovenia ako sú tie, ktoré boli vykladané Súdnyim dvorom v súvislosti so smernicou 2005/60. Konkrétne ide o formuláciu „fyzická alebo právnická osoba, ktorá ako podnikateľský subjekt poskytuje tretím stranám službu spočívajúcu v zakladaní obchodných spoločností alebo iných právnických osôb“ použitú v oboch smerniciach v súvislosti s definovaním povinných osôb.

Podnetom na výklad uvedenej formulácie smernice 2005/60 bola prejudiciálna otázka českého súdu, ktorý na základe žaloby spoločnosti CORPORATE COMPANIES s. r. o. (ďalej len „spoločnosť CORPORATE COMPANIES“) rozhoduje o zákonnosti kontroly zameranej na dodržiavanie povinností stanovených zákonom č. 253/2008 Sb. o niektorých opatreniach proti legalizácii výnosů z trestné činnosti a financovaniu terorizmu (ďalej len „zákon 253/2008 Sb.“),² ktorú v spoločnosti vykonáva Ministerstvo financií ČR. Dôvodom nezákonnosti kontroly má byť skutočnosť, že spoločnosť CORPORATE COMPANIES nepatrí medzi povinné osoby v zmysle zákona 253/2008 Sb. Tento zákon zaraďuje medzi povinné osoby také osoby, ktoré poskytujú inej osobe služby spočívajúce v zakladaní právnických osôb. Ide o kategóriu povinných osôb, ktorú predpokladá aj čl. 2 ods. 1 bodu 3 písm. c) smernice 2005/60 v spojení s jej čl. 3 bod 7 písm. a).

¹ Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

² Ide o zákon, ktorý v Českej republike predstavuje transpozičné opatrenie tak vo vzťahu k smernici 2005/60, ale aj k novej smernici 2015/849.

Spoločnosť CORPORATE COMPANIES však tvrdí, že jej služby nespočívajú v zakladaní právnických osôb pre iné osoby. Predmetom jej činnosti je predaj tzv. ready-made spoločností, t. j. spoločností, ktoré sú už zapísané v obchodnom registri. Tento predaj sa uskutočňuje tak, že spoločnosť CORPORATE COMPANIES na svojich klientov prevádza svoje podiely na základnom imaní týchto spoločností. Spoločnosť CORPORATE COMPANIES teda síce zakladá obchodné spoločnosti, ktoré nevykonávajú žiadnu činnosť a stávajú sa súčasťou jej portfólia na účely predaja klientom, ale túto činnosť uskutočňuje na svoj vlastný účet a na svoje náklady a v žiadnom prípade nezakladá obchodné spoločnosti v mene a na účet klienta, takže jej nemožno vytkáť, že by konala ako biely kôň pre svojich klientov.

Za uvedených okolností smerovala prejudiciálna otázka českého súdu k zisteniu, či pre zaradenie pod pojem povinná osoba v súvislosti s čl. 2 ods. 1 bodu 3 písm. c) smernice 2005/60 v spojení s jej čl. 3 bod 7 písm. a)³ je dôležité, či činnosť daného subjektu spočíva v zakladaní právnických osôb na žiadosť klienta alebo či k zakladaniu právnických osôb dochádza len s výhľadom ich následného predaja potenciálnemu klientovi.

Súdny dvor skonštatoval, že pre kvalifikovanie osoby ako povinnej osoby v zmysle článku 3 bod 7 písm. a) smernice 2005/60 je dôležité poskytovanie služby klientovi spočívajúcej v zakladaní obchodných spoločností alebo iných právnických osôb. K poskytovaniu tejto služby dochádza bez ohľadu na to, či tretia osoba poverí fyzickú alebo právnickú osobu, aby v jej mene a na jej účet založila spoločnosť, alebo či tretia osoba nadobudne spoločnosť, ktorá bola predtým založená fyzickou alebo právnickou osobou s jediným cieľom jej následného predaja.

Súdny dvor svoj záver oprel o dve skutočnosti. Po prvé, samotné znenie článku 3 bod 7 písm. a) smernice 2005/60 nerozlišuje medzi situáciou, keď bola spoločnosť založená na žiadosť klienta, a situáciou, keď bola založená s výhľadom jej následného predaja potenciálnemu klientovi.

Po druhé, nič v smernici 2005/60 neodôvodňuje záver, že normotvorca mal v úmysle vyňať z pôsobnosti článku 3 bodu 7 písm. a) osoby, ktoré zakladajú právnické osoby, začleňujú ich do svojho portfólia na účely ich prevodu na potenciálnych klientov a v prípade akvizície prevádzajú svoje podiely na základnom imaní predávanej spoločnosti na kupujúceho. Práve naopak, vyňatie uvedenej skupiny osôb z pôsobnosti článku 3 bodu 7 písm. a) smernice 2005/60 by bolo v rozpore s cieľom tejto smernice, ktorým je predchádzanie využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. V súlade s týmto cieľom stanovuje smernica 2005/60 určitým osobám z dôvodu ich účasti na uskutočňovaní určitej finančnej transakcie alebo činnosti súbor povinností, najmä povinnosti zahŕňajúce identifikáciu alebo overenie totožnosti klienta a konečného vlastníka, získanie informácií o účele a plánovanom charaktere obchodného vzťahu, ako aj povinnosť ohlásiť príslušným orgánom akékoľvek náznaky prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

Súdny dvor pripomenul, že založenie spoločnosti je operáciou, ktorá vzhľadom na svoju povahu predstavuje vysoké riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu z dôvodu finančných transakcií, ktoré táto operácia obvykle zahŕňa. Kapitálové alebo majetkové vklady zakladateľa spoločnosti mu môžu totiž uľahčiť začlenenie nezákonných príjmov do finančného systému, preto je dôležité, aby bola totožnosť klienta a skutočného vlastníka požitkov tejto transakcie overená, a v dôsledku toho aby sa na osoby, ktoré v rámci svojej činnosti zakladajú spoločnosti v prospech tretej strany, vzťahovali povinnosti uložené smernicou 2005/60.

Uvedené riziká spojené so zakladaním spoločností existujú bez ohľadu na to, či spoločnosť založí určitá osoba na účet a v mene tretej osoby, alebo či spoločnosť založená určitou osobou v rámci svojej činnosti výlučne na účely jej predaja potenciálnym klientom bude predaná klientovi prostredníctvom prevodu podielov na základnom imaní založenej spoločnosti.

Z uvedeného vyplýva, že ak by Súdny dvor v rámci výkladu článku 2 ods. 1 bod 3 písm. c) smernice 2005/60 v spojení s článkom 3 bodom 7 písm. a) tejto smernice pripustil, že medzi povinné osoby nepatrí osoba, ktorá v rámci svojej činnosti zakladá právnické osoby výlučne na účely ich predaja potenciálnym klientom, tak by išlo o taký výklad, ktorý by v konečnom dôsledku podporoval to, čomu sa smernica 2005/60 snaží zabrániť. Z činnosti spočívajúcej v zakladaní právnických osôb za účelom ich následného predaja klientovi prostredníctvom prevodu podielov na základnom imaní založenej spoločnosti by sa tak stal ideálny nástroj na pranie špinavých peňazí a podporovanie terorizmu, ktorý by umožňoval zachovanie anonymity

3 Ako sme už uviedli, záver bude platiť aj pre aktuálne platnú smernicu 2015/849.

skutočných nadobúdateľov predávaných spoločností a zatajenie pôvodu a účelu majetkových prevodov uskutočnených prostredníctvom týchto spoločností.

Výklad podaný Súdnyh dvorom v tomto konaní bude mať význam aj pre výklad § 5 ods. 1 písm. j) a k) zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, ktorý je transpozičným nástrojom smernice 2005/60 v Slovenskej republike, ale aj aktuálne platnej smernice 2015/849. Uvedené ustanovenia zákona označujú za povinnú osobu advokáta alebo notára, ak poskytujú klientovi právnu službu týkajúcu sa okrem iného založenia obchodnej spoločnosti, a tiež akéhokoľvek poskytovateľa služieb správy majetku alebo služieb pre obchodné spoločnosti.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

K zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia

K premlčaniu nároku na náhradu škody

V prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia je treba považovať za ústavne konformný taký výklad, podľa ktorého zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť.

Pokiaľ uplynula objektívna desaťročná premlčacia doba (§ 22 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb.) skôr, než bolo trestné stíhanie právoplatne zastavené, je vznesenie námietky premlčania nároku na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, žalovaným štátom konaním, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvujúce zásadu súladného výkonu práv s dobrými mravmi, ktoré je odrazom ústavnej požiadavky nájsť spravodlivé riešenie, je ústavnoprávne tým miestom, skrz ktoré sú všeobecné súdy povinné nechať preniknúť ideu materiálneho právneho štátu do interpretácie a aplikácie podústavného práva.

*Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. novembra 2017,
sp. zn. III. ÚS 44/2017*

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
- § 4, § 22 zákona č. 58/1969 Zb.
- zákon č. 514/2003 Z. z.

1 Čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky:

Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažnosťou podanou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej ÚS SR) sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky¹ rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, ktorým bola v spojení s rozsudkom okresného súdu v celom rozsahu zamietnutá žaloba, na základe ktorej sa sťažovateľ ako žalobca domáhal voči štátu nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným uznesením o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia.

Základným dôvodom rozhodnutia súdov oboch stupňov, ktorými nevyhoveli žalobe sťažovateľa, bola skutočnosť, že sťažovateľom uplatnený nárok na náhradu škody bol podľa ich názoru premlčaný.

Trestné stíhanie voči sťažovateľovi bolo vedené na základe uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia z mája 2002, ktoré bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené v júli 2002. Uznesením o zastavení trestného stíhania vydaným v auguste 2012 a doručeným sťažovateľovi v mesiaci september 2012 bolo trestné stíhanie voči sťažovateľovi právoplatne zastavené.

Sťažovateľ v sťažnosti Ústavnému súdu Slovenskej republiky uviedol, že postupoval v súlade s príslušnou právnou úpravou, ktorá mu nedovoľovala uplatniť nárok na náhradu škody skôr, ako bolo trestné stíhanie zastavené, a preto podľa jeho názoru mohla premlčacia lehota začať plynúť až odo dňa nasledujúceho po doručení uznesenia o zastavení trestného stíhania, pretože pri skoršom uplatnení tohto nároku by išlo o nárok uplatnený predčasne a bez splnenia základnej podmienky v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom,² podľa ktorého nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Tým, že trestné konanie vedené proti sťažovateľovi trvalo viac ako desať rokov a jeho výsledkom bolo zastavenie trestného stíhania, sťažovateľ objektívne nemohol uplatniť právo na náhradu škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu pred uplynutím desaťročnej lehoty od doručenia (oznámenia) nezákonného rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená.

Ústavný súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná. Vzhľadom na to nálezom vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo, rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa názoru ÚS SR za ústavne konformný treba považovať výklad, podľa ktorého v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania o vznesení obvinenia.

Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. júla 2004 a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom účinného do 30. júna 2004. Súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (Rc 35/1991, R 70/1994). Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb. sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné (NS SR 4 M Cdo 15/2009).

Pokiaľ ide o vyhodnotenie námietky premlčania, ÚS SR s poukazom na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax vyslovil názor, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania však môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom.

V danom prípade podľa názoru ÚS SR boli preukázané také dôvody a okolnosti, pre ktoré možno považovať vznesenie námietky premlčania žalovaným za konanie, ktoré je v rozpore

2 § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.:

Nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

3 § 22 ods. 1 zákona**č. 58/1969 Zb.:**

Právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia.

§ 22 ods. 2 zákona**č. 58/1969 Zb.:**

Najneskôr sa toto právo premlčí za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

4 § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.:

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

s dobrými mravmi. Sťažovateľ nezavinil márne uplynutie objektívnej desaťročnej premlčacej doby v zmysle § 22 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb.,³ pretože táto uplynula skôr, než bolo trestné stíhanie sťažovateľa zastavené, pričom zastavenie trestného stíhania bolo podmienkou pre uplatnenie nároku na náhradu škody. Napadnutý rozsudok krajského súdu je síce postavený na premlčaní uplatneného nároku, avšak v tomto prípade došlo až k absurdnej situácii, keď pre neúspech sťažovateľa s uplatnením nároku na náhradu škody stačilo, aby trestné stíhanie sťažovateľa trvalo dlhšie než je objektívna desaťročná premlčacia doba. Vychádzajúc z uvedeného by priznanie účinkov premlčania za daných okolností bolo voči sťažovateľovi neprimerane tvrdým postihom. Vzhľadom na to ÚS SR dospel k záveru o splnení podmienok na to, aby výnimočne neboli priznané vznesenej námietke premlčania právne účinky v súlade s právom.

Ústavný súd tak dospel k záveru, že vznesenie námietky premlčania možno považovať pri márnom uplynutí objektívnej desaťročnej premlčacej doby podľa § 22 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. v prípade zastavenia trestného stíhania po uplynutí uvedenej desaťročnej premlčacej doby za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a konštatoval, že vo veci sťažovateľa ide o prípad, v ktorom krajský súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti.

Ústavný súd zároveň konštatoval, že v rovine jednoduchého práva je nutné na účely dodržania uvedených princípov starostlivo posudzovať individuálne okolnosti daného prípadu cez prizmu kogentného § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka⁴ zakotvujúceho zásadu súladného výkonu práv s dobrými mravmi, ktoré je v rovine jednoduchého podústavného práva odrazom zhora vymedzenej ústavnej požiadavky, nájsť spravodlivé riešenie. Ústavnoprávny je teda § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka tým miestom, skrz ktoré sú všeobecné súdy povinné nechať preniknúť ideu materiálneho právneho štátu do interpretácie a aplikácie podústavného práva.

Tým, že krajský súd vo svojom rozhodovaní bezvýhradne akceptoval námietku premlčania vznesenú žalovaným, aproboval konanie, ktoré je v okolnostiach daného prípadu *contra bonos mores*.

Vzhľadom na vyššie uvedené Ústavný súd SR vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa, napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z februárového zasadnutia P SAK

Zasadnutie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa konalo v Bratislave 5. februára 2018.

Predsedníctvo vzalo na vedomie informácie o **stretnutiach členov predsedníctva SAK s advokátmi Bratislavského a Žilinského kraja**. Advokátov zaujímali najmä konkrétne riešenia niektorých problémov, najmä v otázkach elektronizácie, zastupovania *ex officio*, vyplácania odmien a pod. Členovia P SAK ďalej vzali na vedomie informácie zo **stretnutia pracovnej skupiny regionálnych zástupcov**, ktorá sa venovala okrem iného organizácii vzdelávacích podujatí v regiónoch na aktuálne rezonujúce témy – elektronizácia výkonu povolania a nariadenie o ochrane osobných údajov (GDPR), ktoré začne platiť od 25. mája 2018.

Členovia predsedníctva vzali na vedomie informácie o **rokovaniach s ministerstvom vnútra a ďalšími externými partnermi ohľadom použitia advokátskeho preukazu ako alternatívneho autentifikátora** v rámci použitia priamo namiesto eID karty. Schválili **Dohodu o úrovni poskytovaných služieb medzi Slovenskou advokátskou komorou a Štatistickým úradom SR**.

V rámci rokovania o účasti SAK na legislatívnom procese P SAK vzalo na vedomie: ● informáciu, že vláda schválila **návrh zákona o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku**. Niektoré pripomienky komory boli úspešne zapracované, ale v návrhu zostala možnosť ustanovenia agenta provokatéra z radov civilných osôb pre všetky typy daňových trestných činov, čo je v rozpore s uznesením vlády, ktoré hovorí o boji proti daňovým podvodom (má sa to týkať iba najzávažnejších trestných činov); ● informáciu o **návrhu zákona o niektorých opatreniach na znížovanie administratívnej záťaže osôb využívaním informačných systémov verejnej správy**. Návrh zákona, ktorý predložil do medzirezortného pripomienkového konania Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, nadväzuje na skôr pripomienkované zmeny Správneho poriadku. Návrh zákona bol posunutý ďalej do legislatívneho procesu; ● informáciu o **príprave novely Exekučného poriadku**, ktorá sa bude pripravovať na pôde ministerstva spravodlivosti v zmysle schváleného plánu legislatívnych úloh na rok 2018. Na základe vyhodnotenia doterajšej právnej úpravy sa dospelo k záveru, že zákon vykazuje viaceré nedostatky. Podľa ministerstva časť z nich odstránila ostatná novela Exekučného poriadku, problematickými však naďalej zostávajú ustanovenia o spôsoboch vykonávania exekúcie, najmä v rámci vymáhania nepeňažných plnení či ustanovenia druhej časti prvej hlavy Exekučného poriadku. Cieľom pripravovanej novely je odstrániť výkladové a aplikačné problémy vznikajúce pri aplikácii ustanovení zákona a prispôsobiť ich

súčasným pomerom. V súčasnosti sú práce na úplnom začiatku, SAK bude na legislatívnom procese aktívne participovať aj formou určenia svojho zástupcu do pracovnej skupiny na ministerstve spravodlivosti, ktorá sa bude návrhom novely zaoberať; ● informáciu o **zámere reformy opatrovníctva v SR**. V zmysle uznesenia P SAK prijatého v januári 2018 pracovná skupina pre súkromné právo spracovala pre ministerstvo spravodlivosti písomný materiál s pozíciou SAK; ● informáciu o **návrhu opatrení na zlepšenie fungovania obchodného registra** z dielne ministerstva spravodlivosti, podľa ktorého budú notári externí registrátori, ktorí podnet na zápis do obchodného registra autorizovaný advokátom zapíšu; ● informáciu o **ustanovovaní ex officio obhajcov prostredníctvom technického prostriedku**. Ministerstvo spravodlivosti poslalo komore otvorený okruh otázok, ktoré sa týkali napr. spôsobu kreovania zoznamu *ex officio* obhajcov, vykonávania zmien a aktualizácií v zozname, naplnenia požiadavky rovnomernosti, teritoriálnej pôsobnosti, spôsobu fungovania vrátane riešenia rôznych druhov prekážok na strane obhajcu a vplyvu na poradie a požiadaviek na softvérové riešenie.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **zamýšľanej spolupráci s Úradom na ochranu osobných údajov SR v oblasti vzdelávania** v súvislosti s GDPR s tým, že je potrebné doriešiť aspekty spolupráce s externým partnerom.

Predsedníctvo SAK na základe záverov zo zasadnutia schválilo návrh tém a lektorov na **letný seminár advokátov 1. a 2. júna 2018 na Táloch**, návrh tematických okruhov a lektorov **Slovenských dní práva 11. a 12. októbra 2018 v Bratislave**, súhlasilo s **rozšírením programu letných aj zimných seminárov advokátov** o diskusie s renomovanými osobnosťami z radov advokácie, resp. s osobnosťami kultúrneho, spoločenského alebo verejného života na Slovensku.

V rámci ekonomických otázok P SAK prerokovalo **doručené žiadosti** a súhlasilo s **pokračovaním spolupráce so spoločnosťou Slovak Telekom na Programe Advokát** a pri **poskytnutí výhodných podmienok pre advokátov** v balíčkoch telekomunikačných služieb pri uplatnení regulácie EÚ.

Následne vzalo na vedomie **prehľad súdnych konaní, v ktorých je SAK účastníkom**, s osobitným zameraním na konania v statusových veciach a na vymáhanie pohľadávok.

Predsedníctvo odsúhlasilo zámer v poradí už **tretieho stretnutia advokátov slovensko-maďarského pohraničia**, o ktorom budú advokáti informovaní v komunikačných prostriedkoch komory po sfinalizovaní všetkých náležitostí v spolupráci s partnerskými maďarskými komorami.

Členovia P SAK rozhodovali o **žiadostiach súvisiacich s matrikami** advokátskych koncipientov, advokátov, usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovali o **návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie**, resp. **výkonu koncipientskej praxe** podľa § 8 ods. 2 písm. b) zák. o advokácii a **návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov** podľa § 7 ods. 1 písm. d), ako aj § 7 ods. 1 písm. f) zák. o advokácii.

Slávnostný galavečer 2018

POZVÁNKA

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

**27. apríla 2018 sa v Bratislave
v hoteli DoubleTree by Hilton**

Trnavská cesta 27/A

uskutoční

8. ročník slávnostného galavečera Slovenskej advokátskej komory

v rámci podujatí spojených s Dňom advokácie, ktorý je zavŕšením osláv vzniku samostatnej advokácie. Pri tejto príležitosti Slovenská advokátska komora tradične ocení advokátov za ich celoživotný prínos advokácii.

PROGRAM	17:30 Uvítací prípitok	<i>Dress code: Black tie</i>
	18.00 Otvorenie galavečera	<i>Moderátorka podujatia</i>
	Odovzdávanie ocenení	Andrea Pállfy-Belányi
	Slávnostná večera	<i>Hlavný umelecký hosť</i>
	Kultúrny program	Fats Jazz Band

Cena elektronickej vstupenky: **50 eur/osobu**

Týmto vstupným podporíte charitatívny prvok galavečera. Plná výška vyzbieraného vstupného z celého podujatia bude odovzdaná na projekty nadácie *Kvapka nádeje*.

Informácie o prihlasovaní nájdete na www.sak.sk v privátnej zóne časti *Správy*.

Dátum uzávierky: 10. apríl 2018

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta odovzdať klientovi doklady a zasláť mu vyúčtovanie právnych služieb po skončení zastupovania

Advokát, ktorý neodovzdá klientovi zmenku klienta, ktorú prevzal na súde počas zastupovania klienta a túto, podľa svojho tvrdenia, odovzdá tretej osobe, o čom však nemá doklad, ani klientovi po skončení zastupovania nevráti doklady, ktoré mu klient poskytol, a nedoručí mu vyúčtovanie poskytnutých právnych služieb, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii a v § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie X. disciplinárneho senátu SAK z 20. októbra 2016,
sp. zn. DS X.-30/15:2767/2014

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení
- § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2017

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 20. októbra 2016, sp. zn. DS X.-30/15:2767/2014 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii a § 13 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

- 1.) ako právny zástupca klienta A. B., ktorého zastupoval v zmenkovom konaní pred okresným súdom, dňa 7. 5. 2014 prevzal na okresnom súde zmenku svojho klienta A. B. na sumu 5 600 eur s prísl., pričom túto zmenku klientovi neodovzdal s tým, že disciplinárne obvinený ju mal odovzdať údajne JUDr. C. D., avšak o odovzdaní zmenky nevystavil žiaden doklad a JUDr. C. D. poprel sťažovateľovi, že by túto zmenku mal k dispozícii,

- 2.) napriek ukončeniu zastupovania klienta A. B., tomu nevrátil doklady, ktoré mu klient odovzdal a nedoručil vyúčtovanie poskytnutých právnych služieb,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **200 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **405 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Dňa 14. 3. 2016 v súlade s § 5 ods. 1 Disciplinárneho poriadku SAK predsedom revíznej komisie Slovenskej advokátskej komory, doručený návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi.

Disciplinárne obvinený ako právny zástupca klienta A. B., ktorého zastupoval v zmenkovom konaní pred okresným súdom, dňa 7. 5. 2014 prevzal na okresnom súde zmenku svojho klienta A. B. na sumu 5 600 eur s prísl., pričom túto zmenku klientovi neodovzdal. Disciplinárne obvinený ju mal odovzdať údajne JUDr. C. D. O odovzdaní zmenky nevy-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Musí byť advokát vykonávajúci advokáciu prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným, kde je konateľom a spoločníkom, v prípade pozastavenia výkonu advokácie aj naďalej poistený (ako spoločník s. r. o.), ak spoločnosť zostane zapísaná v zozname spoločností vedenom SAK?

V prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá poskytuje právne služby v zmysle ustanovení zákona o advokácii a v súlade s § 15 ods. 1 zákona o advokácii nie je možné v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným analogicky aplikovať § 9 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii z dôvodu, že § 15 ods. 1 zákona o advokácii viaže povinnosť spoločníka byť poistený bez ohľadu na pozastavenie výkonu advokácie.

PRAGUE EU LAW DAYS

V dňoch **7. a 8. júna 2018** sa bude v **Prahe** konať prvý ročník medzinárodnej právnickej konferencie *Prague EU Law Days* pod záštitou českého europoslancu doc. Pavla Svobodu a v spolupráci s Akadémiou európskeho práva (ERA). Odborný program bude zameraný na šesť oblastí práva Európskej únie – **hospodárska súťaž, duševné vlastníctvo, azyl a migrácia, voľný pohyb, Brexit a vonkajšie vzťahy**. Ako hlavný rečník vystúpi predseda Súdneho dvora EÚ Koen Lenaerts.

Viac informácií o programe a spôsobe prihlásenia nájdete na www.eulawprague.eu

Okresný súd Malacky

HĽADÁ vyššieho súdneho úradníka

Predseda Okresného súdu Malacky vyhlasuje vonkajšie výberové konanie na obsadenie dočasne uvoľneného štátnozamestnaneckého miesta na výkon funkcie hlavný radca – vyšší súdny úradník pre služobný úrad OS MA. Viac informácií o ponuke na www.justice.gov.sk – *Hľadám prácu v rezorte*.

Okresný súd Malacky, Mierové nám. 10, 901 19 Malacky, tel. 034/88 16 241, cecilia.limova@justice.sk

stavil žiaden doklad a JUDr. C. D. poprel sťažovateľovi, že by túto zmenku mal k dispozícii a napriek ukončeniu zastupovania klienta A. B., tomu nevrátil doklady, ktoré mu klient odovzdal a nedoručil vyúčtovanie poskytnutých právnych služieb.

Týmto konaním sa mal disciplinárne obvinený dopustiť disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta uložené v § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii a v § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Disciplinárny senát sa oboznámil so sťažnostným spisom, vyjadrením disciplinárne obvineného, čestným prehlásením JUDr. C. D. a vo veci na pojednávaní dňa 20. 10. 2016 vypočul disciplinárne obvineného.

Po vykonaní vyššie označených dôkazov dospel disciplinárny senát k záveru, že disciplinárne obvinený sa svojím konaním dopustil disciplinárneho previnenia tak, ako bolo špecifikované a kvalifikované v návrhu na začatie disciplinárneho konania.

Disciplinárny senát mal za nepochybne preukázané, že disciplinárne obvinený prevzal dňa 7. 5. 2014 na okresnom súde zmenku svojho klienta A. B. na sumu 5 600 eur s prísl., pričom túto zmenku klientovi neodovzdal. Následne, napriek ukončeniu zastupovania klienta A. B., tomuto nevrátil doklady a nedoručil písomné vyúčtovanie právnych služieb.

Disciplinárne obvinený nepoprel, že prevzal zmenku na súde a túto odovzdal v dobrej viere inej osobe, neskôr sa to snažil napraviť, avšak neúspešne. Taktiež nepoprel, že by klientovi nevrátil doklady a nedoručil mu písomné vyúčtovanie právnych služieb – konal tak v presvedčení, že to nie je potrebné, pretože mu žiadnu odmenu nevyúčtoval.

S poukazom na vyššie uvedené disciplinárny senát kvalifikoval konanie disciplinárne obvineného ako disciplinárne previnenie, keď svojím konaním porušil povinnosti advokáta uložené mu v § 18 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 zákona o advokácii a v § 13 Advokátskeho poriadku.

Bolo nespochybniteľnou povinnosťou disciplinárne obvineného advokáta vrátiť klientovi zmenku a všetky doklady patriace klientovi a pri skončení zastúpenia vec s klientom písomne finančne vysporiadať.

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia prihladol disciplinárny senát na závažnosť previnenia a na skutočnosť, že disciplinárne obvinený nebol doposiaľ disciplinárne stíhaný.

Disciplinárne obvinenému bolo uložené disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 200 eur a súčasne mu bola uložená povinnosť uhradiť paušálne náklady konania vo výške 405 eur, všetko v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Maďarská advokácia – spoločné historické korene a dobré vzťahy s naším južným susedom

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát v maďarskom jazyku: **ügyvéd**

Počet aktívnych advokátov ku koncu roka 2016: **12 750**

Počet koncipientov: **cca 2 000**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 770

Internetová stránka Maďarskej advokátskej komory:

www.magyarugyvedikamara.hu

Internetová stránka Budapeštianskej advokátskej komory:

www.bpbar.hu

Časopis maďarskej advokácie: *Ügyvédek Lapja*

<http://ugyvedek-lapja.hu>

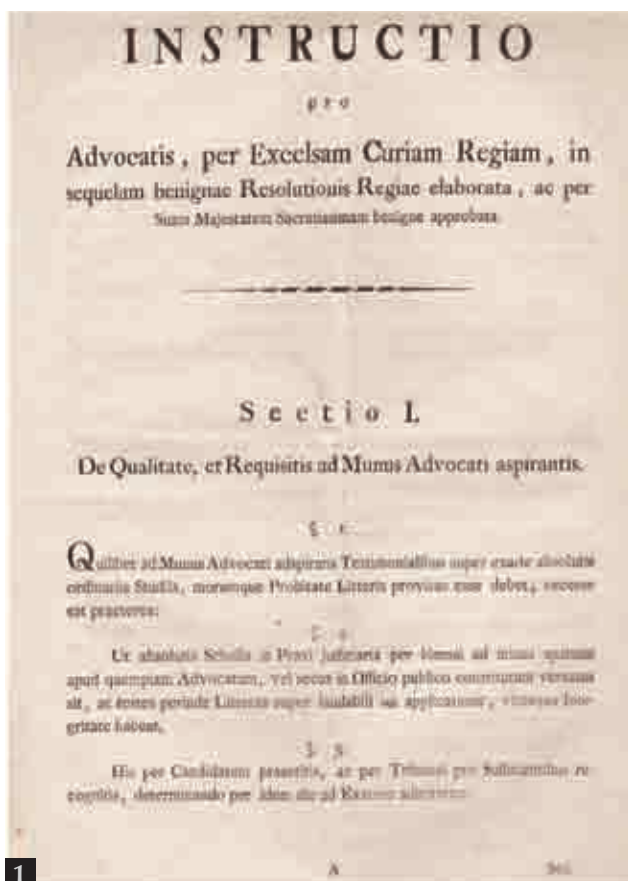
Historické míľniky maďarskej advokácie

Maďarská advokácia historicky funguje na báze regionálnych, teda župných komôr, ktoré majú vyše 140-ročnú tradíciu. Z historického hľadiska a z pohľadu členskej základne je najdlhšie pôsobiacou a najvýznamnejšou inštitúciou združujúcou advokátov v Maďarsku Budapeštianska advokátska komora. Spolu s ostatnými župnými komorami v Uhorsku bola založená v roku 1875.

Do 16. storočia sa na území Maďarska zmienky o výkone advokácie nezachovali, no z podkladov datovaných do 17. a 18. storočia vyplýva, že advokáti už v danom čase poskytovali svoje právne služby vyššej šľachte. Prvý zákon, ktorý upravoval postavenie advokáta, vydal v roku 1723 Karol III. Následne prijatie nového zákona iniciovala Mária Terézia a v roku 1769 právne upravila postavenie 800 vtedy pôsobiacich advokátov v Uhorsku. V roku 1804 doplnila úpravu advokácie Inštrukcia pre advokátov (*Instructio pro advocatis*) vydaná Kráľovskou kúriou (**foto 1**).

Históriu advokácie máme s Maďarskom po isté obdobia spoločnú. *Uhorský advokátsky poriadok* z roku 1874 platil u nás do roku 1948 a priniesol samosprávne advokátske komory, ktoré podľa neho fungovali až do roku 1921. Niektoré územia Slovenska patrili v období rokov 1875 – 1918 do obvodov advokátskych komôr sídliačich v Maďarsku a naopak, niektoré maďarské územia patrili komorám so sídlom na Slovensku. V týchto komorách advokáti bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzali, spolupracovali v záujme advokácie a presadzovania práv klientov. Pred druhou svetovou vojnou advokáti poskytovali právne služby takmer výlučne fyzickým osobám a zameriavali sa na trestné, majetkové a rodinné právo, a civilné sporové konanie. Obchodné a správne právo bolo v rukách komerčných právnikov.

Po druhej svetovej vojne – podobne ako u nás – bola advokácia od 50. rokov prísne regulovaná vládou, ktorá rozhodovala o počte aktívnych advokátov aj o forme výkonu povolania. Nebolo prakticky možné mať vlastnú súkromnú prax, advokáti boli nútení pracovať vo forme advokátskych spolkov.

Keď sa po roku 1983 obnovilo v Maďarsku podnikanie malých a stredných podnikov, začali vznikať spolky komerčných právnikov, keďže počet členov advokátskych komôr bol stále reštriktívne regulovaný. Rozsah činnosti advokátov a komerčných právnikov sa lišil len v oprávnení zastupovať v trestných veciach.

Vládna kontrola nad súdmi a prokuratúrou bola legislatívne odstránená v roku 1989, nezávislé notárstvo a notárska komora bola založená v roku 1991 a v tom istom roku prestali fungovať advokátske spolky sovietskeho typu. Na začiatku 90. rokov pôsobilo v Maďarsku približne 1200 advokátov, polovica z nich bola aktívna v hlavnom meste. Zákon o advokácii prijatý v roku 1991 viedol k zlúčeniu profesií a odstráneniu *numerus clausus* na strane advokátov.

Počas obdobia totality sa dva-tri krát za rok konali stretnutia zástupcov župných komôr. Práve tieto stretnutia sa v roku 1998 pretavili do dnešnej podoby Maďarskej národnej advokátskej komory, ktorej členmi nie sú advokáti, ale župné komory. V tejto podobe maďarská advokácia funguje dodnes.

Sídlo maďarskej advokácie

Keďže národná Maďarská advokátska komora má len dvadsaťročnú tradíciu, hlavnou budovou maďarskej advokácie je **sídlo Budapeštianskej advokátskej komory**, ktoré v súčasnosti zdieľajú obe zložky stavovskej organizácie. Interiér budovy je veľmi pôsobivý. Priestory na rozlohe vyše 1 080 m² získala advokátska obec od mesta v roku 1892 ako ocenenie za prínos pre vývoj práva v krajine. Priestory boli slávnostne otvorené ako oficiálne sídlo advokácie v roku 1896. Počas

druhej svetovej vojny bola budova vážne poškodená, ale napriek ťažkým povojnovým časom sa podarilo získať financie na rekonštrukciu, ktorá bola dokončená v roku 1947. (foto 2)

Logo

Logo Maďarskej advokátskej komory tvorí maďarský štátny znak s označením názvu komory v maďarskom a anglickom jazyku a s jeho skratkou. Štátny znak bol prijatý v roku 1990, následne sa stal súčasťou loga komory. Je identický so znakom Uhorska používaným pred rokom 1918. Znak v podobe zvisle poleného štítu tvorí sedemkrát červeno-strieborne delený štít (tzv. starý znak, spájaný od 13. storočia s rodom Arpádovcov) a strieborný dvojkríž vystupujúci zo zeleného trojvršia so zlatou korunou (tzv. nový znak, používaný od 15. storočia). Znak sa spája s vládou Mateja Korvína a Márie Terézie. **Logo Budapeštianskej advokátskej komory** tvorí biely paragraf na modrom štíte. (obr. 3)

4

Talár maďarských advokátov

Taláre právnických profesií v Maďarsku (po maďarsky takisto *talár*) sa líšia typom a farbou ozdoby na golieri. Sudcovia nosia talár s tmavoľalovou ozdobou, prokurátori s tmavočervenou a advokáti majú v rámci profesie jednotný model taláru s tmavozelenou ozdobou (foto 4). Podľa historikov bol v čase pred zánikom Uhorska na Slovensku používaný rovnaký talár. Bohužiaľ, ani napriek dlhoročným snahám žiadna z komôr dosiaľ nezískala kópiu uhorského nariadenia o talároch ani jeho vyobrazenie. Predpokladá sa, že tento talár sa používal na území Slovenska aj po rozpade Uhorska.

nia o talároch ani jeho vyobrazenie. Predpokladá sa, že tento talár sa používal na území Slovenska aj po rozpade Uhorska.

Štruktúra stavovskej organizácie a štatistiky

Štruktúra stavovskej organizácie advokácie v Maďarsku má niekoľko rovín.

Maďarská advokátska komora so sídlom v Budapešti zastrešuje organizáciu advokácie na národnej úrovni. Predsedníctvo Maďarskej advokátskej komory tvorí 25 osôb a plnia reprezentatívnu úlohu vo vzťahu k štátnym orgánom a realizujú dohľad nad župnými komorami. Maďarská advokátska komora prijíma základné stavovské predpisy a preskúmava uložené disciplinárne opatrenia.

Zároveň (a primárne) je samospráva advokácie na území Maďarska rozdelená na regióny zodpovedajúce územiu žúp, resp. príslušnosti župných súdov, pričom **župné advokátske komory sú členmi národnej Maďarskej advokátskej komory**. Budapešťianska advokátska komora a 19 župných advokátskych komôr vedú zoznam advokátov a predstavujú prvú disciplinárnu inštanciu, majú reprezentačné a administratívne kompetencie, nezávislý rozpočet, vlastné orgány (predsedníctvo, disciplinárny tribunál, výbor pre kon-

flikt záujmov, revíziu komisiu). Plenárne zasadnutie župných komôr ako členov národnej komory sa koná minimálne raz za rok alebo na žiadosť tretiny župných komôr. Snahy o zavedenie dvojitého členstva advokátov – aby boli členmi župnej a zároveň národnej komory, sa nestretli s podporou župných komôr s výnimkou Budapešte.

Najväčšou komorou je Budapešťianska advokátska komora, ktorá združuje až 60 % maďarských advokátov, v súčasnosti viac ako 7 000. Má špecifické postavenie, keďže nejde o župnú ani národnú komoru. Vedenie Budapešťianskej a Maďarskej advokátskej komory úzko spolupracuje.

Zaujímavosťou je, že najmenej početná župná advokátska komora má len 70 členov.

Profesijná skúška je spoločná pre advokátov aj notárov, členovia týchto profesií môžu preto vnútorne migrovať.

V roku 2014 sa uskutočnili voľby do orgánov 19 župných komôr a Budapešťianskej advokátskej komory, čo viedlo následne k čiastočnej obnove vedenia národnej komory. Na čelo Maďarskej advokátskej komory sa opäť postavil **Dr. János Bánáti (foto 5)**.

Za predsedu Budapešťianskej advokátskej komory bol vo februári 2014 opätovne zvolený **Dr. László Réti**, ktorý je vo funkcii od roku 2006. Voľby v Budapešti však spustili dva roky trvajúci spor, keďže boli spochybnené skupinou advokátov a potvrdiť ich legitímnosť musel až maďarský najvyšší súd (foto 6 – zľava: Dr. László Réti, predseda Budapešťianskej advokátskej komory, Dr. András Szecskay, podpredseda Maďarskej advokátskej komory a vedúci delegácie v CCBE, Péter Köves, podpredseda Maďarskej advokátskej komory, Dr. Péter S. Szabó, tajomník Budapešťianskej advokátskej komory).

Aktuálne úspechy a výzvy na domácej pôde

Od začiatku roka 2018 je v účinnosti nový maďarský zákon o advokácii č. LXXVIII z roku 2017, ktorý nahradil zákon z roku 1998. Výraznou zmenou prechádzajú aj stavovské predpisy. Znenie zákona bolo pripravené v spolupráci s predstaviteľmi Maďarskej advokátskej komory a Budapešťianskej advokátskej komory a je výsledkom početných vzájomných konzultácií s predkladateľom.

5

6

Nový zákon zavádza okrem iného možnosť udelenia členstva v advokátskej komore komerčným právnikom v prípade, že chcú zastupovať pred súdmi. Cieľom je teda čiastočné zjednotenie profesie a obmedzenie pokútnictva. V prípade komerčných právnikov totiž existovala legislatívna medzera a vo veľkej miere svoju činnosť vykonávali prostredníctvom osobitnej plnej moci, vďaka ktorej mohli zastupovať okrem svojho zamestnávateľa aj iné osoby. Túto prax nový zákon odstránil a v prípade, že ak majú záujem vystupovať pred súdmi, musia sa registrovať v advokátskej komore. Právnik zapísaný v komore môže byť zamestnaný maximálne dvomi zamestnávateľmi, platí nižší členský poplatok a nemôže voliť a byť volený do orgánov komôr.

Pred vstupom zákona do platnosti Maďarská advokátska komora nevedela odhadnúť mieru záujmu o členstvo a predpokladaný nárast počtu členov komory. Na konci januára sa registrovalo okolo 2000 nových členov, výrazná väčšina z nich pôsobí v Budapešti. Ku dnešnému dňu tak počet advokátov prekročil 15 000, hoci oficiálne štatiky Maďarská advokátska komora ešte nezverejnila.

Služby advokáta môže v Maďarsku poskytovať len fyzická osoba, nie spoločnosť. V reakcii na dopyt advokátskej obce bola umožnená nová forma spoločného výkonu advokácie – združenie advokátov založené na spoločnom znášaní nákladov bez formálneho spojenia do formy obchodnej spoločnosti. Prvýkrát zákon prináša úpravu postavenia právneho asistenta (*ügyvédasszisztens*) z dôvodu potreby asistencie pri službách spojených s elektronizáciou.

Zákon prináša posilnenie ochrany mlčanlivosti a okresanie povinnosti zverejňovať informácie advokátom pokiaľ ide o zákonom uloženú povinnosť voči príslušným orgánom a polícii. Ďalej osahuje detailnejšiu úpravu použitia elektronického podpisu, viac ochranných opatrení spojených s advokátskou úschovou a podrobnejšie pravidlá týkajúce sa povinností boja proti praniu špinavých peňazí a identifikácie klienta.

Predstavitelia maďarskej advokácie vyjadrili veľkú spokojnosť s úpravou etického rozmeru advokácie v novom zákone a implementáciou Etického kódexu pre európskych advokátov Rady advokátskych komôr Európy (CCBE).

Zákon navyše zaviedol povinné vzdelávanie advokátov. Teraz vedenie Maďarskej i regionálnych komôr stojí pred náročnou úlohou vybudovania nového systému vzdelávania advokátov. Majú čas do konca roka 2018.

Podobne ako advokáti na Slovensku, maďarskí advokáti si osvojujú nové civilnoprávne inštitúty a učia sa orientovať v nových právnych predpisoch, ktoré nahradili viac ako šesťdesiat rokov platné kódexy. Nový občiansky právny poriadok nadobudol účinnosť v roku 2014 a skúsenosti s jeho uplatňovaním viedli k prvej novelizácii v roku 2016. Zároveň bol prijatý nový občiansky súdny poriadok v roku 2016. Ten je účinný od januára 2018. Rovnako v januári nadobudol účinnosť nový Správny poriadok, hoci ten nahradil predpis platný len od roku 2004.

Ďalšou hlavnou výzvou maďarskej advokácie, podobne ako u nás, je digitalizácia a elektronizácia.

Maďarská advokátska komora a Budapešťianska advokátska komora v roku 2016 vydali v knižnej podobe súbor karikatúr od autora Józsefa Füzéra, ktorý humorne stvárňuje rôzne situácie zo sveta justície, advokácie a práva.

FÜZÉR, J.: **Ügyvédi nyersedék – The By-Products of a Lawyer.** Budapešť: 2016.

Nové civilné kódexy nadobudli účinnosť

Výklad práva

Čiastočný úspech vo veci

----- Poznačte si do kalendára -----

POZVÁNKA na tretie pohraničné stretnutie maďarsky hovoriacich advokátov 25. mája 2018 v Ostrihome

Slovenská advokátska komora, Maďarská advokátska komora, Budapeštianska advokátska komora,
a župné advokátske komory Győr-Moson-Sopron a Komárom-Esztergom

srdečne pozývajú

advokátov a advokátskych koncipientov na spoločné stretnutie, ktorého obsahom budú prednášky a diskusie na aktuálne témy súvisiace s cezhraničným poskytovaním právnych služieb na Slovensku a v Maďarsku.

Ide o v poradí tretie stretnutie, ktoré nadväzuje na úspešné podujatie organizované SAK v Štúrove (2012) a následne v Kúpeľoch Číž (2014). Tento rok sa bude konať po prvý raz na maďarskej pôde v pohraničnom meste Ostrihome.

Cieľom stretnutia je prostredníctvom odborných príspevkov a následnej diskusie vzájomne sa podeliť o informácie z oblasti aktuálneho legislatívneho vývoja, úpravy postavenia advokáta a voľného pohybu advokátov poskytujúcich právne služby cez hranice. Zároveň je podujatie príležitosťou na spoznanie kolegov a nadviazanie či posilnenie spolupráce medzi advokátmi. **Podujatie bude v maďarskom jazyku bez tlmočenia.**

Viac informácií o podujatí a podrobnosti ohľadom registrácie Vám ochotne poskytne odbor medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory. (Mgr. Michaela Chládeková, PhD. – 02/2014 227 44, chladekova@sak.sk)

Maďarská advokácia nie je aktívna na sociálnych sieťach. Aktuality a zaujímavosti sa však môžete dozvedieť prostredníctvom advokátskeho dvojmesačníka *Ügyvédek Lapja*, ktorý je dostupný aj on-line.

Aktívni na poli medzinárodných vzťahov

Maďarská advokátska komora a Budapeštianska advokátska komora sa spoločne aktívne zúčastňujú na podujatiach a činnosti medzinárodných organizácií združujúcich advokátov (CCBE, IBA, UIA, AIJA).

Hlavným motorom medzinárodných vzťahov maďarskej advokácie je Budapeštianska advokátska komora. Súčasný podpredseda Maďarskej advokátskej komory Péter Köves dosiahol úspech na poli medzinárodných vzťahov, keď sa v roku 2008 stal predsedom najvýznamnejšej organizácie hájacej záujmy advokátov Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). V súčasnosti je aktívny na pôde Medzinárodnej advokátskej komory a *European Lawyers Foundation*, ktorá má na starosti realizáciu rôznych projektov ako partner CCBE. Maďarská advokátska komora má svoju delegátku aj v Bruseli, kde sleduje aktivity CCBE a vývoj legislatívy Európskej únie.

Ako spolupracujeme

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory si po zvolení na Konferencii advokátov v roku 2010 ako jednu z priorít stanovilo rozvíjanie aktívnych vzťahov s partnerskými komorami, ku ktorým nepochybne patria Maďarská advokátska

komora a jednotlivé susediace župné komory, najmä s ohľadom na spoločné právne tradície a spoločné hranice.

Stretnutia advokátov na pohraničí

V júni 2014 sa v prostredí Kúpeľov Číž uskutočnilo stretnutie advokátov slovensko-maďarského pohraničia, ktoré nadviazalo na mimoriadne úspešné podujatie podobného druhu z roku 2012 v Štúrove.

Stretnutia boli zamerané na výmenu poznatkov a skúseností medzi slovenskými a maďarskými advokátmi a na budovanie cezhraničných kolegiálnych vzťahov. Pre odbornú verejnosť je neoceniteľnou pomocou, keď sa jej príslušníci navzájom osobne poznajú a v prípade potreby majú možnosť kontaktovať kolegu na druhej strane hraníc bezprostredne, priamo a neformálnym spôsobom. Na podujatí sa zúčastnili advokáti zo žúp Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Pest, z Budapešte a maďarsky hovoriaci advokáti z Bratislavského, Trnavského a Nitrianskeho kraja.

Regionálna spolupráca

Maďarská advokátska komora je naším partnerom na regionálnych fórach. Spája nás nielen spoločná hranica, ale aj kontinentálny typ advokácie s dôrazom na tradičný výkon povolania bez alternatívnych podnikateľských štruktúr a multidisciplinárnych združení.

Príkladom spoločnej platformy je výročné Stretnutie predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy. Toto podujatie na rotačnom princípe organizujú partnerské komory z Nemecka, Rakúska, Česka, Slovenska, Slovinska a Chorvátska. Zo stretnutí, ktoré sú zamerané na odbornú diskusiu na páľčivé témy advokácie v regióne, vždy vyplynú

oblasti spoločného záujmu a sú platformou na prijímanie spoločných stanovísk ďalej prezentovaných aj na iných medzinárodných fórach. V roku 2017 sa konalo v Budapešti, hosťiteľom bola práve Maďarská advokátska komora. (Správu sme priniesli v BSA č. 11/2017 na s. 68.)

Návšteva Budapeštianskej advokátskej komory a Národného archívu

S ohľadom na spoločnú históriu, nás spája i výskum histórie advokácie. Slovenská delegácia v spolupráci s predstaviteľmi maďarskej advokácie navštívila v roku 2011 archív Budapeštianskej advokátskej komory a Národný archív s cieľom urobiť výskum materiálov, ktoré boli v minulosti odsťahované z vtedajšej Košickej advokátskej komory a Bratislavskej advokátskej komory.

Voľný pohyb advokátov cez hranice – možnosti a limity poskytovania právnych služieb v Maďarsku

Advokát, ktorý má záujem poskytnúť dočasne a príležitostne svoje právne služby na území Maďarska, má **povinnosť informovať Maďarskú advokátsku komoru o svojom zámere najneskôr deň pred prvým úkonom, v prípade neodkladného úkonu aj deň po prvom úkone**. Zároveň musí mať

k dispozícii písomnú žiadosť (obsahujúcu meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum a miesto narodenia, adresu na doručovanie v členskom štáte, názov komory, v ktorej je vedný, registračné číslo advokáta, profesijné označenie štátu registrácie) a úradný preklad potvrdenia o oprávnení vykonávať advokáciu na Slovensku nie starší ako tri mesiace spolu s overenou kópiou advokátskeho preukazu. Potvrdenie môže vyžiadať od hosťujúceho euroadvokáta župná komora podľa miesta poskytovania služieb.

V prípade povinného zastúpenia advokátom má hosťujúci euroadvokát povinnosť uzavrieť zmluvu so spolupracujúcim advokátom zapísaným v zozname advokátov v Maďarsku. Maďarská advokátska komora zapíše žiadateľa do zoznamu európskych hosťujúcich advokátov automaticky na obdobie jedného roka. Tento zoznam je verejne dostupný.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Odbor medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály tajomníkovi Budapeštianskej advokátskej komory Dr. Pétrovi S. Szabóovi a podpredsedovi Maďarskej advokátskej komory Dr. Andrásovi Szecskayovi. Vďaka patrí aj autorovi karikatúr Józsefovi Füzérov

Advokátska stáž v Paríži 2018

Stage international - Barreau de Paris

Parížska advokátska komora (*l'Ordre des Avocats de Paris*) ponúka slovenským advokátom **dve miesta** v rámci medzinárodnej stáže pre mladých zahraničných advokátov, ktorí hovoria plynulo po francúzsky a majú záujem o získanie praktických skúseností s francúzskym právnym systémom.

Dvojmesačná stáž prebiehajúca v októbri a novembri 2018 je rozdelená na dve časti.

■ **Študijná časť** sa bude konať v *l'Ecole de Formation du Barreau* v podobe seminárov o francúzskom súdnom konaní, o systéme francúzskej advokácie a o etike advokátskeho povolania;

■ **Praktická časť**, ktorú následne stážisti absolvujú v parížskych advokátskych kanceláriách.

Požiadavky na uchádzača o stáž

Medzinárodná stáž je určená advokátom a advokátkam do 40 rokov, vyžaduje sa výborná znalosť francúzskeho jazyka, vrátane znalosti francúzskej právnej terminológie. Advokát/ka musí mať poistenie.

Financovanie stáže

Študijná a praktická časť stáže je hradená Parížskou advokátskou komorou. Cestovné náklady, náklady na ubytovanie a stravu znáša účastník.

V prípade záujmu o stáž zašlite prosím Váš **štruktúrovaný životopis a motivačný list v slovenskom a francúzskom jazyku** na odbor medzinárodných vzťahov SAK pani Mgr. Michaela Chládekovej, PhD. (chladekova@sak.sk). V životopise uveďte Vaše aktuálne kontaktné údaje, vrátane telefónneho čísla a e-mailu.

Uzávierka prihlášok je 9. mája 2018.

Umelá inteligencia a jej útok na sektor právnych služieb

Správa z Otvorenia súdneho roka 2018 v Miláne

*Leitmotívom tradičných zahraničných advokátskych konferencií a okrúhlych stolov je v poslednom čase problematika, ktorá spôsobuje u niektorých zimomriavky strachu, u iných nadšenia – umelá inteligencia a jej dopad na výkon advokácie. Debaty pre laikov možno vyznievajú ako recenzie diel Isaaca Asimova, Alfreda Bestera či niektorého z dielov Star Treku. Tí, čo sa téme venujú po odbornej stránke tvrdia, že pred nástupom umelej inteligencie už niet úniku. **Naozaj, sme blízko doby, kedy väčšinu práce advokáta budú vykonávať androidi či inteligentné počítače?***

Medzinárodné a stavovské organizácie sa v poslednom období snažili túto otázku spracovať a s vervou sa do toho pustili, každá svojím spôsobom.

Medzinárodná advokátska komora (IBA) vydala v apríli 2017 štúdiu s názvom *Umelá inteligencia a robotika a ich vplyv na pracovné prostredie (IBA Global Employment Institute: Artificial Intelligence and Robotics and Their Impact on the Workplace)*.

Medzinárodná asociácia mladých advokátov (AIJA) podnikla prieskum medzi svojimi členmi a pripravila prehľad sumarizujúci získané reakcie. Výsledky sú dostupné na <https://indd.adobe.com/view/907946b6-84e1-4dae-812f-87d41cb36721> (dňa 16. 2. 2018). Dáta boli zozbierané počas 55. výročného kongresu v auguste 2017 v Tokiu, ktorý bol zameraný práve na tému *Umelá inteligencia, technológie a inovácie*.

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) venovala technológiám a inováciám svoju dosiaľ najväčšiu konferenciu v roku 2016 v Paríži a vydala z nej e-knihu.

Medzinárodná únia advokátov (UIA) si zvolila za tému výročného kongresu *Advokátska prax v digitálnej ére*.

Všetky organizácie majú pracovné skupiny mapujúce budúcnosť advokácie.

Minimálne raz za deň sa k nám v správach dostane informácia o vývoji umelej inteligencie, ktorá je nielen stále bližšie k ľudskému mysleniu, ale dokonca ľudí v súťaži prekonáva, či už ide o šachovú partiu alebo prediktívnu justíciu. Svet práva a justície sa preto zamýšľa sám nad sebou, snaží sa uchopiť vlastné postavenie a odpovedať na otázku, ktoré aspekty treba prebudovať a ktoré zachovať. Je umelá inteligencia (ďalej len „UI“) pomoc alebo konkurencia advokáta?

Medzinárodná asociácia mladých advokátov (AIJA) zvykne ústami svojich predstaviteľov tvrdiť, že najväčšou hrozbou pre advokátov sú advokáti sami. Najmä ich odpor voči inováciám. Na druhej strane sa nemožno čudovať tomu, že advokát v stredných rokoch, ktorý počas svojej koncipientskej praxe nepoužíval ani počítač, nemá vôľu riešiť dopady najnovšieho vývoja technológie. Štvrtá priemyselná revolúcia nastupuje príliš rýchlo v čase keď väčšina advokátov nemá vyriešené ani svoje základné softwarové potreby. Hoci nikto netvrdí, že v blízkej dobe stroje celkom nahradia advokátov, väčšinu záverov možno zhrnúť známou vetičkou fiktívnej mimozemskej skupiny kybernetických organizmov: „Odpor je márný!“ Treba sa zamerať na otázku, aké budú zákony robotiky nášho sveta.

Aj na **Otvorení súdneho roka 2018 v Miláne** sa téma konferencie niesla v podobnom duchu: *Umelá inteligencia: nové výzvy, nové práva – technológie budúcnosti, premeny spoločnosti, budúcnosť advokácie*. Advokáti z európskych krajín a USA hľadali odpovede na otázky či je treba upraviť stavovské predpisy, ako sa bude riešiť otázka zodpovednosti UI a do akej miery sa má advokát stať informatikom. Ako príklad sa v diskusii objavili automobily s bezpilotnou technológiou, uplatnenie si peňažných nárokov systémom využívajúcim umelú inteligenciu či nakupovanie prostredníctvom rozpoznávania tváre cez Amazon. Využitie umelej inteligencie zatiaľ dominuje v štátoch s tradíciou common law, no preniká aj do kolísk kontinentálneho práva.

Advokátka Camilla Mantelli, členka Stanfordského centra pre právnú informatiku, poskytla zopár čísiel z oblasti vývoja LegalTech: 1 665 oficiálne registrovaných spoločností vyvíjajúcich produkty LegalTech, 430 miliónov dolárov investovaných do vývoja v posledných dvoch rokoch. V globálnom kontexte malé čísla, v kontexte právneho sektora až také

malé nie sú. Väčšinou sa produkty zameriavajú na problematiku riadenia zmlúv, riadenia právnej praxe, riadenia v oblasti duševného vlastníctva. V Taliansku dnes startupy z oblasti LegalTech tvoria menej ako 0,1% . Na druhej strane ich výsledky nie sú zlé a na trhu sa udržali už niekoľko rokov. Zakladatelia sú z 50% právnici, väčšinou s právnikmi spolupracujú až vo fáze realizácie.

Uznávaný milánsky sudca Dr. Santosuosso na úvod ponúkol úvahu k téme nástupu inteligentných technológií do súdnictva. Treba si podľa neho v prvom rade položiť otázku, čo je právo – heterogénny, viacvrstvový, neúnavný kolos, ktorý sústavne produkuje 193 štátov sveta v podobe nespočetných predpisov a rozhodnutí. Je to ľudský produkt. Je to človek, kto zadáva dáta, ktoré sú neskôr analyzované strojmi. Nie sme zatiaľ v etape, kedy nám počítač pomáha overiť právne hypotézy alebo formulovať právne argumenty, hoci niektorí odborníci tvrdia, že to raz možné bude. Sme v etape, kedy treba poznať definíciu algoritmu a uvedomiť si silu manipulácie netransparentných algoritmov.

Zaujímavá diskusia sa točila okolo otázky zodpovednosti. Kto nesie zodpovednosť za výsledky aktivity programu, ktorý sa dokáže samovzdelávať? Ako uchopiť objektívnu zodpovednosť, zodpovednosť výrobcu, prevádzkovateľa, vlastníka či používateľa, zodpovednosť za riziko? Profesorka a advokátka Giusella Finoschiato z Bolognskej univerzity upozornila na uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. februára 2017 s odporúčaniami pre Komisiu k normám občianskeho práva v oblasti robotiky (2015/2103(INL)). Samozdelávanie strojov je v kybernetike spojené z pojmom *čierna skrinka* – teda ide o jav, ktorý produkuje nejaké výstupy, zatiaľ čo nemáme presnú znalosť procesu jeho vnútorného fungovania. Otvára sa tak nový rozmer zodpovednosti generovanej vlastnou činnosťou nesúcou prvok nepredvídateľnosti.

Je otázne do akej miery možno aplikovať staré normy na nové fenomény a do akej miery sa majú vytvárať nové koncepty akým je napríklad právna subjektivita robotov. Podľa Európskeho parlamentu „ľudstvo stojí na prahu éry, keď čoraz sofistikovanejšie roboty, softvérové roboty (tzv. boty), androidi a ďalšie formy umelej inteligencie sú zdá sa pripravené rozpútať novú priemyselnú revolúciu, ktorá sa pravdepodobne dotkne všetkých vrstiev spoločnosti, je nanajvýš dôležité, aby zákonodarca zvážil jej právne a etické dôsledky a vplyvy bez toho, aby bola obmedzená inovácia (...) vzhľadom na dosiahnutý stupeň vývoja robotiky a UI je vhodné začať s otázkami občianskoprávnej zodpovednosti“. Z uznesenia Európskeho parlamentu vyplýva, že zodpovednosť jednoznačne nesie človek-výrobca, no zároveň bol založený fond, do ktorého budú povinní prispievať výrobcovia robotov a v prípade škody spôsobenej robotom bez priameho spojenia s výrobcom bude spotrebiteľov nárok uspokojený z tohto fondu. Podobne nie je zodpovedaná otázka autorských práv vzťahujúcich sa na vytvor robota so samovzdelávacou schopnosťou. V prípade poviedky *Dvestoročný človek* od Asimova išlo v podobnom prípade o vadný produkt, „náhodu v mozgových dráhach robota“. V realite o niečo podobné tvorcovia usilujú, čo dosvedčuje aj prípad čínskeho robota skladajúceho básne.

Umelá inteligencia rastie úmerne s množstvom dostupných dát. Čím viac údajov zverejníme a sprístupníme, tým viac sa zvýši predvídateľnosť UI. Advokát Giuseppe Vaciego poukázal na pokrok vo vývoji portálu elektronickej justície Európskej únie (E-JUSTICE) a tiež na fungovanie informačného systému Úradu pre publikácie EÚ, ktorý je zodpovedný za zverejňovanie a šírenie úradných publikácií a bibliografických zdrojov vytvorených inštitúciami EÚ. Z diskusie ako jeden najzásadnejší aspektov problematiky UI vyplynulo

používanie algoritmov, ich právna úprava a dopad na etické súvislosti. Podľa článku 22 GDPR „dotknutá osoba má právo na to, aby sa na ňu nevzťahovalo rozhodnutie, ktoré je založené výlučne na automatizovanom spracúvaní, vrátane profilovania, a ktoré má právne účinky, ktoré sa jej týkajú alebo ju podobne významne ovplyvňujú“. Ide o jeden z krokov na ceste k posilneniu transparentnosti samovzdelávacích algoritmov. Úrady na ochranu osobných údajov majú za úlohu určiť, na koho a na čo sa článok vzťahuje, no všeobecné ustanovenia GDPR sú aplikovateľné na všetky automatizované rozhodovacie procesy.

Silicon Valey je dnes známe ako nová Rímska ríša. Technológie sú okolo nás (napr. kamery, monitory), technológie sú medzi nami (telefóny, mobily), technológie sú v nás (napr. kardiostimulátor použitý ako dôkaz v súdom konaní proti obvinenému). Existujú nové odvetvia ako kybernetická bezpečnosť či digitálna forenzná analýza. Bývalá predsedníčka AIJA Orsolya Gorgenyi predstavila účastníkom *European Legal Tech Association (ELTA)* – združenie, ktoré si kladie za cieľ vytvoriť platformu advokátov, advokátskych kancelárií, spoločností a startupov venujúcich sa technológiám v oblasti práva.

Predseda AIJA Wiebe de Vries však vyjadril obavu, že keď budú počítače schopné zastúpiť prácu právnych asistentov a koncipientov, mladý právnik nebude môcť získať dostatočné skúsenosti pre budúcu prácu advokáta. Na druhej strane, podľa záverov správy Clio dnešný advokát prežije maximálne tri hodiny vyúčtovateľnou prácou, zvyšok je administratíva a zhaňanie klientov. Ak nové technológie môžu pomôcť advokátovi zamerať sa viac na výkon odbornej práce, ide nepochybne o lákavú predstavu.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta. Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia československej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur. V prípade záujmu o kúpu knihy kontaktujte: tracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

DÁVAME DO POZORNOSTI...

E-JUSTICE:

Európsky portál elektronickej justície (1. časť) Obchodné registre, konkurzné registre a katastre

Európsky portál elektronickej justície si kladie za cieľ uľahčiť život občanom tým, že poskytuje informácie o právnych systémoch v celej EÚ, a to v 23 jazykoch.

Do budúca má ísť o centrálné elektronické miesto pre oblasť justície v EÚ.

Do akej miery môže portál podať pomocnú ruku advokátom?

V jednotlivých číslach Bulletinu slovenskej advokácie v roku 2018 v krátkosti predstavujeme okruhy, ktoré portál elektronickej justície pokrýva:

obchodné registre, konkurzné registre a katastre, rodinné veci, dedenie, peňažné pohľadávky, súdne konania, podania na súd, práva obetí a obžalovaných, právne predpisy a judikatúra, odborná príprava a profesionálne siete.

Národné špecifiká v krajinách EÚ – podrobnosti fungovania

Obchodné registre, katastre nehnuteľností a registre insolventnosti v Európe poskytujú rôzne služby, ktoré sa môžu v jednotlivých členských štátoch Európskej únie líšiť. Na portáli nájdete informácie o špecifikách daných vnútroštátnym právom v každom členskom štáte EÚ. Informačný list obsahuje prepojenie na webové sídlo, priblíženie organizačnej štruktúry, informáciu o tom, v akých jazykoch sú údaje dostupné, či je prístup do registra poplatný, objasnenie spôsobu a funkcií vyhľadávania, spoľahlivosť dostupných dokumentov a pod.

Služba „Nájdí spoločnosť“

Od júna 2017 sú obchodné registre všetkých krajín EÚ vzájomne prepojené a možno v nich vyhľadávať. Služba *Nájdí spoločnosť* poskytuje prístup k informáciám o spoločnostiach z vnútroštátnych obchodných registrov. V súlade so smernicou 2012/17/EÚ táto služba pokrýva obchodné registre všetkých krajín EÚ, Islandu, Lichtenštajnska a Nórska. Ak chcete získať informácie a/alebo dokumenty z registrov, ktoré zatiaľ nie sú súčasťou služby *Nájdí spoločnosť*, prejdite do *Všeobecnej informácie a podmienky*, kde nájdete odkazy na príslušné vnútroštátne registre.

Vyhľadávanie nesolventných podnikov v Európskej únii

Služba umožňuje vyhľadávať platobne neschopné subjekty – či už fyzické alebo právnické osoby – v zúčastnených krajinách EÚ. Táto služba momentálne nezastrešuje všetky člen-

ské štáty EÚ. K náprave by malo dôjsť do polovice roka 2019, čo je konečný termín stanovený v revidovanom nariadení o insolvenčnom konaní ako termín na vytvorenie prepojenia národných insolvenčných registrov v rámci celej EÚ prostredníctvom Európskeho portálu elektronickej justície. Tento budúci systém prepojení bude v jednotnej forme obsahovať vopred určený súbor informácií („povinné informácie“) o insolvenčných konaniach bez ohľadu na to, kde v EÚ boli začaté. Službu poskytuje Európska komisia zatiaľ v spolupráci so zúčastnenými členskými štátmi: Česká republika, Nemecko, Estónsko, Taliansko, Lotyšsko, Holandsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko.

Kataster nehnuteľností na úrovni EÚ

Služba EULIS (Európsky pozemkový informačný servis) je on-line portál, ktorý umožňuje prístup do katastrov nehnuteľností v celej Európe. V súčasnosti poskytujú v rámci siete EULIS informácie o pozemkoch a nehnuteľnostiach na svojom území katastre nehnuteľností piatich členských štátov EÚ. Ďalších desať členských štátov sa nachádza v rôznych štádiách prípravy na pripojenie k službe EULIS. V súčasnosti však nie je portál prístupný, nakoľko prebieha jeho prebudovanie.

Odporúčame vyskúšať aj službu Katastre nehnuteľností v členských štátoch, pretože služby sa v jednotlivých členských štátoch EÚ môžu líšiť. Po zvolení konkrétneho členského štátu sa zobrazia podrobnejšie informácie o katastri nehnuteľností na vnútroštátnej úrovni (najmä, aké informácie obsahuje, či je prístup bezplatný, ako v katastri vyhľadávať).

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
JUDr. Michal Rampásek

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Porušenie povinnosti advokáta konať vo veci klienta a vydanie rozsudku pre uznanie

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát ako zástupca klienta nepodá v jeho právnej veci vyjadrenie súdu a spôsobí tak vydanie rozsudku pre uznanie a klienta neinformuje o neúspešnom odvolacom konaní.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 25. novembra 2011, sp. zn. K 84/2011¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2 a § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo mu ako právnemu zástupcovi žalovanej H. D. v konaní vedenom na okresnom súde bolo dňa 29. 6. 2009 doručené uznesenie tohto súdu z 22. 6. 2009, ktorým bolo sťažovateľke uložené, aby sa v lehote 30 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia písomne vyjadrila vo veci samej k žalobe, o tejto výzve H. D. neinformoval a sám vyjadrenie k žalobe nepodal, v dôsledku čoho súd vydal dňa 5. 8. 2009 rozsudok pre uznanie, ktorým H. D. uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 100 000 Kč s príslušenstvom a na náhrade trov konania čiastku 35 654 Kč, a to všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, pričom H. D. neinformoval ani o tom, že proti tomuto rozsudku podal odvolanie, že ho krajský súd vyznamenal o termíne pojednávania nariadenom na deň 9. 6. 2010, že podaním z 8. 6. 2010 požiadal o odročenie tohto pojednávania, že jeho žiadosti nebolo vyhovené a že mu

bol doručený rozsudok odvolacieho súdu zo dňa 9. 6. 2010, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený a stal sa vykonateľným, v dôsledku čoho H. D. nespĺnila súdom uložené povinnosti, takže protistrana sa ich splnenie domáhala prostredníctvom exekúcie,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 10 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal na disciplinárne obvineného advokáta disciplinárnu žalobu pre skutok opísaný vo výroku tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k meritu veci zo dňa 25. 7. 2011 sa vyjadril tak, že disciplinárna žaloba je z časti dôvodná, avšak vyslovil nesúhlas s niektorými závermi disciplinárneho žalobcu. Disciplinárne obvinený najmä poukázal na skutočnosť, že o všetkých procesných úkonoch priebežne informoval pána M. N., druhá sťažovateľky H. D. Pána M. N. poznal veľa rokov a mal za to, že ten sťažovateľku o priebehu sporu informuje. Vo svojom vyjadrení sa ďalej disciplinárne obvinený podrobne vyjadril k spôsobu podávania informácií p. M. N., nie však jeho klientke H. D., a to o jednotlivých úkonoch voči súdu. V závere svojho vyjadrenia priznal, že sťažovateľku neinformoval o uznesení súdu prvého stupňa z 29. 6. 2009, vyjadrenie k žalobe v lehote

nepodal a teda došlo k vydaniu rozsudku pre uznanie, a to tunajším súdom dňa 5. 8. 2009. Poukázal na skutočnosť, že proti tomuto rozsudku podal v lehote odvolanie. Na pojednávanie odvolacieho súdu sa nedostavil, pretože mal za to, že sa riadne ospravedlnil prostredníctvom zamestnankyne kancelárie, ktorá mala súdu doručiť ospravedlnenie z pojednávania dňa 9. 6. 2010 na krajskom súde. Mal za to, že jeho žiadosti bolo vyhovené a sám túto skutočnosť neprevertil a na pojednávanie sa nedostavil.

Disciplinárne obvinený si nebol vedomý skutočnosti, že rozsudok krajského súdu sa stal vykonateľným, čo zistil až na základe oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky, potom, čo na majetok H. D. bola podaná exekúcia. Na pojednávaní disciplinárneho senátu priznal svoje profesijné pochybenia. Bol si plne vedomý právnych následkov svojej nečinnosti pri poskytovaní právnej služby sťažovateľke H. D., teda svojho profesijného zlyhania. Bol si vedomý, že poniesie následky a na pojednávaní oznámil, že je pripravený niesť disciplinárnu zodpovednosť.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní zistil, že skutok popísaný v disciplinárnej žalobe sa stal, pretože disciplinárne obvinený 17. 9. 2007 prevzal na základe udelenej plnej moci právne zastúpenie sťažovateľky vo veci sporu o zaplatení sumy 100 000 Kč s príslušenstvom. Disciplinárny senát mal za to, že disciplinárne obvinený od začiatku neposkytoval klientke právnu pomoc náležitým spôsobom. Z listinných dôkazov bolo úplne nepochybné a disciplinárny senát mal za preukázané, že obvinený sťažovateľku neinformoval o doručení uznesenia okresného súdu z 22. 6. 2009, v stanovenej lehote sa nevyjadril a tým dal príčinu k vynešeniu rozsudku pre uznanie zo dňa 5. 8. 2009. Je pravda, že disciplinárne obvinený podal proti tomuto rozsudku v lehote odvolanie. Takto včas podaným odvolaním umožnil pokračovanie v súdnom spore. Ďalšie jeho konanie však vykazuje v rámci poskytovania právnej pomoci úplne jednoznačné profesijné zlyhanie, a to, keď nezabezpečil právne zastúpenie na nariadenom pojednávaní na krajskom súde dňa 9. 6. 2010. Jeho neúčast na tomto pojednávaní viedla k vydaniu rozsudku, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu, teda uloženie povinnosti zaplatiť sumu 100 000 Kč s príslušenstvom a nahradenie trov konania na ťarchu klientky.

Obhajoba disciplinárne obvineného spočívala v tom, že sa prostredníctvom zamestnanca advokátskej kancelárie snažil doručiť podanie súdu dňa 8. 6. 2010 a požiadať o odročenie pojednávania. Túto skutočnosť však vierohodne nepreukázal, pretože žiadosť o odročenie pojednávania súdu nebola pravdepodobne doručená, disciplinárne obvinený nepredložil žiadny doklad osvedčujúci riadne ospravedlnenie z tohto pojednávania. Svojím konaním, resp. nečinnosťou dostal klientku do situácie, keď nemohla prostredníctvom svojho právneho zástupcu riadne a včas uplatňovať svoje nároky a domôcť sa spravodlivého prejednaní veci súdnou cestou na pojednávaní. Disciplinárny senát ďalej dospel k záveru, že obhajoba disciplinárne obvineného, podľa ktorej komunikoval iba s priateľom sťažovateľky pánom N., taktiež neobstojí.

Hoci možno uveriť, že pán N. bol dlhoročný priateľ disciplinárne obvineného, nebol v tomto prípade jeho klientom, a teda všetky záväzky mal plniť vo vzťahu ku klientke H. D. Disciplinárne obvinený nepredložil žiadnu písomnú ani inú komunikáciu medzi ním a klientkou a na jeho ťarchu ide aj tá skutočnosť, že o rozhodnutí krajského súdu zo dňa 9. 6. 2010 nemal žiadnu vedomosť, o výsledku konania sa neinformoval a tým umožnil, aby rozsudok sa stal právoplatným a vykonateľným voči jeho klientke dňa 6. 8. 2010. Týmto jeho profesijným zlyhaním vznikla klientke finančná ujma, spočívajúca v uložení zaplatenia sumy 100 000 Kč s príslušenstvom a trov konania.

Na základe vykonaných dôkazov, vyjadrení disciplinárne obvineného i jeho výpovede pred disciplinárnym senátom, tento dospel k názoru, že došlo jednoznačne k porušeniu povinnosti chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta. Disciplinárne obvinený sa neriadil pokynmi svojej klientky, a teda nemohol využiť a ani nevyužil všetky zákonné prostriedky v záujme klienta. Disciplinárne obvinený v tomto prípade vystupoval nie ako právny zástupca sťažovateľky H. D., ale ako právny zástupca, ktorý skladá svoje účty pánovi N., druhovi sťažovateľky, ku ktorému ho neviazal žiadny zmluvný vzťah. Disciplinárne obvinený pochybil najmä tým, že dostatočným spôsobom nezabezpečil riadne ospravedlnenie z pojednávania na krajskom súde dňa 9. 6. 2010, nedoložil riadne ospravedlnenie z tohto pojednávania a nezaujímal sa o výsledok sporu. Jeho profesijným pochybením vznikla majetková ujma sťažovateľke H. D., ktorá od neho požaduje náhradu škody v občianskoprávnom konaní. Disciplinárny senát pri rozhodovaní o druhu a výške disciplinárneho opatrenia vychádzal aj zo skutočnosti, že u disciplinárne obvineného išlo o prvé profesijné zlyhanie a disciplinárne obvinený je si vedomý svojej zodpovednosti a najmä následkov, ktoré si nad rámec disciplinárneho rozhodnutia poniesie. Disciplinárny senát sa zoznámil so všetkými listinnými dôkazmi, uvedenými v zápisnici o pojednávaní.

Za tejto situácie nemal disciplinárny senát pochybnosti o existencii skutku kladeného disciplinárne obvinenému za vinu. Disciplinárny senát mal za preukázané, že sťažnosť na činnosť disciplinárne obvineného bola podaná oprávnenne. Počas konania a najmä z listinných dôkazov disciplinárny senát dospel k názoru, že disciplinárne obvinený neposkytoval riadne právnu pomoc a najmä svojou nečinnosťou zapríčinil majetkovú ujmu sťažovateľke, spočívajúcu v jej povinnosti zaplatiť 100 000 Kč s príslušenstvom a trovy konania. Svojím profesijným zlyhaním sťažovateľke H. D. neumožnil, aby sa riadnym spôsobom domáhala svojich práv, neuskutočnilo sa žiadne súdne konanie, ktoré by umožnilo sťažovateľke H. D. prostredníctvom svojho právnikovi vyvrátiť oprávnenosť žaloby. Neobstojí ani postup disciplinárne obvineného pri spôsobe vybavovania žiadosti o ospravedlnenie z pojednávania a o jeho odročenie. V jeho neprospech je aj skutočnosť, že nedoložil v priebehu celého konania ospravedlnenie z pojednávania na krajskom súde, ktoré sa konalo dňa 9. 6. 2010.

Pri úvahe o disciplinárnom opatrení však disciplinárny senát prihliadol na to, že disciplinárne obvinený si je vedomý

svojho profesionálneho zlyhania a v ďalšom občianskoprávnom konaní si ponese ďalšie následky spojené s vymáhaním náhrady škody zo strany sťažovateľky H. D. Preto disciplinárny senát vyslovil, že sa disciplinárne obvinený dopustil disciplinárneho previnenia, a za toto previnenie mu uložil pokutu vo výške 10 000 Kč.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámka

- 1 Preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokácie – Sbírnica kárných rozhodnutí České advokátní komory 2012 – 2013** (zvláštní číslo/srpen 2014). ČAK, Praha 2014, s. 15 – 17.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 1-2/2018 českého *Bulletinu advokacie*

JUDr. Vladimír Jirousek, advokát a predseda predstavenstva Českej advokátskej komory sa vo svojom **úvodníku** *Co nás čeká a zřejmě nemine* venuje plánu činnosti predstavenstva a celej ČAK na rok 2018.

V rámci **Aktualít** informuje JUDr. Petr Toman, LL.M., náhradník predstavenstva ČAK, o veľkej reforme poradných orgánov ČAK. Predstavenstvo odvolalo všetkých predsedov a podpredsedov výborov a sekcií a vymenovalo nových. Noví členovia orgánov boli následne volení. Zriadili sa aj nové sekcie, niektoré doterajšie sekcie boli zrušené a ich činnosť prenesená pod iné poradné orgány. Rubrika sa ďalej venuje 13. ročníku galavečera Právnik roku, ktorý sa konal 26. januára v Brne. Predstavuje víťazov ročníka 2017 celkovo v siedmich odborných a troch špeciálnych kategóriách. Do Právnicekej siene slávy v tomto roku, ako trinásty ocenený, vstúpil významný Brniansky advokát JUDr. Jiří Machourek, ktorý bol obhajcom disidentov a odporcov režimu, predovšetkým signatárov Charty 77. Na slávnostnom galavečere bola po prvý raz udelená aj cena Václava Mandáka (pomenovaná po dlhoročnom šéfredaktorovi *Bulletinu advokacie*) za najlepší publikovaný odborný článok v *Bulletine advokacie*. Laureátom ceny sa stal doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D., za príspevok *Právo na zachování důvěrné komunikace mezi advokátem a jeho klientem*.

Časť **Z judikatúry** obsahuje Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 30. 8. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1866/2016-400, k odmene člena štatutárneho orgánu, z ktorého vyplýva, že *aj pri splne-*

ní zákonných podmienok na priznanie obvyklej odmeny člena štatutárneho orgánu spoločnosti za výkon funkcie je potrebné skúmať okolnosti, či v konkrétnom prípade nebol nárok na odmenu uplatnený v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Ak by sa to preukázalo, takému nároku nie je možné poskytnúť právnu ochranu a nárok nie je možné priznať. Ďalej prináša Nález Ústavného súdu ČR z 18. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 1298/17, k otázke splnenia podmienok pre vydanie rozsudku pre uznanie, judikuje, že vydanie rozsudku pre uznanie musí byť viazané na riadne a nepochybné naplnenie zákonných podmienok podľa § 153a o. s. ř. To konkrétne znamená, že *pri posudzovaní vyjadrenia na kvalifikovanú výzvu je možné dospieť k záveru, že je nedostatočné len v tom prípade, ak nie sú o tom žiadne pochybnosti, resp. o tom, že sa žalovaný nehodlá riadne brániť (t. j. i bez obštrukcií) nároku uplatnenému žalobou. Pri vydávaní rozsudku pre uznanie totiž treba mať na zreteli, že ide o inštitút založený na právnej fikcii a podstatne redukuje možnosť uplatnenia procesných práv žalovaného.* Časť ďalej obsahuje Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR z 29. 8. 2017, sp. zn. 5 As 154/2016, k prerušeniu plynutia lehoty na podanie návrhu na začatie konania pri podaní žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní pred správnym súdom, podľa ktorého, *ak účastník požiadava iba o oslobodenie od súdnych poplatkov, preruší sa beh lehoty na podanie návrhu na začatie konania i v prípade, že bola žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov podaná po podaní návrhu na začatie konania; stanovisko generálneho advokáta Súdneho dvora EÚ z 5. 12. 2017, vo veci C-451/16, M. B. proti Secretary of State for Work and Pensions k otázkam súvisiacim so zmenou pohlavia, v ktorom generálny advokát M. Bobek považuje za protiprávnu požiadavku vnútroštátneho práva, podľa ktorej osoba, ktorá podstúpila zmenu pohlavia, nesmie byť v manželskom zväzku, aby jej vznikol nárok na štátny starobný dôchodok. Táto požiadavka je nezlučiteľná so smernicou EÚ o rovnakom zaobchádzaní pre mužov a ženy; rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. 3. 2016 č. 41069/12 vo veci *Tabbane proti Švajčiarsku* k zmluvnému vzdaniu sa práva, podľa ktorého zmluvné vzdanie sa práva na odvolanie sa k všeobecnému súdu do rozhodcovského rozsudku, ktoré je urobené slobodne a výslovne, nie je porušením práva na prístup k súdu garantovaného čl. 6 ods. 1.*

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Prohlídka u advokátů. § 85b trestního řádu* (V. Hřebíček), *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář* (J. Jelínková, M. Tuháček), *Závazky z právních jednání podle občanského zákoníku. Komentář* (Z. Pražák, J. Fiala, J. Handlar a kol.), *Průvodce uzavíráním smluv* (D. Ondrejová), *Římské právo v občanském zákoníku. Komentář a prameny. Věcná práva* (M. Skřejpek, P. Bělovský, J. Šejdl, D. Falada), *Příběhy právních pojmů* (P. Holländer).

Časť **Z advokacie** obsahuje upozornenie na aktuálnu problematiku ustanovenia advokáta hmotnoprávnym opatrovníkom v civilnom súdnom konaní, článok na tému postupu pri riešení škodových udalostí advokátov a predstavenie spolku Unie obhájců. Časť obrahuje aj rozhodnutie kárneho

senátu kárnej komisie ČAK z 17. 2. 2017, sp. zn. K 100/2016, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát vystaví potvrdenku o prijatí zálohy, ktorú však neprijal.

Časť **Z Evropy** obsahuje plné znenie stanoviska CCBE k povinnostiam mlčanlivosti advokáta. Rada Európskych advokátskych komôr (CCBE) v auguste 2017 schválila stanovisko, ktoré vzišlo z početných upozornení členov i nečlenov CCBE na snahu o legislatívne prelomenie alebo priame zásahy a porušenia povinnosti mlčanlivosti a advokátskeho tajomstva zo strany verejných orgánov, teda tých základných princípov, ktoré sú základom spolupráce medzi advokátom a klientom.

V časti **Z právnické spoločnosti** sa *Bulletin advokacie* vracia k 13. ročníku celojuridickej súťaže *Právnik roku* a predstavuje laeátovcov ocenených v jednotlivých kategóriách.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

doc. JUDr. Petr Lavický, Ph.D.

prof. JUDr. Alena Winterová, CSC.

JUDr. Eva Dobrovolná, Ph.D., LL.M.

JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D.

Věcný záměr civilního řádu soudního z pohledu advokacie

Autori článku sú aj autormi vecného zámeru, ktorý zverejnilo Ministerstvo spravodlivosti ČR. Účelom príspevku je upozorniť predovšetkým na oblasti vecného zámeru, ktoré úzko súvisia s činnosťou advokáta v civilnom súdnom konaní a otvorí odbornú diskusiu na tieto témy.

doc. JUDr. Pavel Mates, Csc.

Úplně plná jurisdikce?

Príspevok sa venuje otázke, či v správnom konaní má správny súd plnú jurisdikciu na zisťovanie a vykonanie aj nových dôkazov, ktoré ešte neboli predložené v konaní pred správnym orgánom. Autor rozoberá uznesenie rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu ČR č. j. 10As 24/2015-71, v ktorom konštatovali, že dôkazné návrhy, ktoré boli uplatnené až pred súdom, aj napriek tomu, že mohli byť uplatnené už v správnom konaní, nemôžu byť pri súdnom prieskume a limine odmietnuté, ale musia byť preskúmané a v prípade, že nebudú v rámci voľného hodnotenia dôkazov pripustené, je potrebné to náležite zdôvodniť.

JUDr. Jakub Matocha

Příkazy k odposlechu

a jejich formálně-materiální posouzení

Autor sa vo svojom príspevku zaoberá príkazom na odpočúvanie a posúdeniu ich zákonnosti. Uvádza rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, ktorý na otázku, akým spôsobom posudzovať zákonnosť príkazov na odpočúvanie alebo záznam telekomunikačnej prevádzky, odpovedá jednoznačne, že je nutné naň prihliadať z materiálno-formálneho hľadiska, teda nielen prísne posudzovať formálne nedostatky, ale aj konkrétne „materiálne“ skutkové okolnosti, ktoré sú uvedené v odôvodnení príkazu. Teda prípadné formálne nedostatky

spočívajúce v absencii čiastočných požiadaviek v odôvodnení príkazu nespôsobia automaticky ich nezákonnosť.

doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.

Náhrada újmy způsobené náhodou

Autor predstavuje nové znenie ustanovenia o náhrade ujmy spôsobenej náhodou v občianskom zákonníku § 2 904: *Újmu způsobenou náhodou nahradí ten, kdo dal ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že poruší příkaz nebo poškodí zařízení, které má náhodilý újemě zabránit.* Venuje sa vysvetleniu pojmov *náhoda* a *vyššia moc* ako aj prehľadu genézy zákonnej úpravy.

doc. JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.,

Několik zamýšlení nad spotřebitelskou ochranou v kontextu nové judikatury

Autorka sa zamýšľa nad ochranou spotrebiteľa predovšetkým v kontexte novej judikatúry, ale aj právnej úpravy. Rozoberá viacero prípadov rozhodnutých súdmi v otázke zmluvnej pokuty v neprospech spotrebiteľa a úrokov z omeškania v inej ako zákonnej výške.

Mgr. Pavel Kandalec, Ph.D., LL.M.

Právo obviněného na nahližení do spisu – časový a věcný rozsah

Článok sa zaoberá otázkou prečo, kedy a v akom rozsahu existuje právo obvineného na nahliadanie do spisu v trestnom konaní a akým spôsobom ho môže obvinený vykonávať. Autor analyzuje aj zákonné ustanovenie, podľa ktorého je možné zo závažných dôvodov nahliadanie do spisu obhajobe odoprieť.

Mgr. Karin Pomaizlová, Mgr. Monika Fürstová, MBA

E-shopy a povinnost ochrany osobních údajů podle GDPR

Nariadenie EÚ o ochrane osobných údajov označované ako GDPR (General data Protection Regulation) nadobudne účinnosť od 25. 5. 2018. Aplikácii jeho ustanovení sa nevyhnú ani subjekty prevádzkujúce internetové obchody. Článok popisuje doterajšie povinnosti prevádzkovateľa e-shopu ako správcu osobných údajov a zároveň upozorňuje na zmeny, ktoré pre nich nastanú účinnosťou nariadenia GDPR.

JUDr. Lucie Madleňáková, Ph.D.

Náhrada za strátu na výdělku

po skončení pracovní neschopnosti – dvoukolejnost právní úpravy v o. z. a zák. práce

Autorka sa venuje právnej úprave náhrady ujmy na zdraví po tom, ako je ukončená práceneschopnosť poškodeného a ten následkom tejto ujmy má zníženú schopnosť vykonávať svoju prácu a dosahovať príjem. Zmyslom vyplácania renty je dorovnať poškodenému znížený príjem, ktorý dosahuje vplyvom následkov škodovej udalosti. V článku porovnáva právnu úpravu v novom Občianskom zákonníku a úpravu v Zákonníku práce, ktoré sa značne odlišujú a do nevýhodnej polohy stavajú poškodených, ktorí sú zamestnancami.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Advokát Vladimír Clementis (4. časť)

V decembri 2017 uplynulo od popravy Vladimíra Clementisa 65 rokov. Politikovi, advokátovi a spoluzakladateľovi davistického hnutia venoval svoj príspevok JUDr. Peter Kerecman na Konferencii o histórii advokácie, ktorá sa konala 3. novembra 2017 v Banskej Bystrici.

Clementis a Milo Urban – priateľstvo, kritika i veľkodušnosť

Clementisovu povahu vykresluje i jeho vzťah k spisovateľovi Milovi Urbanovi (1904 – 1982), ktorý sa s Davistami bližšie spoznal okolo roku 1925 a keď vydal román *Živý bič*, považovali ho takmer za svojho súputníka. Aj Urban spomína, že mu Davisti a Clementis „prirástli k srdcu“.⁸⁶ Clementis, ktorého *Živý bič* zaujal, sa zaslúžil o jeho vydanie v Nemecku a „kľiesnil mu cestu aj v Sovietskom zväze a Nórsku“.⁸⁷

Článok Mila Urbana *Pozor na šable*, pre ktorý bola na neho podaná obžaloba (Slovák č. 144 z 27. 6. 1929)

Neprekvapí, že keď sa zakrátko Urban musel prvý raz v živote postaviť pred súd, požiadal o pomoc práve Clementisa. Išlo o Urbanov antimilitaristický článok *Pozor na šable*, ktorý uverejnil v časopise *Slovák* v júni 1929.⁸⁸ Na prejavy militarizmu v tlači „vyšpikované hodnou dávkou šablíčiek, kanónov a podobných nebezpečných vecičiek“, ktorými akoby bola vojnová nálada umelo vyvolávaná, reagoval v článku tvrdením, že predsa „človek už prenikol k vyšším etickým hodnotám, ako je vlastenecká smrť v zákopoch (...) pochopil konečne, že oveľa čestnejšie, krajšie, morálnejšie je zomrieť so slučkou okolo krku na vrbe ako zbeh, dezertér, než ako mäsiar, v zúrivej zakálačke svojich spolublížnych“. Štátne zastupiteľstvo v Bratislave podalo na Urbana pre tieto vety obžalobu pre podnecovanie k vyhýbaniu sa vojenskej službe.

Urban spomína na doručenie obžaloby a stretnutie s Clementisom: „Na reku, tu máš, čo pes nechce!“, stírpol som. Bola to moja prvá obžaloba. Ešte nie som pred súdom, ba nevedel som si také niečo ani predstaviť. „Čo teraz? Kde zoberieš obhajcu, groše na obhajobu?“ Taký stírpnutý, náhodou som stretol Clementisa: „A tebe čo je?“ spýtal sa, vidiac, že nie som vo svojej koži. Reku to a to, priznal som sa skrúšene k celej svojej biede. Zasmial sa. „No neboj sa! Vysekáme ťa aj bez honoráru,“ povedal a bez okolkov prevzal moju obhajobu. Keď všetko dobre dopadlo vypytoval som sa ho na dôvod, no on sa iba usmieval.“⁸⁹

Keď sa Urban obrátil v tejto veci na Clementisa, ten bol osnovníkom Radomíra Kubu. Presvedčil princípála, aby vec prevzal. Vo veci však konal sám. Dosiahol Urbanovo oslobodenie.⁹⁰ Krajský súd v Bratislave v rozsudku v zhode s Clementisovou argumentáciou uviedol, že „obvinený konal len všeobecnú spisovateľskú kritiku proti vojne, nemal úmysel vyzývať, aby občania v konkrétnom prípade nekonali vojenskú službu a aby neplnili v prípade mobilizácie svoje povinnosti. (...) Tento článok je plamenný protest spisovateľa – pacifistu a smeruje proti propagátorom útočnej vojny, vyobrazuje nebezpečie vojny“. Štátny zástupca zahlásil odvolanie, neskôr od neho ustúpil.⁹¹

Keď v roku 1930 vydal Urban pokračovanie *Živého biča*, Clementis ocenil jeho angažovanosť.⁹² Urban, ktorý písal

často a rád i súdničky, zasa v *Slovákovi* v marci 1933 uverejnil správu o procese, v ktorom žaloval poslanec Králik, zastúpený Clementisom, pre urážku na cti krajinského prezidenta Országha. Súdnička vyšla s titulkom **Prezident Slovenskej krajiny Jozef Országh odsúdený pre urážku komunistu Králika.**⁹³ Podstatou veci bolo, že na zasadnutí krajinského zastupiteľstva po obvinení Komunistickej strany zo spôsobenia krviprelievania v Polomke poslanec Králik chcel reagovať, avšak prezident Országh mu slovo neudelil a na jeho adresu povedal: „Na jeho mieste skryl by sa ako kukiv do hory, veď na jeho tvári vidno odraz zavraždených slovenských bratov.“ Za tento výrok bol žalovaný. Priznal, že sporné slová povedal, no hájil sa tým, že mal informácie, podľa ktorých udalosti zavinili komunisti. Okresný sudca dr. Formánek uznal krajinského prezidenta vinným a uložil mu peňažný trest alebo 6 dní uzamčenia podmienene na jeden rok. Urban dodáva: „Obhajca Králikov dr. Clementis neuspokojil sa s rozsudkom a apeloval čo do výšky i čo do podmienčnosti trestu. Prípad bude teda ešte pokračovať na krajskom súde.“

Milo Urban od začiatku 30. rokov pracoval na pokračovaní svojej prvej románovej trilógie, na románe **V osídlach**, ktorý je inšpirovaný i košútskym procesom. Na pojednávaních Urban sedával a o jeho priebehu referoval v *Slovákovi*. Aj v románovom opise procese je pozornosť venovaná obhajcovi, aj v ňom prichádza nečakaný svedok.

Pohľad na účastníkov mierovej konferencie konanej v Paríži 29. 7. – 13. 10. 1946.

Vpravo sedí Vladimír Clementis, vedľa neho Jan Masaryk.

(Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SK 70/64)

Vzťah Clementisa k Urbanovi sa však zmenil vo chvíli, keď sa Urban stal na naliehanie Alexandra Macha hlavným redaktorom *Gardistu*, denníka Hlinkovej gardy. To už Clementis pôsobil v Londýne. Ako spomína Urban: „Z tamojšieho rozhlasu zaznel jeho karhavý hlas i na moju adresu.“⁹⁴ Stalo sa tak niekoľko ráz.

Prvý raz iba varujúco. Clementis sa vrátil k svojej obhajobe Urbana: „Spomína ešte Milo Urban, ako kedysi stál sťa obžalovaný pred krajským súdom v Bratislave pre jeden svoj odvážny úvodník? Bol oslobodený. Ale niet súdu na svete, ktorý by ho mohol oslobodiť, ak by aj naďalej zostával v spoločnosti zločincov. Mlčanie dnes už nezmyva vinu.“⁹⁵ V inom príhovore z Londýna dodal: „Obhajoba Mila Urbana z roku 1929 je krutou obžalobou Mila Urbana dnes. Obžalobou šéfredaktora *Gardistu*, ktorý z bratislavského pohodlia horuje za to, aby boli slovenskí chlapi posielaní na smrť.“⁹⁶ Urban neskôr napísal: „Necítil som sa dotknutý. Clementis aj nepríjemné veci vedel povedať tak, že človek sa nemohol uraziť.“⁹⁷

Ešte ostrejšie Clementis reagoval na Urbanov úvodník v *Gardistovi* nazvaný **Náš ochranný plášť**⁹⁸ a v ňom na vetu „Na Mníchov i na všetko to, čo je s ním spojené, s vďakou spomíname“. Clementis dodal: „Tak to napísal šéfredaktor *Gardistu*, bývalý slovenský spisovateľ Milo Urban. Niet Čecha, čo by na tieto hnusné slová Mila Urbana mohol zabudnúť. A niet Slováka – čo by ich zabudnúť smel.“⁹⁹

Pohľad na účastníkov konferencie v Paríži (29. 7. – 13. 10. 1946) – rozhovor na Československom vyslanectve v Paríži. Druhý zľava stojí Theo H. Florin, tretí zľava sedí Ivan Horváth, štvrtý Juraj Slávik, piaty Jan Masaryk, siedmy Vladimír Clementis (Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SK 70/65)

V. Clementis, A. Vyšinskij, J. Masaryk a Bodrov v salóniku na ruzyňskom letisku v Prahe (jún 1947) (Fotograf: ČSTK, Bratislava, Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SC 41/41)

Urban na sklonku vojny ušiel do Rakúska, bol tam zatknutý. V januári 1947 ho previezli do väznice v Prahe a keď ho tam dovedli na výsluch, namiesto vyšetrojúceho sudcu čakal ho neznámy pán. Urban spomína: „Predstavil sa mi ako osobný tajomník dr. Clementisa, vtedy štátneho tajomníka na ministerstve zahraničných vecí. (...) Priniesol mi Clementisov pozdrav vedno s čokoládou a dobrými cigaretami, no a – mal som mu odkázať, či dačo nepotrebujem. Pravdaže, myslím som si, že snívam. Aj keď som o Clementisových charakterových vlastnostiach nikdy nepochyboval, po tom, čo sa v posledných rokoch stalo, mohol ma zo svojho hľadiska s čistým svedomím odpísať. Mohol som predpokladať, že na mňa zanevrel. A on hľa: keď som ležal na lopatkách, keď kdekto do mňa kopol, posielala za mnou svojho tajomníka. Darmo. K takému kroku bola potrebná nie len duchovná noblesa, ale aj kus ľudskej odvahy, lebo vtedy takéto prejavy mnohí pokladali za ťažký hriech (...) Vyslovil som iba jediné želanie, aby mojej žene a deťom umožnili návrat domov. A to sa potom – zásluhou Clementisa – aj podarilo.“¹⁰⁰

Milo Urban bol nakoniec rozsudkom Okresného ľudového súdu v Bratislave¹⁰¹ za svoju činnosť v Gardistovi odsúdený na trest verejného pokarhania.¹⁰² Ani následne nariadená revízia procesu nevedla k prísnejšiemu odsúdeniu. Ľudový súd v Bratislave¹⁰³ v roku 1948 pôvodný rozsudok ponechal v platnosti¹⁰⁴ – krátko pred rozhodnutím si spis vyžiadala po-

Clementis pri nástupnej audiencii u prezidenta E. Beneša na Pražskom hrade.

Sprava: E. Beneš, V. Clementis, J. Kordoš, Dr. Skalický (šéf protokolu v. v.).

(Fotograf: ČSTK, Praha, Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SK 44/45)

vereník spravodlivosti a došlo k zmene v obsadení senátu.¹⁰⁵ O niekoľko rokov neskôr podaná obžaloba v procese proti buržoáznym nacionalistom kládla okrem iného za vinu Davistom aj to, že mali zabrániť revízii Urbanovho procesu.

Clementis v štátnych funkciách

Clementis ako štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí pôsobil na Mierových konferenciách v Paríži aj v OSN, rokoval o výmene obyvateľstva s Maďarskom,¹⁰⁶ riešil poľskú otázku, prijímal zahraničných veľvyslancov, rokoval o Československo – francúzskej spojeneckej zmluve.¹⁰⁷

Netrvalo však dlho a došlo k zvratu. Už keď sa v roku 1946 stretol so Stalinom, bol mu pripomenutý i jeho kritický postoj k sovietsko-nemeckému paktu o neútočení. Podľa spomienok Eduarda Friša¹⁰⁸ rozhovor v Kremli sa odohral takto: „Stalin sa súdruha čs. štátneho tajomníka žoviálne až srdečne vypytoval na jeho trampoty za vojny, prečo bol v roku 1939 vo Francúzsku a Anglicku väznený a medzi rečou utrúsil poznámku: „A veľmi ste sa na nás hnevali?“. Vzápätí rozhovor Stalin

ukončil žartovnou pointou: pripomenul prítomnému Molotovovi, aby uvážil, či by nebolo vhodné zavrieť Clementisa aj v Sovietskom zväze, inak by sa mohli spojenci uraziť, že u nich sedel a len tu nie. Bol to krvavý žart už vtedy? Na pozadí toho, čo nasledovalo, vyznieva táto príhoda ako scéna z novodobého inferna.“¹⁰⁹

Minister zahraničných vecí Československa Vladimír Clementis na IV. zasadaní valného zhromaždenia OSN, New York 1949

(Fotograf: ČSTK, Bratislava, Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SC 41/40)

Československá delegácia pred odchodom na zasadanie valného zhromaždenia OSN v New Yorku (1949) na letisku Ruzyně v Prahe. Zľava: Lída Clementisová, Vladimír Clementis, Viliam Široký, Theo Herkel-Florin (Fotograf: ČSTK, Bratislava, Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SC41/43)

Po tom, čo za nevyjasnených okolností zomrel minister zahraničných vecí Jan Masaryk, stal sa Clementis ministrom zahraničných vecí. Keď v júni 1949 odovzdal maďarský komunistický líder Mátyás Rákosi Gotwaldovi zoznam anglo-amerických špiónov v Československu, bolo v ňom aj Clementisovo meno.¹¹⁰

Na jesenné valné hromadenie OSN v roku 1949 cestoval Clementis ako vedúci československej delegácie, avšak bez manželky. V amerických novinách sa začali šíriť chýry, že bude po návrate do Prahy uväznený. Začiatkom roka 1950 bol Clementis odvolaný z funkcie ministra a zakrátko zatknutý. O dva dni prišli vyšetrovať jeho manželku. O mesiac zatkli aj ju. Lída Clementisová strávila vo väzení 22 mesiacov. Nikdy ju nedonútili vypovedať proti manželovi.¹¹¹

Odsúdenie a poprava

Clementis bol súdený po trojročnom väznení v novembri 1952 Štátnym súdom v procese s tzv. Protištátnym sprisahaneckým centrom Rudolfa Slánskeho.¹¹² Bol uznaný vinným z trestného činu velezrady a vyzvedačstva.

Vo svojej výpovedi uviedol, že sa cíti vinným. Priznal sa, že bol agentom francúzskej výzvednej služby a špiónážnu činnosť vykonával aj v prospech anglo-amerických vyzvedačov. Vyjadril sa, že nikdy nebol skutočným komunistom.

Aj do činnosti DAVu už od prvého čísla vnášal strane cudziu nepriateľskú ideológiu, aby DAV od strany oddelil.

Záverečná reč jeho obhajcu Jiřího Šťastného vo vzťahu ku Clementisovi končila slovami: „... stal sa nástrojom spiatočníckych temných síl, ktoré nesú hlavnú zodpovednosť – prosím, aby na to nebolo zabudnuté, rovnako ako na to, že sa plne priznal a vyjaval všetky okolnosti, ktoré prispeli k zamedzeniu ďalšej trestnej činnosti spolupáchateľov. Prosím, aby tieto okolnosti podľa zákona našli svoj výraz pri stanovení trestu.“

Clementis bol spolu s ďalšími desiatimi obžalovanými odsúdený na trest smrti. Zápisnica z hlavného pojednávania sa končí slovami: „Predseda senátu po vyhlásení rozsudku a podrobnom poučení obvinených o možnosti opravných prostriedkov prerušil pojednávanie, aby sa obvinení mohli poradiť so svojimi obhajcami. Po prestávke všetci obvinení predstúpili pred súd a prehlásili, že trest prijímajú a vzdávajú sa opravných prostriedkov.“¹¹³

Lídu Clementisovú večer 2. 12. 1952 obliekli do šiat, v ktorých ju zatkli, posadili do auta a odviezli na Pankrác. Povedali jej, že manžel bol odsúdený na smrť a zajtra bude popravený.¹¹⁴ Zhovárali sa cez dvojité mreže meter od seba. Potom ju odviezli späť do väzenia v Ruzyni. Vyžiadala si vedro s vodou a kefu a do večera drhla vždy znova a znova dlážku v cele, aby nemusela myslieť.¹¹⁵ Ráno jej oznámili, že rozsudok nad manželom bol vykonaný. Veliteľ väznice jej odvzdal manže-

love listy na rozlúčku, dve fajky a palicu, ktorú si vzal na prechádzku v deň keď bol zatknutý. Potom jej oznámili, že proti nej sa žiadne trestné konanie nevedie a ešte v ten deň ju prepustia domov, čo sa aj stalo.¹¹⁶

V listoch Clementis píše: „A predsa len spomínam. Že som azda urobil aj kus dobra pre iných, pre spravodlivú budúcnosť, v ktorú som veril a neprestal veriť.“¹¹⁷

Rehabilitácia

Po poprave Vladimíra Clementisa pracovala Lída Clementisová ako bibliografka Národnej knižnice, potom ako vedec-ká pracovníčka.

Vladimír Clementis bol právne rehabilitovaný v roku 1963 rozsudkom Najvyššieho súdu ČSR,¹¹⁸ ktorým bol rozsudok Štátneho súdu pre porušenie zákona v neprospech obžalovaných zrušený a obžalovaní spod obžaloby oslobodení.

Najvyšší súd konštatoval, že „protištátnne sprisahanecké centrum, ktoré mal Rudolf Slánský vytvoriť za účelom zničenia ľudovo demokratického zriadenia v skutočnosti neexistovalo (...) pokiaľ sa obvinení k tomuto spolčeniu priznali, boli k priznaniu prinútení orgánmi vyšetrovania psychickým alebo fyzickým nátlakom.“ Najvyšší súd mal za preukázané, že orgány vyšetrovania „prekrucovali a falšovali výpovede obvinených a svedkov (...) keď výpovede boli spisované a upravované tak dlho, až jednotliví obvinení pod nátlakom orgánov vyšetrovania podpísali protokoly, v ktorých sa k trestnej činnosti priznávali. Na hlavné pojednávanie boli obvinení pripravení tak, že tzv. záverečné protokoly museli sa naučiť naspamäť a ešte pred procesom bolo s nimi funkcionármi ministerstva národnej bezpečnosti hovorené a boli presviedčaní v tom smere, aby vypovedali presne podľa protokolov. Na niektorých z obžalovaných bolo pôsobené i nezákonným zatknutím ich manželiek“. Rozsudok má spolu 45 strán, jeho písomné vyhotovenie bolo rozcyklostylované a doručené pozostalým po rehabilitovaných.¹¹⁹

Nasledujúci rok vydala Lída Clementisová knižne manželove spomienky a neskôr aj ich korešpondenciu.¹²⁰ Žila na dôchodku v Prahe, kde zomrela začiatkom januára 1988.

Záver

Vladimír Clementis bol človekom založeným hlboko humanisticky. Patril do úzkej skupiny revolučných nadšencov, ktorí priniesli do socialistického a komunistického hnutia na Slovensku prinajmenšom dva nové prvky: intelektuálny a národný.¹²¹ Jeho známy bonmot znel: „Chráňte sa politikov, ktorí nepíšu, ba ani nečítajú básne.“¹²²

Azda najvýstižnejšie ho charakterizoval Daniel Okáli: „Vlado Clementis nielen videl ďalej a chcel mocnejšie ako druhí, ale i svojimi činmi a celým životom toto poznanie a vôľu vyjadroval. Nielen vo svojom povolání, ako obhajca v politických procesoch, ako redaktor a publicista, ale aj ako politik, minister zahraničia a štátnik. Široké bolo rozpätie jeho pôsobnosti, univerzálne jeho nadanie, preveľká bola táčcha úloha, ktoré musel zvládnuť.“¹²³

Posledná fotografia manželov Clementisovcov pred zatknutím Vladimíra Clementisa.

(Fotograf: ČSTK Bratislava, Miesto uloženia: Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin; SC 41/34)

Poznámky

- 86 URBAN, M.: Sloboda nie je špás. Spomienky dôchodcu. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1995, s. 25.
- 87 URBAN, M.: Kade-rade po Halinde. Neveselé spomienky na veselé roky. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1992, s. 261 – 262.
- 88 Slovák, 27. 6. 1929.
- 89 URBAN, M.: Po zaviatych stopách. Spomienka na davistov. In.: DAV. Spomienky a štúdie. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 1965, s. 400; zhodne: URBAN, M.: Kade-rade po Halinde. Neveselé spomienky na veselé roky. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1992, s. 263.
- 90 Krajský súd v Bratislave, sp. zn. Tl 209/29.
- 91 MV SR, ŠA Bratislava, fond. Krajský súd v Bratislave, tlačové spisy, sp. zn. Tl 209/29, obžalovaný Milo Urban, spis o trestnej veci „Slovák“ č. 144 zo dňa 27. 6. 1929 pre zločin výzvy k trestným činom.
- 92 Hmlistý komunizmus v Hmlách na úsvite (1931)
- 93 Slovák z 25. 3. 1933, s. 3.
- 94 URBAN, M.: Na brehu krvavej rieky. Spomienky novinára. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1994, s. 45.
- 95 CLEMENTIS, V.: Odkazy z Londýna. Obroda, Bratislava, 1947, prejav zo 4. 9. 1941.
- 96 Dielo v pozn. 95, prejav z 9. 10. 1943.
- 97 URBAN, M.: Na brehu krvavej rieky. Spomienky novinára. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1994, s. 101.

Vladimír Clementis
20. 9. 1902 Tisovec – 3. 12. 1952 Praha

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

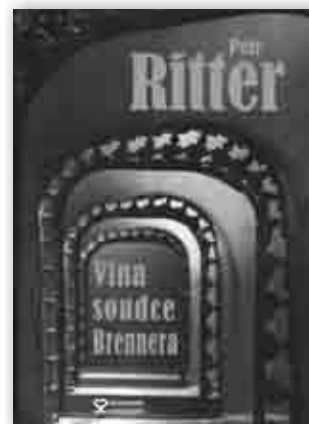
Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

- 98 URBAN, M.: Náš ochranný plášť. Gardista, 3. 10. 1942, s. 1.
99 Dielo v pozn. 95, prejav z 4. 11. 1942.
- 100 URBAN, M.: Na brehu krvavej rieky. Spomienky novinára. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1994, s. 179 - 180.
- 101 Rozsudok Okresného ľudového súdu v Bratislave, sp. zn. Tľud. 184/47/33 z 11. 12. 1947
- 102 Obhajoval ho bratislavský advokát Július Kšiňan, ktorý bol i obhajcom Alexandra Macha, v procese s Jozefom Tisom a Ferdinandom Ďurčanským.
- 103 Rozsudok Ľudového súdu v Bratislave sp. zn. Tk XXI 2081/48, Ls 262/48/32 z 16. 12. 1948
- 104 Mila Urbana tu obhajoval Ladislav Kubál.
- 105 Spis Ľudového súdu v Bratislave sp. zn. Tk XXI 2081/48,
- 106 DRUG, Š.: Životné a politické osudy Vladimíra Clementisa. In.: Vladimír Clementis 1902 - 1952, zborník príspevkov z konferencie 28. 5. 2002 v Bratislave. MZ SR, Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, s. 12
- 107 Vydal i knihu *Spojené národy a niektoré z ich právnych problémov*.
- 108 Eduard Friš (1912 - 1978), novinár, právnik, syn advokáta dr. Ármína Friša. Sám pôvodne pôsobil aj ako advokátsky koncipient od 22. 12. 1934 do 5. 9. 1939 u dr. Zoltána Fridrika v Bratislave. (Advokátska komora v Bratislave, matrika osnovníkov, zv. I., s. 33)
- 109 FRIŠ, E.: Pravda našej mladosti. In.: DAV Spomienky a štúdie. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 1965, s. 434 - 444
- 110 ŠTEFANSKÝ, M.: Tragédia dr. Vladimíra Clementisa. In.: Vladimír Clementis 1902 - 1952, zborník príspevkov z konferencie 28. 5. 2002 v Bratislave. MZ SR, Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, s. 20
- 111 JESENSKÁ, Z.: Drahá hádička. In.: CLEMENTIS, V.: Nedokončená kronika. SVKL, Bratislava, 1964, s. 162 - 173
- 112 Rozsudok Štátneho súdu v Prahe, sp. zn. 6 Ts I 91/52
- 113 Proces s vedením protištátného spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánskym. Ministerstvo spravodlivosti, 1953.
- 114 HOLOTÍKOVÁ, Z. - PLEVZA, V.: Vladimír Clementis. Vydavateľstvo politickej literatúry. Bratislava, 1968, s. 305.
- 115 Tamtiež, s. 307.
- 116 Dielo v pozn. 111, s. 162 - 173.
- 117 CLEMENTIS, V. - CLEMENTISOVÁ, L.: Listy z väzenia. Tatry, Bratislava, 1968
- 118 Najvyšší súd ČSR, sp. zn. I Tz 031/63 zo 14. 5. 1963.
- 119 Rozsudok Najvyššieho súdu v Prahe sp. zn. I Tz 031/63 zo 14. 5. 1963 bol zrejme po prvý raz uverejnený ako príloha k 31. číslu *Svědectví, čtvrtletníku pro politiku a kulturu* vydávanom v Paříži v roku 1967.
- 120 Nedokončená kronika, potom aj ich korešpondenciu z čias väznenia Listy z väzenia (1968)
- 121 KAMENEC, I.: Historické reflexie Vladimíra Clementisa. In.: Vladimír Clementis 1902 - 1952, zborník príspevkov z konferencie 28. 5. 2002 v Bratislave. MZ SR, Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, s. 14
- 122 Tamtiež.
- 123 Cit. podľa: ROSENBAUM, K. (ed.): Daniel Okáli 1903 - 1973. Zborník na 70. narodeniny dr. Daniela Okáliho, CSc., prvého podpredsedu Matice Slovenskej. Matica Slovenská, Martin, 1973, s. 54

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Vina soudce Brennera

RITTER, P.: **Vina soudce Brennera.**

Praha : Nakladatelství Andrej Šťastný, 2016, 207 s.

Český spisovatel a advokát **Petr Ritter** (1950) po viacerých príťažlivých a úspešných románoch zo súdneho prostredia (napr. *Advokát ex offio; Wirth versus stát*), ponúkol svojim priaznivcom ďalší nemenej pútavý román, ktorý nazval *Vina soudce Brennera*.

Sudca Samuel Brenner v tomto románe pojednáva trestnú vec, v ktorej je obžalovaný policajt Evan z trestného činu krivej výpovede, ktorej sa mal dopustiť v skoršom trestnom konaní vedenom proti iným trom policajtom, keď ich usvedčoval z ublíženia na zdraví s následkom smrti pri výsluchu podozrivého – tvrdil, že videl, ako ho zbitého vysotili z budovy policajnej stanice. Lenže skoršie trestné konanie sa skončilo ich právoplatným oslobodením spod obžaloby a javí sa, že ak sa oni skutku nedopustili, svedok musel klamať. Iný výsledok by mohol spochybniť skoršie rozhodnutie – a troch policajtov súdil a oslobodil predseda súdu.

Obálka predstavuje knihu ako román inšpirovaný skutočnou udalosťou, „psychologicky detailne prepracovaný príbeh o svedomí, spravodlivosti a vine“, ktorého hlavný hrdina – sudca Samuel Brenner – nikdy „neváha, nepochybuje, jeho rozsudky sú neotrasiteľné, obsahujú podstatnú substanciu spravodlivosti – čisté sudcovo svedomie“. No v tomto prípade sa od neho nevyžaduje spravodlivý rozsudok: „do súdneho procesu vstupujú intervencie, nátlak, skryté vyhrážky, vydieranie“ i „tajomná žena, príliš neznáma a príliš mladá, aby sa do starnúceho sudcu mohla zamilovať“. Predseda súdu na začiatku románu hovorí Brennerovi: „O vaše etické hrany by sa jeden porezal. Napriek tomu by som uvítal, aby ste v Evanovom prípade boli schopný trochu širšieho pohľadu – ak mi rozumiete; a myslím, že mi rozumiete.“ (s. 11) Brenner však vie, že „sudca sa môže spliesť, môže byť benevolentný, alebo trestať viac ako vyžaduje spravodlivosť, môže robiť chyby, dopúšťať sa omylov... – dovedty, kým to o sebe nevie. Len čo však začne švindľovať, už nie je sudcom“. (s. 11) A tak sa kniha stáva príbehom o tom, či sudca Brenner dokáže sudcom ostať.

Román zaujme čitateľa nielen príjemným rozprávačským štýlom, okoreným sarkazmom („tradije sa, že neexistuje súdny spis, v ktorom by sa niečo neprehliadlo“ – s. 135) a strhne závratnou rýchlosťou odvíjajúceho sa deja príbehu, ale núti ho i zamyslieť sa nad fungovaním justície („Sudca, ktorý

uviazne v pokušení opierať sa len o slovíčka zákona, je buď leňoch, alebo zbabelec ukrývajúci sa pred zodpovednosťou. Sudcovská spravodlivosť je synonymom čistého svedomia.“ – s. 25), prokuratúry („štátne zastupiteľstvo žije z cudzích vín“ – s. 31), či postupmi advokáta v trestnom konaní („advokácia je desať percent práva a 90 percent herectva“ – s. 93). Autorov štýl je poznamenaný životnou i praktickou skúsenosťou, ale i nadhľadom: sudcovia, prokurátori, advokáti i zapisovateľky sú v ňom živými bytosťami, v románe cítiť „vôňu kávy a parfémov zapisovateľiek zvolna putujúcich súdnymi chodbami“ (s. 91) a v pojednávacej sieni počuť šuštať taláre. Umelecké zobrazenie tak dodáva i tomuto prostrediu chuť života.

V románe vystupujú i niekoľkí advokáti – sú rôzni, majú svoje prednosti i nedostatky, vzbudzujú sympatie i odsúdenie. Prvým je Evanov obhajca ex offio dr. Vydra, „skúsený advokát, ktorý viditeľne prosperuje, až príliš viditeľne na to, aby mohol veriť, že je taký obľúbený, ako by sa mohol domýšľať z úsmevov ľudí, s ktorými sa stýkal“ (s. 32), ktorý pred časom sám prišiel za Brennerom oznámiť mu, že jeho nevesta sa bola uňho informovať o priebehu rozvodového konania a jedným dychom s porušením advokátskeho tajomstva sa dušuje, že jej zastupovanie neprevezme (veď by neriskoval „urobiť si nepriateľa zo sudcu, s ktorým ho síce nespája žiadne zvláštne priateľstvo, ale ku ktorému roky chodí a ešte roky chodiť bude“. (s. 32). Vydra je však schopným obhajcom, ktorý bude za oslobodenie svojho klienta Evana bojovať s plným nasadením napriek „záškodníckemu vedeniu výsluchov“ prokurátorom. (s. 133) Ďalšími advokátmi v románe je dvojica špecializujúca sa na obchodné právo (Brablec a Kubíček), ktorí do deja epizodicky vstúpia na právnickom plese, rozveseliac čitateľa odpoveďou na Brennerovu otázku, ako sa im darí: „My si do kancelárie už chodíme len pre peniaze. Dvakrát do mesiaca. Niekedy aj trikrát. A keď máme obidve lietadlá v servise, musíme na obed aerotaxikom.“ (s. 94). Posledným z advokátov v knihe je Marián Petrovický, dávný Brennerov kamarát, ktorý pred rokmi spreneveril prostriedky svojich klientov a bol za to odsúdený. I tieto, časom už zapadnuté udalosti, môžu mať vplyv na rozhodovanie Brennera v Evanovej trestnej veci.

Autorovo umenie v tomto románe však nielen pohľadza, v jeho príbehu môže nájsť mladý vnímavý adept advokátske-

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2018

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2018 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

ho povolania i náčrt malej učebnice procesnej taktiky a vedenia výsluchu: pred čitateľom sa odvíjajú tri dni priebehu hlavného pojednávania – na prvom je prednesená obžaloba, vypočutý obžalovaný a jeden nevýznamný svedok, na druhom sú vypočúvaní postupne traja právoplatne oslobodení policajti na rovnaké okolnosti (kde sa obhajoba otázkami snaží dosiahnuť ich rozdielny opis) a na poslednom sa prednášajú záverečné reči. Takto možno sledovať postupy prokurátora i obhajcu, nielen ako ich detailný vecný opis, ale i hodnotiacimi očami sudcu Brennera. Čitateľ si uvedomí silu aj slabiny svedeckej výpovede i rečníckej prestávky pri výsluchu svedka – zdanlivého zamyslenia v správny čas a na správnu dobu – ktorým advokát zvýrazňuje odpovede i zneisťuje vypočúvaného, význam dôslednej voľby sledu otázok podľa aktuálnej situácie a obsahu skorších odpovedí, či možnosť položiť prv a sám vhodne otázku, ktorú chce následne položiť druhá strana a mohla by dôkaznej situácie klienta uškodiť. Možno sledovať primeranosť irónie nevykračujúcej z medzí akceptovateľnosti („Záverečný návrh štátneho zástupcu pripomína zle ušitú konfekciu – všade tak trochu sedí a všade tak trochu omína.“ – s. 173); triezvosť použitia a zvažovania slov obhajcom podľa situácie a sudcovho myslenia („Pritvrdiť argumentáciu? Znásobiť dôraz? Alebo už obťažujem? Presvedčať presvedčeného by mohlo pôsobiť ako podceňovanie a privodiť pravý opak.“ – s. 175), ale aj určitú vhodnú dávku herectva („práve viditeľná strata sebaovládania pôsobí najpresvedčivejšie“ – s. 176).

Po zatvorení knihy rezonuje v čitateľovi nielen konštatovanie, že „vina vrhá dlhé tiene“ (s. 81), ale vynára sa i otázka, ako by Samuel Brenner rozhodol, ak by mal možnosť vyhlásiť rozsudok v trestnej veci obžalovaného Evana ešte raz.

Svetová, ale i slovenská a česká próza často zobrazovala a zobrazuje súdne pojednávania, sudcov a advokátov. Ritterov pohľad na tému je osobitý, pôsobivý a originálny. Román *Vina soudce Brennera* stojí za prečítanie i zamyslenie sa nad ním, pretože v čitateľovi zanecháva viac než len potešenie z čítania a umeleckého zážitku.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2018

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordlík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 23. 2. 2018

Uzávierka redakčnej časti: 9. 3. 2018

Toto číslo vyšlo 26. 3. 2018

advokátska
komora
Slovenská

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný. Odborný článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

